

MALEZI NI MFULULIZO WA HUDUMA  
**WAFUNDISHE WATOTO WAKO**  
KITABU CHA KUJIFUNZIA

**JUZUU 3**

Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu, mkiwafundisha kushika yote niliyowaamuru ninyi; na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari. Amina. (Mathayo 28: 19-20)



Craig Caster

*Train Up Your Children* in Swahili  
Parenting Is a Ministry series, Volume 3 of 4

*Wafundishe watoto wako ni Toleo la 3  
Katika Kitabu cha Malezi ni mfululizo wa  
Huduma.*

### **Juzuu nyingine katika Malezi ni Mfululizo wa Huduma**

*Mabdiliko katika Malezi ya Watoto (toleo la 1)*

*Mawasiliano ya Upendo ( toleo la 2)*

*Nidhamu ya Kibiblia ( toleo la 4)*

*Mwongozo wa Kiongozi*

### **Vitabu vingine vya kujifunzia FDM.world**

*Msingi wa Kweli kwa Mkristo: Msingi imara kwa Mwanafunzi na Craig Caster*

*Ndoa ni Mfululizo wa Huduma na Craig Caster*

*Kuwaelewa Vijana na Craig Caster*

[Vitabu](#) vyote [vya](#) kazi vya [FDM. Vinapendekezwa](#) kwa kujisomea mtu binafsi, kwa vikundi vidogo vidogo, kama zana za kujifunzia pamoja na katika ushauri na saha.

Tahadhari: Kurasa zote tupu kutoka kwenye nakala ya awali zimeondolewa.  
Namba nyingine za kurasa zinaweza kurukwa kwa sababu hii.

## **Wafundishe Watoto Wako**

Malezi ni Mfululizo wa Huduma Juzuu ya 3

*Kwa Familia za Jadi, Mseto na Mzazi Mmoja*

Craig Caster

Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu, mkiwafundisha kuyashika yote niliyowaamuru ninyi; na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari. (Mathayo 28: 19-20)

# FAMILY DSCP FSHP MINISTRIES

Simu: (619) 590-1901

Barua pepe: info@FDM.world

Tovuti: www.FDM.world

*Wafundishe Watoto Wako*, Malezi ni Mfululizo wa Huduma Toleo la 3 na Craig Caster

ISBN 978-1-7331045-8-6

Chapisho na Toleo la Elektroniki Hakimiliki © 2020 na Craig Caster. Haki zote zimehifadhiwa. Marekebisho ya 09012020

Isipokuwa imeonyeshwa vinginevyo, nukuu zote za Maandiko zimechukuliwa kutoka Swahili Union Version®. Hakimiliki © 1967 na Chama cha Biblia cha Tanzania na Chama cha Biblia cha Kenya.

Zinatumiwa Kwa ruhusa. Haki zote zimehifadhiwa.

Bila kuzuia haki chini ya hakimiliki iliyohifadhiwa hapo juu, hakuna sehemu ya chapisho hili - iwe katika muundo wa kuchapishwa au wa mtandaoni, au nyingine yoyote iliyochapishwa -inaweza kuzalishwa, kuhifadhiwa au kuletwa katika mfumo wa kurudisha, au kupitishwa, kwa namna yoyote au kwa njia yoyote (elektroniki, mitambo, kunakili, kurekodi, au vinginevyo), bila idhini ya maandishi ya awali.

## Yaliyomo

Dibaji .....	i
Utangulizi .....	ii
Somo la 1: Mtindo wa Mungu wa Usimamizi .....	1
Somo la 2: Kuangalia Neno la Mungu .....	11
Somo la 3: Nguvu ya Baba .....	19
Somo la 4: Shida ndani ya Nyumba .....	28
Somo la 5: Majukumu ya Kibiblia .....	34
Somo la 6: Kufundisha Ukweli wa Kibiblia .....	53
Somo la 7: Kuwafundisha Watoto Wako .....	62
Somo la 8: Kanuni za Ufundishaji .....	70
Somo la 9: Kuwa na Nyumba Inayomcha Mungu.....	1
Somo la 10: Muwe na Umoja .....	85
Viambatisho .....	79
Maelezo ya mwisho .....	124
Kuhusu Mwandishi .....	127
Kuhusu Huduma za Uanafunzi katika Familia .....	128

## Dibaji

Wazazi wengi watakubaliana angalau Kwa mambo mawili: kulea watoto kunaweza kuwa kuzuri *na kugumu*. *Marekebisho* lazima yafanywe kutokana na upekee wa mtu na mtu, na kuwafanya watoto waburudishwe inaweza kuwa changamoto. Lakini kero hasa ni nidhamu. Wanandoa lazima wafanye kazi kama timu, wazazi wasio na wenzi wanafanya kazi bila msaidizi na kila mzazi anakabiliwa na changamoto ya kumlinda na kumfundisha kila mtoto tangu kuzaliwa hadi kuwa mtu mzima. Lini, *wapi*, kwa namna gani, *kiasi gani*, *mara ngapi*, *kwa muda gani*, na *hii inafanya kazi kweli* ni maswali machache tu yanayosonga mawazo ya mzazi anayeangalia uso wa mtoto wa thamani, asiye mtiifu. Ukweli ni kwamba, wazazi wengi leo hawajui wapi waelekee, wanaamini wazazi wao wenyewe waliwalea juu juu tu na hivyo wanajiona kama hawakujiandaa vya kutosha.

Lakini kuna msaada kwa wale ambao watasikiliza. Mungu, muumba wa vitu vyote, hajatuacha bila mwongozo. Yeye ndiye muundaji wa taasisi tunayoiita familia na ametupa maagizo ya wazi katika Neno lake juu ya jinsi ya kufanikiwa. Tunahitaji kulichukua hili kwa uzito kwa sababu tunaye adui. Biblia inatuambia kwamba Ibilisi, Shetani, anafanya kazi dhidi yetu na angependa kuvunja nguvu za familia, ambayo pia ni shambulio dhidi ya kanisa, jamii, na ushuhuda wetu wa Kikristo kwa ulimwengu uliopotea. Lakini Mungu, akiwa anajua mahitaji yetu yote, hutupatia Neno Lake na Roho Mtakatifu, ambaye anatosha kushinda vita yoyote.

Kwa masikitiko, Wakristo wengi hawajui kwamba Biblia ni muhimu kwa kulea watoto, kwa hivyo wanageukia uzoefu wa zamani au falsafa ya ulimwengu kupata msaada. Lakini sasa ni wakati wa kusikiliza na kutafuta hekima na mwongozo wa Mungu ili kuimarisha familia zetu. Ikiwa hatuko tayari kujisalimisha kwa Muumba wetu, basi tunaweza kutarajia nini kwa siku zijazo? Tunapotenda nje ya mapenzi ya Mungu, matokeo yake ni machafuko na uharibifu. Inaweza kuja polepole, kiasi kwamba tusiweze kutambua, lakini mwisho ni maumivu.

Masomo ya Malezi ni Huduma yatakusaidia kujifunza mpango wa Mungu wa kulea watoto. Iwe unatenda kazi kama familia ya jadi, familia mseto, familia ya mzazi mmoja, au babu na bibi wakilea wajukuu, kanuni za malezi za Mungu ni bora na za kweli. Sisi sote ni watoto wa Mungu, mzazi na mtoto sawa, na hatatuacha kamwe bila uwezekano wa maisha yaliyojaa furaha na mafanikio.

Mungu akubariki kupitia kanuni zake nzuri, zinazobadilisha maisha na abariki familia yako unapomruhusu akubadilisha uwe mzazi ambaye Yeye anatamani uwe.

Omba sala hii pamoja.

*Mpendwa Bwana Yesu, tunaomba msaada wako na hekima tuweze kuwa wazazi ambao wanakuheshimu na kukutukuza. Tafadhali tupe imani ya kukuamini wewe na neema ya kubadilisha yale mambo tunavyofanya vibaya. Tusaidie kuanza kufanya mapenzi yako kwa jinsi tunavyowapenda na kuwalea watoto wetu. Amina.*

## Utangulizi

Kitabu hiki kimeundwa kukuleta kwenye njia ya uanafunzi, ambayo inamaanisha kutembea katika kanuni za Mungu. Tunapotumia maneno kama *kutembea*, tunatarajia unaelewa kuwa kuishi katika kanuni hizi ni muhimu kama kujifunza kutembea.

Malengo ya kitabu chetu cha kazi ni:

1. kukuonyesha kuwa Mungu hutoa kanuni za malezi,
2. kukupatia zana na namna ya kutumia kanuni hizi, na
3. kuiongoza familia yako katika msamaha, uponyaji, na umoja ambao huja kwa kumtii Mungu.

Huduma za Ufundishaji wa Familia zipo kusaidia kuelimisha mwili wa Kristo katika maeneo muhimu. Kushindwa katika uanafunzi kunahusiana moja kwa moja na kutofaulu katika Malezi. Na tunalijuaje hili? Kwa kile tulichokiona, tulichokipitia na tulichokipata katika takwimu zilizothibitishwa leo.

### Mchakato

Masomo yamegawanywa katika matoleo manne. Anza na toleo la 1 Kisha endelea na matoleo mengine kwa mpangilio. Kuruka toleo na kukimbilia sehemu inayokuvutia ni jaribu lakini haishauriwi, kwa sababu kila toleo hutegemea toleo jingine. Kwa mfano, unataka hasa kumfundisha mtoto wako nidhamu hivyo unaenda kwenye somo husika, lakini kuna kanuni za kibiblia ambazo lazima zifundishwe kabla hujanidhamisha kwa njia ya kimungu. Jitahidi kumaliza somo moja kila siku kwa siku tano. Kujifunza kila siku bila kuacha ni ufunguo wa mafanikio ya kiroho.

Kanuni hizi zimejaribiwa na zimethibitishwa kuwa zina ufanisi. Nina uzoefu nazo katika maisha yangu mwenyewe, familia yangu mwenyewe, na pia kupitia maisha ya watu wasio na idadi katika madarasa ya ushauri na Malezi. Tafadhali elewa, huu *sio* mwongozo wa "Hatua tano Rahisi za Malezi". Uanafunzi wa kibiblia si kazi nyepesi na itakuhitaji ubadilishe baadhi ya mitazamo na mienendo yako. Mchakato utahitaji kujitoa na kujitolea ili kuzitekeleza kanuni Kwa mafanikio.

### Kuianza Kila Siku

- Angalia kila somo la kila siku kama wasaa wa kuwa na Mungu wako, na mtarajie Yeye azungumze nawe kupitia Neno Lake.
- Anza kila siku Kwa maombi, ukimwomba Mungu akufunulie ni wapi unahitaji kubadilika na kukupa uwezo wa kufanyia kazi kile unachojifunza.
- Uwe na mtazamo wa kutafakari. Usikimbilie kusoma tu kusema kwamba umemaliza. Mpe Mungu wasaa wa kusema nawe, na tafakari juu ya yale unayojifunza.

## Mambo ya Kuzingatia

- Kazi hii ni kipaumbele kipya na itahitaji muda wa kujitolea. Masomo ni ya kujifunza kila siku. Ukikosa siku, *usiiruke*, lakini fanya kumaliza masomo yote kwa mpangilio.
- Wakati mwingine tunaanzisha miradi na hatuimalizi. Fikiria umuhimu wa jukumu lako la malezi ya watoto na ufanye uamuzi wa kumaliza masomo haya kwa uaminifu. Omba juu ya vipaumbele vyako na kile unachoweka mbele ya ahadi hii. Pata msaada wa mshirika wa uwajibikaji kwa sala na kusoma ikiwa ni lazima.
- Ikiwa umeoa au umeolewa, mwenzi wako ni mshirika muhimu katika jitihada hii. Someni pamoja au Kila mtu peke yake, lakini kila mara jadilini yale muliyojifunza kwani yanahusiana na maswala ya ndoa na malezi ya watoto na mabadiliko.
- Masomo yanaweza kutofautiana Kwa kiasi Cha ujumbe unaowasilishwa. Baada ya kumaliza kila moja, tazama mbele kwa somo linalofuata kupanga muda wako na Mungu na kufaidika zaidi.
- Nafasi hutolewa kwa kujibu maswali na kurekodi mawazo yako na sala. Ikiwa umepakua na kuchapisha kitabu hiki cha kazi, tunashauri uweke kwenye bairinda ya pete tatu na ujumuishe karatasi ya ziada kwa ajili ya notisi.

## CHIMBA ZAIDI

Sehemu hii inahusiana na fursa ya kusoma Maandiko na kuyahusianisha na mada inayowasilishwa. Wakati wa mchakato huu wa uanafunzi utaifahamu zaidi Biblia, kanuni za kibiblia za malezi ya watoto na kile ambacho Mungu anatarajia kutoka kwako wewe kama mzazi.

## Maswali ya Kujichunguza

Kadiri unvyojifunza kanuni za kibiblia, sehemu hii hutoa wasaa wa kujichunguza, kutafuta maeneo yanayohitaji maboresho binafsi.

Nafasi imewekwa Kwa ajili ya kuandika, toba, Sala, ili kupata nguvu na hekima ya kufanya Mabadiliko hayo. Kipengele kimoja wapo Cha uanafunzi ni uwajibikaji binafsi. Kama Mungu atakufunulia kwamba umemtenda dhambi mwenzi wako au watoto wako, basi tubu kwao na uwaombe msamaha. Fanya hivi Kila mara hata kama haijazoeleka kufanya hivyo.

## MPANGO KAZI

Baada ya kusoma kanuni za kibiblia, sehemu hii inakutaka uchukue hatua na kufanyia kazi kile ulichojifunza katika maisha yako. Ili kuwa wanafunzi wa kweli lazima tuelewe kwamba Mungu si tu kwamba anatamani tuweze kukua katika maarifa, lakini pia anahitaji tuyaishi.

## Viambatisho

Tafadhali tumia viambatisho mwisho wa kitabu cha kazi. Vimewekwa kwa ajili ya ukuaji wako, na tunavirejelea katika kitabu cha kazi. Kabla ya kuanza safari hii nzuri, tafadhali jaza *Kiambatisho A: Barua ya Kujitoka kwa Mzazi* ( toleo la 1).

### FAILI LENYE UKWELI

Masanduku kama hili hutoa fasili za maneno au virai kutoka katika Biblia. Tumechukua tahadhari kubwa kutumia faharasa za Biblia zinazojulikana, zenye ufafanuzi kwa ajili ya kurejelea pale inapowezeleka. Nyingi ya fasili hizi, Zipo katika faharasa ya kiambatisho T:Faharasa



## **Mwongozo wa Kiongozi**

Mwongozo wa kiongozi unapatikana kwenye FDM.world chini ya Upakuaji wa Huduma Bure. Vifaa vyote kwenye tovuti yetu huzingatia uanafunzi na hutolewa bure.

## Somo la 1

### Mtindo wa Mungu wa Usimamizi

Kuwafundisha watoto wetu, lazima tuelewe kwamba nidhamu na mafunzo yanafaa zaidi wakati uhusiano mzuri uko baina ya mzazi na mtoto. Ikiwa uhusiano huu ni hafifu, au dhaifu, jukumu la mzazi kama mwalimu na mkufunzi hukwamishwa. Bila uhusiano mzuri utekelezaji wa mamlaka kwa kweli huleta uhasama. Mfumo wetu wa kisasa wa adhabu, hasa uliojikita katika adhabu, ni mfano mzuri wa kanuni hii. Adhabu pekee haileti watu waliorekebisha. Takwimu<sup>1</sup> zinafunua kwamba wengi, baada ya kuachiliwa, hufanya uhalifu na kurudi gerezani.

Ingawa nidhamu ni sehemu ya mafundisho, malezi bora hutegemea zaidi upendo. Kichocheo chenye nguvu zaidi cha kutia moyo watoto — na vijana — kufanya maamuzi sahihi ni upendo. Hata kama ni wakubwa na wanapigania uhuru, vijana pia wanahitaji upendo thabiti wa wazazi. Tunapokuwa hatufanyi mawasiliano ya upendo kwa watoto wetu, tunapunguza shauku yao na kuathiri uwezo wao wa kufanya uchaguzi mzuri. Biblia ina mengi ya kusema juu ya upendo kwa sababu Mungu anataka tuelewe umuhimu wa kupendana. Kama tulivyojifunza katika toleo la 2, Anafafanua upendo kwa wazi katika 1 Wakorintho 13. Mungu alitupa miongozo hii kujitathmini, kurekebisha makosa yoyote, na kuonesha vizuri upendo kwa watoto wetu.

Majadiliano juu ya mapenzi hayakamiliki bila kutaja uhusiano kati ya mume na mke. Huu ni uhusiano ambapo mawasiliano ya upendo ni ya lazima kabisa. Ni msingi na chanzo cha ushirikiano wa wapenzi waliofanikiwa. Na ushirikiano huu ndio mahali pa kuanzia kwa nidhamu nyumbani. Ikiwa makubaliano hayapo kati ya mume na mke, yatachanganya watoto na kushusha nidhamu. Wazazi lazima kila wakati watumie mawasiliano ya upendo wanapowasiliana na pia wakati wa mchakato wa kuwaadhibu watoto wao.

Fahamu kwamba kitabu hiki cha kazi kinakuja *baada* ya kile cha Upendo. Mafunzo ni muhimu, ni agizo kutoka kwa Mungu kwenda kwa wazazi, lakini yanakuwa na maana zaidi pale mtoto anapokuwa salama katika upendo wako. Mawasiliano na mafunzo yenye upendo hufanya kazi pamoja na kujengana. Upendo bila mafunzo huzaa mtoto mwenye ubinafsi na tabia dhaifu, wakati nidhamu bila upendo itasababisha na kukuza hasira, kukuza uasi, na inaweza

kuwalemaza kimihemko.

### Mafunzo Ni Ya Namna Mbili

#### 1. Kuwafundisha Watoto Wako

Jambo la kwanza muhimu la kumfundisha mtoto ni uanafunzi, kufundisha maadili na amali za kibiblia. Tunapofundisha watoto wetu, tunapandikiza Neno la Mungu mioyoni mwao kwa mfano na maelekezo. Ni jukumu la wazazi kufundisha mtoto jinsi ya kutambua mwenendo mzuri na mbaya, jinsi ya kuomba, jinsi ya kusoma Neno la Mungu, na jinsi ya kuwa na uhusiano

wa kudumu na Mungu. Mtoto hazaliwi na "maadili na amali" za kibiblia, lazima ajifunze. Mungu sio tu anaamuru lakini anachukulia kama fursa kwa wazazi kuwafundisha watoto wao (Kumbukumbu la Torati 11:19).

#### **FAILI LENYE UKWELI**

*Fundisha* (kitenzi) —Kupandikiza Neno la Mungu, maadili, na amali ndani ya mioyo ya watoto wetu kupitia mfano na mafundisho; kuwafundisha kusali na jinsi ya kuwa na uhusiano na Mungu (mafunzo ya kiroho).

*Adabisha* -Kujaza tabia za mtu mzima aliyepévuka, ambazo ni jukumu la kibinafsi na kujidhibiti, ndani ya watoto wetu (mafunzo ya kitabia).

Kwa maana ninemjua ya kwamba atawaamuru wanawe, na nyumba yake baada yake waishike njia ya BWANA, wafanye haki na hukumu, ili kwamba BWANA naye akamtimize Ibrahimu Ahadi zake. ( Mwanzo 18:19 )

Nawe uwafundishe watoto wako Kwa bidii, na kuyanena uketipo katika nyumba yako, na utembeapo njiani, na ulalapo, na uondokapo. ( Kumbukumbu la Torati 6:7 )

Mlee mtoto katika njia impasayo, naye hataiacha hata atakapokuwa Mzee. ( Mithali 22:6 )

#### **CHIMBA ZAIDI**

Baada ya kupitia fungu lifuatalo mara chache, elezea kile ambacho Bwana anakwambia. Ingawa inaelekezwa kwa akina baba, kila mke ni wa muhimu vile vile kwa jukumu lake alilopewa na Mungu kama msaidizi. Kama ilivyotajwa hapo awali, wazazi hufanya kazi kama timu, na wote wawili wana jukumu la kuwafundisha na kuwadabisha watoto wao.

Nanyi, akina baba, msiwachokoze watoto wenu, bali waleeni katika adabu na maonyo ya Bwana. (Waefeso 6: 4)

---

---

---

---

---

---

Mungu ametoa maagizo ya wazi na mahususi katika mstari, ambayo tutazungumzia wakati wote wa mafunzo ya kumlea mtoto. Watoto wetu ni

watoto wake, na shauku Yake ni kwamba wapewe kila fursa ya kuwa watu wazima waliokomaa kiroho. Ni jukumu letu kujifunza mpango Wake na kuufuata. Wakati wa kitenzi wa *kuwalea* unaonyesha hatua ya mpaka wakati ambapo mtoto atianza kujitegemea.

Walakini, dhana potofu lazima kwanza ishughulikiwe. Mungu hakulipa kanisa jukumu la msingi kwa kazi hii. Miaka mingi katika huduma ya familia imenionyesha kuwa zaidi ya asilimia 90 ya watoto kutoka familia za Kikristo hawafundishwi nyumbani. Wazazi wameacha jukumu hili kwa kanisa kwa sababu akina baba wengi hawajapata mafunzo yoyote ya jinsi ya kuwafundisha watoto wao, au wamekosea vipaumbele. Mungu asifiwe kwa akina baba na akina mama ambao wanawahimiza wazazi wengine kuchukua jukumu la kiroho la kuwafundisha watoto wao katika nyumba zao. Kuendelea, kufanya na kuendelea kufanya bila kuacha, na pia ni amri. Tunapaswa kufanya hivyo kwa uaminifu.

#### MAELEZO MUHIMU

*Lea -Ektrepho* (Kigiriki). Pendezesha, chungu, lisha. Kulea, kuchungu, kukuza hadi kufikia kupevuka kama vile watoto, kwa maana ya kufundisha au kuelimisha.  
2

*Kufundisha - Paideia* (Kigiriki).  
Kwadabisha, kwa sababu maagizo yote kwa watoto wadhambi wa wanadamu ni pamoja na inaashiria nidhamu, marekebisha ...

Onyo- Nouthesia- (kigiriki) ni kuonya, kila neno la faraja au karipio linalolenga kurekebisha tabia

Kanisa limeagizwa na Mungu kuwasaidia, kuambatana na kuwatia moyo wazazi na familia (Waefeso 4: 11-16), sio kuchukua jukumu la kuwafundisha watoto.

## 2. Kujenga Tabia

Jambo la pili muhimu la kumfundisha mtoto ni kupandikiza tabia za mtu mzima aliyepévuka, ambazo ni jukumu la kibinafsi na kujidhibiti. Hakuna mtu anayezaliwa na tabia hizi, na wala hatuwi nazo kiasilia. Sifa hizi hutokana na kujifunza. Neno la Mungu linafundisha wazi kwamba hili ni jukumu la mzazi-na vile vile kuwa mwanafunzi wa kiroho.

### Maswali ya Kujichunguza 1

Je! Unawafundisha watoto wako katika Bwana nyumbani? \_\_\_\_\_ Ndio \_\_\_\_\_  
Hapana

Eleza jibu lako.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Kama siyo, uko tayari kujifunza na kuanza? \_\_\_\_\_ Ndio \_\_\_\_\_ hapana

Andika maombi yako ukimwomba Mungu imani na hekima ya kutumia mambo ambayo unakwenda kujifunza.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Kabla hatujaingia katika uanafunzi na nidhamu katika masomo yanayokuja, usimamizi wa Mungu wa nyumba lazima ueleweke. Kama nyumba zetu ziko nje ya utaratibu, hazitakuwa imara, mazingira yenye ulinzi kuwalea watoto wetu.

**Kutumia Mtindo wa Mungu wa Usimamizi**

Mungu hajawapa wazazi kazi isiyowezekana, kwa sababu ametupa Neno Lake na Roho Wake. Katika Neno Lake, Mungu hutupa maagizo mahususi juu ya kulea watoto na, tukiwa na Roho Mtakatifu ndani yetu, tunao uwezo wa kufanya mambo yote kulingana na mapenzi yake.

**CHIMBA ZAIDI**

Elezea kile ambacho mistari hii zinamaanisha na zinahusiana vipi na jukumu letu katika malezi.

Nandani yake sisi nasi tulifanywa urithi, huku tukichaguliwa tangu awali sawasawa na kusudi lake yeye, ambaye hufanya mambo yote Kwa shauri la mapenzi yake.(Waefeso 1:11)

---

---

---

---

---

---

Na ubora wa ukuu wa uweza wake ndani yetu tuaminio jinsi ulivyo, Kwa Kadiri ya utendaji wa nguvu za uweza wake. (Waefeso 1:19)

---

---

---

---

---

---

Mungu ameelezea mtindo wa usimamizi katika Neno Lake, ambao tunapaswa kufuata ikiwa tuna shauku ya baraka zake kwa kazi zetu. Wajibu wetu ni kutafuta tu Neno Lake na kutii yale anayotuambia tufanye, kwa nguvu na uweza wake.

### **Kwa Wazazi Wasio na Wenzi**

Maagizo haya yote yanaweza yasifanye kazi mahususi kwa hali yako, lakini unaweza kuombwa kutoa ushauri kwa wazazi wengine na, kujibu kwa namna ya kibiblia, utahitaji kujua kile ambacho Mungu anasema juu ya mada hii. Kwa kuongezea, unaweza kuo au kuolewa tena. Kwa hiyo jifunze kanuni hizi kama hekima na maarifa ambayo Mungu anataka kukufundisha, kukuandaa kwa kile kinachoweza kutokea siku za usoni. Mungu anataka kila muumini ajue shauri lote la Mungu (Matendo 20:27). Ikiwa hujui, unawezaje kuwashauri watoto wako mwenyewe kwa usahihi katika eneo hili? Rejea *Kiambatisho I: Mambo Muhimu kwa Wazazi Wasio na Wenzi*, kuweza kupata mambo yatakayowasaidia pamoja na faraja kwa wazazi wanaolea watoto wao peke Yao.

### **Familia mseto**

Kama uko katika ndoa yenye familia mseto, maagizo haya hakuna hata moja linalobadilika. Hakuna mahali popote katika Neno Lake ambapo Mungu alisema kama wewe ni familia mseto, hauhusiki na mtindo huu wa usimamizi. Mungu hana mipango A, B, na C. Ana mpango mmoja tu ambao sisi sote tunapaswa kuufuata. Angalia *Kiambatisho J: Malezi Familia mseto* kwa msaada zaidi na kutiwa moyo kwa familia mseto.

### **Mantiki ya Mtindo wa Usimamizi**

Ikiwa umefanya kazi katika mazingira ya kikundi, kikubwa au kidogo, unajua mtindo wa usimamizi ulikuwepo. Bila muundo huu, hakuna uongozi. Shida, mgawanyiko, na machafuko vitaleta matokeo mabaya sana. Kwa kuwa nyumba ni kikundi, nyumba zetu lazima zitende kulingana na mtindo wa usimamizi - mtindo wa Mungu wa usimamizi .

Familia nyingi zimepata shida kubwa kwa sababu nyumba zao zilikuwa nje ya utaratibu. Mgawanyiko uliopo ndani ya nyumba unaonekana hata nje ya nyumba. Familia za Kikristo zinapokosa utii kwa Mungu, hata kama Kwa kutokujua, hulichukia na kulikataa Neno la Mungu na hatimaye kumkataa Mungu mwenyewe.

Wanandoa Wakristo wanapaswa kukubali kushikilia yale ambayo Neno la Mungu linasema. Kama utafuata namna nyingine ya usimamizi wa familia, hauko chini ya baraka Zake. Tunapokuwa si watiifu kwa mtindo wa Mungu wa usimamizi, kuna matokeo mabaya. Mungu ametuonya kwa ajili ya ulinzi wetu na, Kwa kutotii Kwa namna yoyote, Yeye atatoa adhabu ili tutubu na turudi Kwa Neno Lake.

### **CHIMBA ZAIDI**

Elezea kile ambacho Mungu anaahidi kuwafanyia watoto wake wote.

Maana mtafakarini sana yeye aliyestahimili mapingamizi makuu namna hii ya watendao dhambi juu ya nafsi zao, msije mkachoka, mkizimia mioyoni mwenu. Hamjafanya vita hata kumwagika damu, mkishindana na dhambi, tena mmeyasahau yale maonyo yasemayo nanyi kama kusema na Wana,

Mwanangu, usiyadharau marudia ya Bwana, Wala usizimie moyo ukikemewa naye, maana yeye ambaye Bwana ampenda, humrudi, naye humpiga Kila mwana amkubaliye. Ni Kwa ajili ya kurudiwa mwastahimili, Mungu awatendea kama Wana, maana ni mwana yupi asiyerudiwa na babaye? Basi kama mkiwa hamna kurudiwa ambako ni fungu la wote, ndipo mmekuwa Wana wa haramu ninyi, Wala si Wana wa halali. Na pamoja na hayo tulikuwa na baba zetu wa mwili walioturudi, nasi tukawastahi, basi si afadhali sana Kujitoa chini ya Baba wa roho zetu na kuishi? Maana ni hakika, hao Kwa siku chache waliturudi kama walivyoona vema wenyewe, bali yeye Kwa faida yetu, ili tuushiriki utakatifu wake. Kila adhabu wakati wake haionekani kuwa kitu Cha furaha, bali Cha huzuni, lakini baadaye huwaletea wao waliozoezwa nayo matunda ya haki yenye amani. ( Waebrania 12: 3-11 )

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Matokeo mabaya yanaweza kuja kwa namna nyingi: kuhisi kutengwa mbali na Bwana, kukosa nguvu ya kuishi kwa ajili Yake, kukosa amani au kutoridhika, kuchanganyikiwa, misukosuko, ugomvi na ubishi, Kwa kutaja chache tu. Lakini habari njema ni wakati tunapopatana na Neno la Mungu na kutubu, Ataturejesha na kutuweka kwenye njia. Mungu hutumia matokeo haya mabaya ili kutuweka sawa.

## CHIMBA ZAIDI

Orodhesha matokeo mabaya tunapofanya mambo kwa njia yetu wenyewe.

Na wale wenye fitina, wasioitii kweli, bali wakubalio dhuluma, watapata hasira na gadhabu, dhiki na shida, juu ya Kila nafsi ya mwanadamu atendaye Uovu, myahudi kwanza na myunani pia. (Warumi 2: 8-9)

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Taasisi ya Familia

Kwa kuwa familia ni taasisi iliyoundwa na Mungu, iko chini ya muundo Wake. Ili familia ifanye kazi kwa usahihi, Mungu ameamua kwamba lazima kuwe na uongozi na mamlaka ndani yake. Hebu tuangalie muundo aliouanzisha kwa taasisi hii muhimu sana.

Kulingana na simulizi katika Mwanzo, Mungu, alipoona kuwa haikuwa sawa mtu huyo awe peke yake, akampa msaidizi, “Bwana Mungu akasema, Sio vizuri mtu huyu awe peke yake; Nitamfanya msaidizi wa kufanana naye” (Mwanzo 2:18). Angalia neno alilotumia hapa ni *msaidizi*, sio *kiongozi*. Mungu alimtengeneza mwanaume kutoka kwa mavumbi ya ardhi (Mwanzo 2: 7), lakini pia alimtengeneza au akamtengenezea mwanamke kutokana na ubavu wa mwanaume (Mwanzo 2: 21–22). Mungu alikuwa akionyesha jukumu ambalo mume na mke wangukuwa nalo katika maisha ya kila mmoja. Wangukuwa wanategemeana. Mwanaume huyo alihitaji ushirika — na msaada. Mungu alitoa msaada huo kupitia mwanamke. Mwanamke angeziba pengo kwa kile kilichokosekana kwa mwanaume, na kinyume chake. Uhai wa mwanamke ulitoka kwa mwanaume, na uhai wa mwanaume ungeendelezwa kupitia kwa mwanamke.

## Maswali ya Kujichunguza 2

Wake, je! Unataka kuwa msaidizi wa mumeo? \_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana (Mwambie sasa.)



Waume, uko tayari kukiri mwako mwenyewe na Kwa mke wako kuwa unamhitaji? \_\_\_  
Ndio \_\_\_ Hapana (Mwambie sasa.)

Je! Uko radhi kujifunza jinsi ya kufanya kazi pamoja chini ya mtindo wa Mungu wa usimamizi  
? \_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana

### **Hakuna Mgogoro**

Siku hiyo hakukuwa na ugomvi wa madaraka, hakuna mzozo, hakuna kutokuelewana kati yao, na hakuna vita vya jinsia. Walikuwa uchi na hawakuona haya. Walikuwa hawajui uovu na wasio na hatia kabisa.

Mungu alimfanya mtu kuwajibika kwa kuchunga vitu alivyoviumba. Mwanzo 2:15 inasema, "Ndipo Bwana Mungu akamtwaa huyo mtu, akamweka katika bustani ya Edeni ailime na kuitunza."

Zaidi ya hayo tunasoma, "Kwa hiyo mwanamume atamwacha baba yake na mama yake na ataambatana na mkewe, nao watakuwa mwili mmoja" (Mwanzo 2:24). Mungu anatuelekeza tuone uhusiano kati ya mume na mke kama kitu kimoja - umoja. Wote wawili wanahitaji kukubaliana, kufikiri kama mtu mmoja, kufuata kile ambacho Biblia inasema.

### **Dhambi Inaharibu Mtindo wa Mungu wa Usimamizi**

Kwa bahati mbaya, tunapogeukia Mwanzo 3, tunajifunza kwamba utulivu wa nyumbani ulikuwa wa muda mfupi.

Katika Mwanzo 3: 1, Nyoka anaingia kwenye eneo bila kujitambulisha wala kutoa maelezo.

Nyoka alikuwa mjanja mjanja. Shetani alijifanya kama nyoka anayeng'aa ili kuzungumza na hatimaye kumdanganya mwanamke.

Zingatia unaposoma: Adamu alikuwa wapi wakati tukio hili linatendeka?

Kwa nini hakuingilia kati na kutoa mwelekeo hapa? Ukosefu wa uongozi wa Adam na maombezi humfanya abebe lawama. Waume, je! Unataka kufanya kile ambacho Adamu alifanya, katika familia yako?

Katika mstari 1-8 , anguko la mwanadamu lilitokea:

Shetani alitia shaka katika akili ya Hawa.

Hakika, amesema Mungu. . . (mstari 1)

Shetani alimdanganya yule mwanamke.

Hakika hamtakufa! (mstari 4)

Shetani alimshawishi Hawa na tamaa mbaya.

Kwa maana Mungu anajua kwamba siku mtakapokula matunda yake macho yenu yatafunguliwa, nanyi mtakuwa kama Mungu, mkijua mema na mabaya. (mstari wa 5)

Shetani alim danganya mwanamke, naye akatenda dhambi.

Mwanamke aliona. . . akachukua matunda yake akala. (mstari 6)

Alipochukua na kula, alidanganywa, akiamini uwongo wa Adui.

Shetani alitumia ushawishi wa mwanamke kwa mumewe kumhimiza atende dhambi.

Akampa pia mumewe, naye akala. (mstari wa 6)

Amri ya Mungu ilikuwa imekiukwa. Urafiki wa wanandoa na Mungu na wa kwao wenyewe ulikuwa umeharibiwa. Walivuliwa haki yao na hatia, wangepata matokeo ya uasi wao. Laana zinazotokana na anguko zimeandikwa katika Mwanzo 3: 16-19.

Kwa huyo mwanamke alimwambia:  
Hakika nitakuzidishia uchungu wako, na  
kuzaa kwako, Kwa utungu utazaa watoto  
na tamaa yako itakuwa kwa, mumeo naye  
atakutawala ” (mstari wa 16)

Neno *tamaa* katika Mwanzo 3:16, pia katika Mwanzo 4:7, linamaanisha "hamu ya kutawala." Mwanaume amepewa mamlaka juu ya mkewe, lakini baadaye angejitahidi kutii Kisha kutamani kimwili kutokubali uongozi wa mumewe.

Adamu hakutii maagizo ya Mungu aliposhindwa kumwongoza na kumlinda mkewe, lakini badala yake akafanya kile ambacho mkewe alimwomba, na yeye pia akalaaniwa (mistari ya 17-19).

Akamwambia Adamu, "Kwa kuwa umeisikiliza sauti ya make wako,..."  
(mstari wa 17)

Kwa kushindwa kumlinda mkewe dhidi ya shambulio la kiroho la Shetani, kwa kushindwa kuongoza, na kwa kumfuata katika dhambi, Adamu alipuuza kutekeleza jukumu ambalo Mungu alikuwa amempa kusimamia familia yake. Angekuwajibika milele kwa dhambi kuingia ulimwenguni. Laana ya dhambi inaendelea kuchukua athari zake. Katika nyumba nyingi, waume wanapambana na ukosefu wa usalama katika jukumu lao la uongozi, na vile vile wake wengi wanapinga majaribio ya waume zao ya kuongoza. Kwa kawaida, wanaume leo hufuata mfano wa Adamu kwa kushindwa kutumia mamlaka yao nyumbani, na wanawake, kama Hawa, wanahisi hawahitaji ulinzi na kuonyesha hamu ya kutawala.

Kwa hivyo, kama vile dhambi iliingia ulimwenguni kwa mtu mmoja, na mauti kupitia dhambi. (Warumi 5:12)

Kuhusiana na mada hii, ufafanuzi mmoja unasema:

Mungu alimpa uongozi mwanadamu kabla dhambi haijaingia. Paulo anasisitiza ukweli huu kutoka kwa utaratibu wa uumbaji (mwanaume aliumbwa kwanza) na kusudi la uumbaji (mwanamke aliumbwa kwa ajili ya mwanamume) (1 Kor. 11: 8, 9). Pia, ingawa ni Hawa ndiye alifanya dhambi kwanza, ni kwa Adamu, kichwa, kwamba

dhambi inasemekana imeingia ulimwenguni. Alikuwa na nafasi ya kichwa na kwa hivyo alikuwa anawajibika.<sup>5</sup>

Waume, uko tayari kujifunza kulinda na kuongoza kulingana na Neno la Mungu? \_\_\_\_

Ndio \_\_ Hapana

Wake, uko tayari kusikia na kukubali maagizo ya Mungu juu ya jinsi ya kusimamia nyumba? \_\_\_\_ Ndio \_\_ Hapana

### **Mpango wa Mungu**

Mungu hakukusudia mwanamke awe mtu wa mamlaka nyumbani, badala yake awe msaidizi wa mumewe. Mwanaume anahitaji usaidizi na msaada wa mkewe kutimiza jukumu lake kama kichwa cha familia chini ya utawala mkuu wa Yesu Kristo. Huu ni mpango mzuri wa Mungu, mtindo wa usimamizi ambao sisi, kama Wakristo, tunapaswa kufuata ili kubarikiwa.

## Somo la 2

### Kulingana na Neno la Mungu

Tunapaswa kutafuta na kutii mapenzi na kusudi la Mungu, sio sisi wenyewe au kile tunachopata katika falsafa ya ulimwengu.

#### CHIMBA ZAIDI

Elezea jinsi hii inavyofanya kazi kwa kufuata, au kutofuata mtindo wa Mungu wa usimamizi nyumbani kwako.

Angalienu mtu asiwafanye mateka kwa elimu yake ya bure na madanganyo matupu, kwa jinsi ya mapokeo ya wanadamu, kwa jinsi ya mafundisho ya awali ya ulimwengu, Wala si kwa jinsi ya Kristo. (Wakolosai 2: 8)

---

---

---

---

---

Paulo alikuwa na wasiwasi kwamba Wakolosai wangedanganywa kwa kufuata falsafa zisizo za kibiblia. Linapokuja suala la ndoa, Malezi ya Watoto na namna Gani nyumba iendeshwe, kuna mengi ya falsafa za

ulimwengu, mila za watu, na kanuni za ulimwengu, ambazo *haziendani* na Kristo. Neno *jihadhari*, au "fahamu," linatuhimiza tuangalie kile kinachotokea karibu nasi. Hapa, linatuonya tuweze kutumia utambuzi wa kimungu kutenganisha ukweli na uongo. Lazima tuwe na akili za utambuzi ambazo zinaweza kutambua na kushika ukweli ili kupinga uwongo wowote ule.

#### FAILI LENYE UKWELI

*Uongo* - unachukuliwa vitani. Kwa hali hii ni kuwaibia waamini utajiri kamili walionao katika Kristo kama umefunuliwa katika Neno, pamoja na nguvu na uingiliaji wake.

Familia nyingi zimedanganywa kwa kuamini uwongo na kwa hivyo zimepoteza baraka na amani inayotokana na kufanya kazi kulingana na kanuni za Neno la Mungu. Hitimisho ni kwamba falsafa za kidunia, mila za watu, na kanuni za ulimwengu zinatupora kutoka kwa kile ambacho Kristo anataka kufanya katika familia zetu.

Swali ambalo unahitaji kujiuliza ni, Je! Nimedanganywa kwa kuamini kitu ambacho hakitegemei Neno la

Mungu? Mara nyingi hatujichunguzi, badala yake ni kumfuata tu mkumbo. Sisi tulio wa kiroho tunapaswa "[kuhoji] mambo yote" (1 Wakorintho 2:15) na kufanya kazi kulingana

na hekima ya Mungu, sio hekima ya mwanadamu au ya wakati huu (1 Wakorintho 2: 5-6, 13).

Tunapoendelea na mtindo wa Mungu wa usimamizi, "fahamu" muundo wa uongozi ndani ya nyumba yako. Lazima tuachane kwa hiari ushawishi wa mila yote, mila ya kitamaduni, tabia za kikabila, au uzoefu wa kibinafsi wa zamani ikiwa ni kinyume na njia za Mungu. Hii inaweza kuwa ngumu sana kwa sababu inahitaji kuvunja dhambi zingine za kizazi au tabia mbaya na kubadilisha kabisa namna tunayofanya na kufikiri. Lakini tunamtumikia Mungu wa huruma nyingi, naye atakupua nguvu ya kubadilika ili uweze "kufanywa upya katika roho ya akili yako" (Waefeso 4:23).

### **Chini ya Ushawishi**

Tunahitaji "kuchukua tahadhari" tusiruhusu kufikiri kwetu na mienendo yetu kuathiriwa na falsafa hizi.

### **Utamaduni ( Maadili )**

Watu wengine wanasema, "Katika tamaduni yangu ( wakirejelea hali ya Maadili ), hivi ndivyo tunavyofanya." Au "Kama katika [ jaza hali yako kimaadili ], mwanamke hana neno nyumbani, au mwanamke hufanya mafunzo yote ya watoto." Lakini ikiwa wewe ni Mkristo, lazima uweke imani zako za kitamaduni kando kwa sababu zinapingana moja kwa moja na Neno la Mungu. Mara nyingi imani za kitamaduni ni upendeleo tu bila athari za maadili, na ni sawa kabisa kuzifuata. Lakini imani ya kitamaduni inapingana na Biblia, inakuwa mgongano wa maadili, ambayo ni dhambi. Lazima kila wakati tuangalie imani zetu juu ya ndoa na familia na Neno la Mungu.

### **Utamaduni (Kidunia)**

Utamaduni wetu, au "falsafa na kanuni za ulimwengu huu," zinatuzunguka Kila upande. Hekima ya ulimwengu huja kupitia media (vitabu, Runinga, sinema, majarida, mtandao, mitandao ya kijamii) au mara nyingi kupitia elimu na shinikizo la rika. Yoyote kati ya haya inaweza kutushawishi kutazama ndoa na familia kupitia kioo Cha ulimwengu. Imani na falsafa hujikita sana kiasi kwamba tunaamini kuwa ni ukweli - jinsi tunavyopaswa kuenenda - hadi tuzifanani na Neno la Mungu.

### **Mapokeo ya Kidini**

Mafundisho mengi ya dini kuhusu ndoa na uzazi yamekuwa mila. Kwa mfano, "Katika dini yetu tumekuwa tukifanya hivi." Lakini hebu tuwe kama Wakristo wa Beroya ambao, baada ya kusikia mafundisho ya Paulo, "walichunguza Maandiko kila siku ili kujua kama mambo haya ni kweli" (Matendo 17:11). Usichukue kama mwenye upofu neno la mtu mwingine yeyote juu ya ukweli, hata langu mimi, lakini fungua Neno na uhakikishe kuwa ni kweli.

### **Mapokeo ya Watu**

Mila ni imani na tabia ambazo hurithishwa kutoka kwa mtu mmoja hadi mwingine, kizazi kimoja hadi kingine. Hili hufanyika kila wakati kulingana na ndoa na mitindo ya malezi ya watoto. Mara nyingi wazazi huwapa watoto wao wakubwa ushauri mzuri wa malezi, kama vile, "Tulipokulea, tulifanya hivi ambavyo unapaswa kufanya pia." Kama Wakristo, sisi sote lazima tufanye maamuzi magumu linapokuja suala la kumfuata Kristo. Neno la Mungu linapokuwa ndiyo kipimo chetu, lazima kila mara tumheshimu Mungu na Neno Lake juu ya wengine wote, pamoja na wazazi wetu. Sio mila zote zinazoathiri maadili, lakini zinapoleta shida lazima zikataliwe.

## **Mtazamo wa Yesu juu ya Mapokeo**

Kushughulika na mkanganyiko wa kutenganisha mapokeo na ukweli sio jambo jipya. Yesu alilazimika kushughulika na viongozi fulani wa kidini ambao walipendelea kuishi maisha yao kulingana na mila ambayo ilitawala utamaduni wa dini ambazo walilelewa humo. Tunaona sasa, kwa kusoma Maandiko, kwamba kwa kukataa kwa ukaidi kuacha mawazo hayo waliyofundishwa na wanadamu, mwishowe walimkataa Mwokozi aliyekuja kuwaokoa.

Akawaambia, vema! Mwaikataa amri ya Mungu mpate kuyashika mapokeo yenu.  
(Marko 7: 9, 13)

Yesu aliwaambia kwamba Mungu alikuwa amewapa maagizo (amri) ambayo wataikuishi kwayo, lakini walikuwa wakifuata sheria zilizowekwa na wanadamu, au kanuni, sio ukweli. Kwa kufanya hivi, walikuwa wanalifanya Neno la Mungu kuwa lisilo na maana. Katika muktadha huu, Mafarisayo walisema hawawezi kuwatunza wazazi wao kifedha kwa sababu pesa hiyo ilikuwa "korban," zawadi ya dhabihu kwa Mungu. Kwa kweli, walikuwa wanaokoa pesa hizo kwa malengo yao wenyewe. Walikuwa wamebuni njia ya kuepuka kisheria ile amri ya tano ya kuwaheshimu baba na mama.

Sisi tunapenda kufanya mambo ambayo siyo, kuwa ya kiroho, au kuweka mambo yetu wenyewe kwa kusingizia maandiko, ili kukidhi haja zetu wenyewe. Yesu aliwaambia, "Wananiabudu bure, wakifundisha mafundisho yaliyo maagizo ya wanadamu" (Marko 7: 7). Hakuna neno au tendo linalofanyika ambalo Bwana halifahamu.

## **Mapokeo ya Kibiblia**

Mapokeo mengine tunapaswa kuyaishika sana. Paulo aliliambia kanisa la Thesalonike, "Kwa hiyo, ndugu zangu, simameni imara na mkashike mapokeo mliyofundishwa, iwe kwa neno au barua yetu" (2 Wathesalonike 2:15). Paulo alikuwa anasema simama imara na ushikilie kweli za kibiblia ambazo walikuwa wamepewa na mitume kupitia mahubiri na barua zao. Lazima sote tushike kwa bidii ukweli.

## **Mtazamo wa Yesu juu ya Familia**

Yesu pia alitoa mawaidha endapo tufuate kanuni za mwanafamilia au kanuni zake Yeye.

Kama mtu akija kwangu naye hamchukii baba yake, na mama yake na mke wake, na wanawe, na ndugu zake, waume na wake, naam, na hata nafsi yake mwenyewe, hawezi kuwa mwanafunzi wangu. (Luka 14:26)

Yesu hakuwa akisema kwamba kumpenda lazima tuzichukie familia zetu, mwenzi wetu, au watoto. Badala yake, ikiwa inakuja uchaguzi wa kufanya kitu kwa njia ya Mungu au njia ya wazazi wetu, ya ulimwengu, au njia yetu wenyewe, lazima tuchague njia ya Mungu. Neno lililotafsiriwa katika aya hii kama *chuki* lingetafsiriwa vizuri "kupenda kidogo," ikimaanisha kuwa upendo wetu kwa Mungu, Neno Lake, na kile Anachotamani ni mkubwa sana hata matakwa yetu wala familia zetu 'hazitatuzuia kutii kile Anachotaka . Hiyo ndiyo ahadi ya mwanafunzi wa kweli. Katika enzi za Kristo, Wayahudi ambao walikuwa wafuasi wa Kristo waliachwa kama wale ambao walikuwa wameacha imani ya Uyahudi. Mara nyingi familia zao ziliwafukuza.

Hatuwezi kuruhusu uhusiano mwingine wowote utusababishe tupoteze ukweli katika Kristo, bila kujali namna tunavyoweza kuonekana kwa wengine. Na kama Wakristo, wakati mwingine tutachukukiwa kuwa wa kushangaza wakati tunafuata kanuni za kibiblia ambazo ni kinyume na maoni ya ulimwengu.

Mambo ambayo wao huona kuwa ni ajabu ya ninyi kutokwenda mbio pamoja nao, katika ufidadi ule ule usio na kiasi, wakiwatukana. (1 Petro 4: 4)

Tunapaswa kuonekana wa ajabu, kwa sababu sisi ni wageni, wageni kwa ulimwengu, na Neno la Mungu sasa linaamuru na kutawala jinsi tunavyofanya mambo yote.

Kwamba zamani zile mlikuwa hamna Kristo, mmefarakana na jamii ya Israeli, wageni wasio na maagano ya ahadi ile. Mlikuwa hamna tumaini, hamna Mungu duniani. (Waefeso 2:12)

### **CHIMBA ZAIDI**

Elezea Mungu anasema wewe ni nani na amekuita ufanye nini.

Bali ninyi ni uzao mteule, ukuhani wa kifalme, taifa takatifu, watu wa milki ya Mungu, mpate kuzitangaza fadhili zake Yeye aliyewaita mtoke gizani mkaingie katika nuru yake ya ajabu. (1Petro 2: 9)

---

---

---

---

---

---

Haya yanaweza kuwa masuala ya kutatanisha, lakini tunahitaji kuweka mawazo mengine yote kando na kukumbatia kikamilifu kile tunachopata katika Neno la Mungu.

### **Uongozi wa Kibiblia Nyumbani**

Mungu aliunda taasisi ya familia na ameanzisha safu ya mamlaka, akiweka wazi waume na akina baba kuongoza. Kwa kuelewa hili, lengo letu lazima liwe kutimiza mapenzi na kusudi la Mungu, na kumtukuza.

Jaza chati hapa chini kulingana na mafungu haya.

Lakini nataka mjue ya kuwa kichwa Cha Kila mwanamume ni Kristo, na kichwa Cha mwanamke ni mwanamume, na kichwa Cha Kristo ni Mungu. (1 Wakorintho 11: 3)

Enyi wake, watiini waume zenu, kama ipendezavyo katika Bwana. Ninyi waume, wapendeni wake zenu msiwe na uchungu nao. Ninyi watoto, watiini wazazi wenu katika mambo yote, maana jambo hili lapendeza katika Bwana. Ninyi akina baba, msiwachokoze watoto wenu wasije wakakata tamaa. (Wakolosai 3: 18-21)

\_\_\_\_\_ ni kichwa cha Kristo.

\_\_\_\_\_ ni kichwa cha mwanamume.

\_\_\_\_\_ ni kichwa cha mwanamke.

Watoto wanapaswa kuwatii \_\_\_\_\_.

Inaonekana kwamba Maandiko haya yangeondoa mjadala wowote, lakini mgawanyiko bado upo kati ya duru fulani za mawazo. Mjadala unafufuliwa juu ya ikiwa mume ni kichwa juu ya mke au la. Je! Kweli mume ni kiongozi wa nyumba? Swali hili lazima lijibiwe na mume na mke. Lazima wakubaliane juu ya mtazamo wa Mungu na kisha wakubali majukumu ambayo Mungu ameyapanga kwa kila mmoja wao. Kama tulivyojifunza katika somo la 1, hamu ya asili ya mwanamke itakuwa kutawala kama sehemu ya laana (Mwanzo 3:16). Mungu hakuweka hiyo kwenye Bibilia kwa bahati mbaya, lakini ili tuelewe kuwa mapambano yataokea, na lazima tuwe chini ya mapenzi yake.

Neno *kichwa*, *kephale* (Kigiriki), limetafsiriwa kwa njia tofauti katika Agano Jipya. Msomi mmoja wa Ugiriki anaelezea matumizi yake

kwa maana ya sitiari kama inavyoonekana katika 1 Wakorintho 11:3. Ukitafuta kila moja ya vifungu hivi, utaelewa umuhimu wa kanuni ya kuwa kichwa. Kwa malengo yetu, inaelezea uhusiano kati ya mume na mke.

Kwa mfano, ya watu, yaani, kiongozi, mkuu, ambaye wengine wako chini yake, kwa mfano, mume kwa uhusiano na mkewe (1 Kor. 11: 3; Efe. 5:23) kwa kuwa wao ni mwili mmoja (Mt. 19: 6; Marko 10: 8), na mwili mmoja unaweza kuwa na kichwa kimoja tu cha kuelekeza; ya Kristo kuhusiana na Kanisa Lake ambalo ni mwili Wake, na viungo vyake ni viungo vyake (kama vile 1 Kor. 12:27; Efe. 1:22; 4:15; 5:23; Kol. 1:18; 2: 10, 19); ya Mungu katika uhusiano na Kristo (1Kor. 11: 3). Katika Kol. 2:10 & Efe. 1:22, Mungu Baba ameteuliwa kama kichwa cha Kristo. <sup>6</sup>

Wakorintho wa Kwanza 11: 3 inasema, "Kichwa cha Kristo ni Mungu." Ni wazi kabisa kutoka kwa Injili ya Yohana kwamba Yesu alijishusha kikamilifu kwa mapenzi ya Baba (Yohana 5:30). Chakula chake kilikuwa kufanya mapenzi ya Baba (4:34), mpango uliowekwa kabla ya wakati kuanza ili tuokolewe (Waefeso 1: 4). Yesu kwa hiari alijisalimisha chini ya uongozi wa Baba- hadi msalabani.

Yesu Kristo alikuwa akifanya kazi katika nafasi ya Mwana na Mkombozi, ingawa alikuwa sawa na Mungu kwa kila njia. Suala sio kwamba ni nani bora au ana uwezo zaidi. Yesu alikuwa anatimiza tu jukumu alilopewa. Vivyo hivyo, mume / baba au mke / mama amepewa jukumu na Mungu la kufanya. Sio nani aliye bora au ana uwezo zaidi. Sote ni sawa mbele za Mungu. Mungu ndiye aliyekuumba uwepo: mwanaume ni mume / baba; mwanamke ni mke / mama.

Kristo ndiye kichwa cha kanisa. Waefeso 1:22 inasema, "Aliweka vitu vyote chini ya miguu yake, akamkabidhi kuwa kichwa juu ya vitu vyote kwa kanisa." Mungu Baba alimpa Kristo mamlaka ya kufanya kazi kama kichwa cha kanisa. Jukumu letu ni nini, au tunapaswa



kuhusianaje na Kristo kama kichwa? Tunapaswa kuwa na mtazamo wa kujisalimisha kwa hiari kwa mpango wa Baba wa Kristo kuwa kichwa cha kanisa, tunapaswa kutambua kwamba Kristo ana mamlaka yote ("vitu vyote chini ya miguu yake"), na tunapaswa kujisalimisha kwa Kristo. Wakristo watiifu wanakubali hili na hutenda kama walivyoelekezwa.

Wakristo wanaelewa kuwa "kichwa cha kila mwanaume ni Kristo" (1 Wakorintho 11: 3). Mwanadamu, ambaye kwa hapa ni mume, anapaswa kujitiisha kwa Kristo. Tena, kama Wakristo tunajitiisha kwa Kristo kwa sababu Yeye ndiye kichwa. Zaidi ya hayo:

Kichwa cha mwanamke ni mwanamume. (1 Wakorintho 11: 3)

Kwa maana mume ni kichwa cha mke, kama vile Kristo pia ni kichwa cha kanisa; naye ndiye Mwokozi wa mwili. (Waefeso 5:23)

Tunapata hitimisho zifuatazo juu ya uongozi wa kibiblia nyumbani kutoka kwenye mistari hii:

1. Kama vile Kristo alivyo kichwa cha kanisa, vivyo hivyo mume ni kichwa cha mke. Mume, huu ndio wito wako, jukumu lako, na jinsi unavyopaswa kufanya kazi.
2. Kama vile kanisa linavyopaswa kujitiisha chini ya kichwa ambaye ni Kristo, vivyo hivyo mke anapaswa kujitiisha kwa kichwa, mumewe. Mke, huu ni wito wako, jukumu lako, na jinsi unavyopaswa kutenda.
3. Kama vile Kristo alivyo na jukumu la kuongoza kanisa kwa sababu ya kuwa kichwa kwake, vivyo hivyo mume ana jukumu la kumwongoza mkewe na familia yake kwa sababu ya kuwa kichwa kwake.
4. Kama vile Mungu Baba alivyokuwa na mpango wa kumfanya Kristo kuwa kichwa cha kanisa, ndivyo ana mpango katika kumfanya mume kuwa kichwa cha mke na familia.

### **Je! Hii Haijapitwa Na Wakati ?**

Wengine wanasema tunahitaji kuifanya Biblia iendane na nyakati zetu. Lakini Biblia imejithibitisha yenyewe kuwa ndiyo chanzo cha ukweli katika kila karne na tamaduni, pamoja na nyakati zetu. Kamwe haiwezi kupitwa na wakati.

Ili kuonyesha kwamba kichwa hakibadiliki kwa wakati, tuangalie Ibrahimu na Sara kutoka 1 Petro. Petro alipoandika barua hii, ilikuwa mnamo AD 64, na hapa tuko karibu miaka elfu mbili baadaye. Katika 1 Petro 3: 1-7, aliangazia mada ya waume na wake. Petro aliwahimiza wake kuwa watiifu kwa waume zao (3: 1-4) na kisha akatumia kisa Cha Ibrahimu na Sara kuelezea hoja yake.

Maana hivyo ndivyo walivyojipamba wanawake watakatifu wa zamani, waliomtumaini Mungu na kuwatii waume zao. Kama vile Sara alivyomtii Ibrahimu, akamwita bwana nanyi ni watoto wake, mfanyapo mema, Wala hamkutishwa Kwa hofu yoyote. (1 Petro 3: 5-6)

Ibrahimu na Sara waliishi karibu miaka elfu mbili kabla ya hii kuandikwa, na Adamu na Hawa waliishi miaka elfu mbili kabla ya hapo. Hebu tufuate ratiba kutoka kwa uumbaji: Mungu alimtengeneza mume aongoze na Hawa amsaidie. Miaka elfu mbili baada ya hapo, Ibrahimu na Sara walikuwa wakifuata mtindo huo huo. Halafu miaka mingine elfu mbili baadaye, Petro alikuwa akiwaelekeza waumini wa Agano Jipya kufuata mtindo huo huo. Tunajumuisha kwamba miaka elfu nne haikubadilisha jinsi Mungu alivyounda ndoa ifanye kazi wakati wa uumbaji. Ikiwa Mungu angebadilisha mtindo wa usimamizi, angefanya katika Agano Jipya. Kwa kuwa Neno la Mungu limekamilika na hatupaswi kuongezea au kuondoa kutoka kwake, basi tunahitaji kulikumbatia.

Msiliongeze neno niwaamurulo Wala msilipunguze, mpate kuzishika amri za Bwana, Mungu wenu, niwaamuruzo. (Kumbukumbu la Torati 4: 2)

Chochote nitakachokuamuru, uwe mwangalifu kukifuata; usiongeze na wala usiondoe kutoka kwake. (Kumbukumbu la Torati 12:32)

Usiongeze neno katika maneno yake, Asije akakulaumu ukaonekana u mwongo. (Mithali 30: 6)

Namshuhudia Kila mtu ayasikiaye maneno ya unabii wa kitabu hiki, mtu yeyote akiyaongeza, Mungu atamwongezea hayo mapigo yaliyoandikwa katika kitabu hiki. Ufunuo 22:18)

### **CHIMBA ZAIDI**

Elezea kile watu wengi watakuwa wakifanya kabla ya kurudi kwa Yesu.

Maana utakuja Wakati watakapoyakataa mafundisho yenye uzima, ila Kwa kuzifuata Nia zao

wenyewe watajipatia walimu makundi makundi, Kwa kuwa Wana masikio ya utafiti.

(2 Timotheo 4: 3- 4)

---

---

---

---

---

---

Hatupaswi kusahau kwamba wote wamezaliwa na asili ya dhambi ambayo inataka kumfuata Shetani, ulimwengu, au mwili. Kwa hivyo, tusipoangalia, tunaweza kuishia kuchafua mtindo wa Mungu wa usimamizi Kwa falsafa ambazo ni kinyume na Maandiko. Ndio maana lazima tupime kila wazo na hatua dhidi ya Neno Lake la thamani. Kutokujua hakutazuia matokeo mabaya kutokea.

### **Mwanamke aliyefanikiwa**

Ukikumbuka chezo wa Runinga *Nyumba yote*, DJ uliochezwa na Candace Cameron (sasa Bure) ambaye kaka yake, Kirk Cameron, aliigiza katika *Maumivu ya ukuaji*. Bado anaigiza na amefanikiwa pia kama mke na mama. Candace alikutana na mumewe, Val Bure (mchezaji



## Somo la 3

### Nguvu ya Baba

Akina baba, lazima muelewe Kwa kweli nguvu ambazo Mungu amewapa. Si ya kawaida. Una nguvu ya ushawishi juu ya watoto wako ambayo ni zaidi ya ushawishi wa mtu mwingine yeyote.

Kwa miaka mingi, tafiti zimethibitisha nguvu ya baba katika maisha ya watoto wake. Masomo mengi haya yalitazama kwa karibu mienendo ya familia katika maisha ya wanaume kama Sigmund Freud, Karl Marx, Adolph Hitler, na wahalifu wagumu wengi. Jambo moja ambalo wote walikuwa na kawaida ni kuwa hakuna baba au uhusiano mbaya sana na baba yao. Kwa upande mwingine, tunapojifunza watu wenye nguvu zaidi ulimwenguni, ambao wamebariki jamii yetu, tunaona kwamba wengi wao walikuwa na uhusiano mzuri na baba zao.

Mungu aliweka ndani ya mioyo ya watoto kuangalia asili kwa baba zao kwa uthibitisho, kutiwa moyo, na kuthaminiwa. Lakini kwa sababu fulani, tunapokua na kulea watoto wetu wenyewe, tunasahau jinsi baba zetu walikuwa na ushawishi mkubwa kwetu, bila kutambua jinsi uharibifu wetu wa ukosefu wa uongozi mzuri au maneno na matendo yetu yanaweza kuwa.

Nina upanga mkubwa wa Mfalme Sulemani katika ofisi yangu. Ni mzuri. Ninautumia kama mfano katika ushauri nasaha. Huwa ninasema, "Baba, kila wakati unapokasirika na kumfokea mtoto wako, ni kama tu kutumia upanga huo kukata moyo wa mtoto wako."

Unapomtendea mtoto wako kwa ukali, unatumia vibaya nguvu hiyo yenye ushawishi ambayo Mungu amekupa. Watoto wako wanajua unatakiwa kuongoza. Wanataka uongoze katika maeneo yote ya nyumba yako, haswa katika eneo la kuwafundisha. Ndio maana lazima uongoze kama Kristo.

#### **Familia za kambo**

Familia mseto haistahiki mabadiliko ya mtindo wa usimamizi. Kama baba wa kambo, " bado unatakiwa uongoze, na kama mama wa kambo," bado unapaswa kufanya kama Biblia inavyoagiza. Hakuna hata mmoja kati yenu anayepaswa kulazimisha watoto wakuiteni Baba au Mama, wala kukukumbatieni kama baba au mama mzazi. Lakini watoto lazima waelewe kuwa uzazi wa kibaiolojia sio hoja. Unakwenda kufanya kile ambacho Biblia inasema, ikijumuisha kushiriki katika mafunzo ya watoto wote.

Ninakadiria kuwa suala hili limekuwa na jukumu kubwa katika asilimia 80 ya talaka kati ya familia mseto. Wanandoa hawa walihisi kuwa hali zao hasa ziliwakomboa kutoka kwa kanuni hizi za kibiblia na walishindwa kuzikumbatia. Kwa kweli, Neno la Mungu linatuelekeza kwamba watoto wote ni wake. Tumetukopesha tu na Mungu kuwapenda na kuwafundisha. Mpango wa Mungu haubadiliki watoto wanapoishi katika familia mseto.

Tazama *Kiambatisho J: Kulea watoto wa Familia mseto* kwa maswala ya ziada ya kuzingatia.

### **Kiongozi, Sio Dikteta**

Kuwa kichwa sio udikteta au ubabe, bali uongozi wa upendo, na Yesu Kristo kama mfano. Nyumba zinapoenenda kwa njia nyingine, moja kwa moja tunakuwa hatumtii Mungu. Zaidi hasa, mume, au baba, anapaswa kuongoza kama vile Mungu anaamuru, sio kama dikteta mwenye mkono mzito. Neno la Mungu linaelezea uongozi kwa njia hii:

Tena haimpasi mtumwa wa Bwana kuwa mgonvi, bali kuwa mwanana kwa watu wote, awezaye kufundisha, mvumilivu. Akiwaonya kwa upole wao washindanao naye, ili kama ikiwezekana Mungu awape kutubu na kuijua kweli. Wapate fahamu zao na kutoka katika mtego wa Ibilisi, ambao hao wametegwa naye, hata kufanya mapenzi yake. (2 Timotheo 2: 24-26)

### **CHIMBA ZAIDI**

Kwa kuzingatia mstari huo hapo juu, ni sifa zipi muhimu ambazo zinampambanua mtumishi wa Bwana, na ni matokeo yapi ya mwisho yenye matumaini?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Sisi sote ni watumishi wa Bwana, na himizo ni kuwa wapole kwa wote. Tafadhali kumbuka kuwa upole unahitaji pia kuonyeshwa kwa wale ambao wanapingana nasi.

Mtu fulani anapositiza juu ya barua ya sheria, "Utafanya hivyo kama ninavyotaka" anakuwa anakosea ukweli wote wa uongozi wa kimungu, ambao mwishowe huongoza watu kwenye ukweli na upatanisho. Udikteta husababisha ugomvi na kutengana.

Paulo, kiongozi mkuu, mwalimu, na mtume wa Kristo, ameelezewa katika 1 Wathesalonike 2: 7 kama "mpole kati yenu, kama vile mama anayenyonyesha anavyowatunza watoto wake mwenyewe." Mwenendo wake kwa kanisa la Thesalonike

ulikuwa sawa na ule wa yule mama anayejali, mwenye upendo. Akina baba wanapokutana na upinzani, huu ndio mwelekeo ambao tunahitaji kutumia. Hatuusikilizi kabisa ukweli au Neno la Mungu, lakini lazima tuwe tayari kurekebisha na kushirikiana na wake zetu.

Kristo alionyesha kwamba alikuwa mtumishi - mchungaji. Kama akina baba na waume, lazima tuwe na uelewa huo huo. Inaturudisha kwenye msingi wetu imara. Tunapotegemea nguvu za Mungu, Yeye hutupatia uwezo wa kutumika kama Kristo - mpole kwa wote, mwenye subira na mnyenyekevu.

*Kwa unyenyekevu* inamaanisha "bila kiburi au majivuno." Wanaume wengi hutumia mtindo wa dikteta kwa kusema, "Mimi ndiye mwanaume; fanya kile ninachosema. Ninatakiwa kuongoza." Lakini hiyo sio njia ambayo Mungu anataka tuongoze; hiyo ndiyo njia ya mwili.

Hata hivyo, baba, kuongoza kama Kristo alivyofanya, sio kukosa mamlaka au kutokuhusika. Haachi jukumu au dhamana aliyopewa na Mungu kwa mkewe katika eneo la mafunzo. Wanaume wengi leo wanawaambia wake zao, "Ninafanya kazi; wewe angalia watoto." Wakati huo huo, wake zao wanafikiria, "Natamani mtu huyu angeshika usukani! Nimekuwa nikitumaini na kuomba hilo litokee."

Kuonyesha jinsi utamaduni wetu umebadilisha jukumu la mume, tunahitaji tu kuangalia kamusi. Ninataja kamusi ya zamani mara kwa mara, Kamusi kubwa ya *Webster* iliyofungwa kwa ngozi, iliyochapishwa mnamo 1939. Neno *mume* katika kamusi hiyo linafafanuliwa kama ifuatavyo: "mtu anayesimamia au kuongoza nyumba yake, mtu aliyeoa, uongozi na / au mamlaka ndani ya nyumba, kusimamia kwa busara." <sup>9</sup> A 1996 toleo la kamusi huo anasema: "wa kiume mkuu wa kaya." <sup>10</sup> Hiyo ndiyo! Toleo la 2012 linasema: "Hali ya kuungana na mtu wa jinsia tofauti kama mume na mke katika uhusiano wa makubaliano unaotambuliwa na sheria; au wa ndoa ya kitamaduni." <sup>11</sup>

Je! Ni hoja gani kuu ambazo zimebadilika?

---

---

---

---

---

---

Neno *usimamizi* katika toleo la 1939 limefafanuliwa kama: "kufanya au kuelekeza, kushughulikia kwa mafanikio au kukabiliana na, kufanya, kuongoza, kusimamia, kutoa na kumfanya mmoja kuwa chini ya, kuongoza kwa matibabu makini na maridadi, kutibu kwa uangalifu, kwa mume." <sup>12</sup> Je! Hiyo haishangazi? Hautapata hiyo katika kamusi ya leo.

### **Mke wangu, Msaidizi wangu**

Mungu amenipa mke wa kunikamilisha. Kwa kuwa Mungu anasema mke ndiye anayenikamilisha, lazima nimsikilize maoni yake haswa juu ya hali ya kimhemko ya mioyo

ya watoto wangu, ambayo mara nyingi sioni. Ukweli, kama mtu na njia ambayo Mungu ameniunganisha, mimi sijafuatilia mahitaji ya kihemko ya mtoto wangu. Wanaume wengi wanaweza kuelezea hili.

Watoto wangu walipokuwa wadogo, ikiwa niliporudi nyumbani, na kazi za nyumbani hazikufanywa. Nilikuwa nawaza jambo moja: *Zinahitaji kufanywa sasa. Kwa nini mke wangu hakusimamia hili?* Nilikuwa tayari kupunguza nidhamu hiyo. Niliona vitu vyenye rangi nyeusi na nyeupe, na kama mwanaume, nilitaka kurekebisha.

Kanuni: nyasi za uwanja zinapaswa kupunguzwa ifikapo saa 12:00 jioni kila Alhamisi.

Matokeo: Mtoto akawa na nidhamu, na zikapunguzwa siku inayofuata.

Inaleta mantiki na inaeleweka. Wanaume wengi wamefungwa waya kama huu kwa sababu tumeundwa kuwa viongozi. Hatua kwa hatua nilijifunza kufanya uchunguzi kidogo, kupata maoni ya mke wangu, ambayo yalinielekeza kupata habari mpya: "Mpenzi, alikuwa kazini hadi saa 8:00 za usiku wa manane kwa sababu ana mitihani ya mwisho wiki hii. Nilimwambia kesho anaweza kufanya kazi zake za nyumbani."

Mimi ndiye kiongozi wa familia, lakini mke wangu ni zawadi kutoka kwa Mungu. Yeye ni msaidizi wangu. Ni asili yangu ya kiume kuona hali hii kutoka kwa mtazamo tofauti. Lakini mke wangu amenisaidia kuwa makini zaidi na kuzingatia hali tofauti.

Hata hivyo inapaswa kufanywa kulingana na hali ilivyo, isiwe sheria, kwa mke kubadilisha mpango wa nidhamu uliowekwa kwa watoto. Anapaswa kujitiisha kwa mpango wa uongozi na nidhamu ya mumewe, lakini waume pia wanahitaji kutafuta msaada kutoka kwa asili makini inayolea ya mke ili kuwasaidia kuwa baba bora na wanafunzi bora wa Kristo.

Kwa sababu ya maoni ya mke wangu, nilielewa shida ambayo mtoto wangu alipitia na kwanini alifanya uamuzi huo. Hii haikumaanisha kwamba kila wakati watoto walitaka kutoka kufanya kazi, au walitaka kubadilisha sheria, kwamba wanaweza kwenda kwa mama yao na angeweza kufanya mabadiliko kwa upendeleo. Lazima tushirikiane kama timu kuzuia ukengeushi wa kile tulichoanzisha.

Kama wanaume, tunahitaji kukumbatia jinsi Mungu alivyowafanya wake zetu: hutusaidia kwa sababu mara nyingi wanaona vitu tunavyokosa. Tutakuwa wapumbavu kusema, "Mimi ndiye mwanaume, na itafanyika hivi." Walakini wanaume wengine hufanya hivyo, ambavyo sio kufuata kile Mungu anachosema. Mke wako anakukamilisha kama msaidizi wako. Lazima ujitahidi kushirikiana naye — kwa umoja.

Wakati mwingine hatukukubaliana, na mke wangu alilazimika kuchagua kujishusha. Kwa kufanya hivyo, alimwamini Mungu. Hata wakati nilikuwa nikikosea, Mungu alitubariki, sio kwa sababu nyingine yoyote isipokuwa tulipenda kufanya mambo kwa njia Yake. Wakati hali hizi zilipotokea, hakuifanya kila wakati kwa furaha. Lakini hakununa, alikunja uso na kunipuuza. Alijifunza kumtegemea Bwana na mamlaka yangu, na alibarikiwa. Ikiwa alitaka kubadilisha sheria na nidhamu yake, alijua kwanza kuzungumza nami. Sikuwa sahihi kila wakati nilipofanya uamuzi. Lakini, Bwana asifiwe, tunajifunza kutokana na makosa yetu pia.

Wanawake kawaida husukumwa zaidi na hisia zao na wanaweza kuguswa na hali kulingana na hisia zao. Ikiwa wataruhusu hisia hizi kutawala katika eneo la mafunzo, wengi

hawatafuata kwa kufuata sheria au kutekeleza nidhamu. Wanaume wanahitaji kuelewa kwamba wanawake wengi lazima wapambane zaidi kuliko sisi dhidi ya msisitizo wa "kusamehe" au kutotoa adhabu. (Wakati asilimia ndogo ya wanaume wanaongozwa na hisia zao, kawaida huo wanawake ambao hawaonyeshi hisia za kumfurahia Mungu.)

Wanaume wanahitaji kusema kwa upole, "Mpenzi, ninaelewa walikuwa na siku ngumu, lakini nidhamu ndio inahitaji kutokea kwa wakati huu." Mafunzo ni juu ya kufanya kazi pamoja na kuonyesha upendo kwa watoto wetu.

**CHIMBA ZAIDI**

Orodhesha kile ambacho Mungu anasema atawafanyia wale anaowapenda.

Tena mmeyasahau maonyo, yasemayo nanyi kama kusema na Wana, Mwanangu, usiyadharau marudia ya Bwana, wala usizimie moyo ukikemewa naye, maana yeye ambaye Bwana humpenda, humrudi, Naye humpiga kila mwana amkubaliye. (Waebrania 12: 5-6)

---

---

---

---

---

---

**MPANGO KAZI**

Waume, orodhesha baadhi ya zawadi na uwezo wa mke wako. (Kwa mfano: "Anaelewa zaidi hisia za watoto" au "Anaisaidia kuona maoni ya watoto.") Kisha mshukuru kwa zawadi ambazo Mungu amempa, na umjulishe unataka maoni yake.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---



Jadili maswala ya kufanyia kazi na uorodheshe hapa.

---

---

---

---

---

---

---

---

Kuanza kufanya kazi kama timu kutumia mtindo wa Mungu wa usimamizi, ombaeni pamoja msaada Wake.

### **Upinzani Huleta Matokeo Mabaya**

Kila mtu na aitii mamlaka iliyo kuuu, Kwa maana hakuna mamlaka isiyotoka Kwa Mungu. Na ile iliyopo, umeanriwa na Mungu. Hivyo amwasiye mwenye mamlaka hupingana na agizo la Mungu, nao washindanao watajipatia hukumu. (Warumi 13: 1-2)

Paulo alipoandika haya, serikali ya Kirumi ilikuwa inawatawala Wayahudi kwa mabavu. Wayahudi walitaka kuachiliwa kutoka kwa mamlaka ya Kirumi kwa sababu ya dhuluma na kutotendewa haki. Paulo alikuwa akihutubia Wakristo wanaoteswa kwa sababu ya imani yao, ambao tabia yao ya asili ilikuwa ni kupinga mamlaka. Lakini wakati pekee wa kupinga ni wakati mamlaka inatuuliza tufanye dhambi au tusishiriki injili (Matendo 4: 18-20). Kwa hivyo Paulo alichukua muda zaidi katika Warumi kuelezea mtazamo wa Mungu juu ya mamlaka. Tunaweza kutoka na kanuni za msingi kutoka kwa aya hizi.

### **"Hakuna mamlaka isipokuwa ya Mungu" (mstari wa 1).**

Hiyo ni maalum sana - hakuna mamlaka. Ina maana tunazo serikali zinazotawala raia wote (Tito 3: 1; 1 Petro 2: 13-17), lakini Mungu pia anazungumza juu ya kanisa na mamlaka ya wachungaji juu ya waumini wote (Waebrania 13: 7, 17), uongozi wa mume kwa mke (1 Wakorintho 11: 3, 8-9; Waefeso 5:22), utawala wa wazazi kwa watoto (Kutoka 20:12; Mithali 6: 20-22; 23:22; Luka 2:51; Waefeso 6 : 1), na nafasi ya mabwana juu ya wafanyakazi wote (Waefeso 6: 5-8; Wakolosai 3:22; 1 Petro 2:18).

### **"Mamlaka zilizopo zimeteuliwa na Mungu" (mstari wa 1).**

Mungu hupanga vitu na kumdhibiti yeye aliye katika mamlaka. Hiyo inamaanisha viongozi wazuri wa serikali na wabaya, wachungaji wazuri na wabaya, wenzi wazuri na wabaya, wazazi wazuri na wabaya, waajiri wazuri na wabaya. Tuanaweza tusilieleme hili, lakini ndivyo Neno la Mungu linavyosema. Neno hilo hilo la *kuteuliwa* limetumika katika Matendo 13:48: "Wale wote walioteuliwa kwa uzima wa milele waliamini." Je! Unafikiri ni kwa nini walikuwepo na wapo wafia dini wengi? Wakristo wameuawa chini ya mkono wa serikali (na mamlaka nyingine) kwa sababu hawatakataa imani yao, hata wakati wa kutishiwa kifo. Mashahidi waliishi na kufa kwa kanuni kwamba Mungu huteua mamlaka yote.

### **"Yeyote anayepinga mamlaka anapinga amri ya Mungu" (mstari wa 2).**

Kukataa mamlaka ni kumwasi Bwana moja kwa moja. Kwa kupinga agizo hili, unaleta hukumu ya kiungu juu yako mwenyewe (mstari wa 2). Mungu alisema sheria hizi za kiroho ziwepo. Ni kama sheria za asili tulizopitia awali, kama vile mvutano. Mvutano ni jambo

zuri; linatuweka hapa chini duniani tukiwa tumedumu kusimama Kwa miguu yetu . Hivyo ndivyo ukweli wa Mungu hufanya, hutuweka tukiwa tumepandwa imara katika mapenzi yake ili tuweze kupokea baraka zake kwa utii.

### **Udhuru**

Waume, kwa kuwa Mungu amekuteua kuongoza, wewe ndiye mwenye mamlaka, na Mungu amekuita kwenye nafasi hii. Ukisema, "Najua nilipaswa kuongoza, lakini. . . , "Unapinga kile ambacho Mungu amekuteua ufanye, huku ukivunja sheria ya kiroho, na kujiletea hukumu. Hukumu hii inaweza kuja Kwa namna nyingi: ukosefu wa nguvu ya kuishi maisha ya Kikristo; kushindwa kumwelewa Mungu kwa sababu ya kutotii kwako; kupunguza ukaribu na Bwana na kusababisha kupoteza amani, furaha, ujasiri, au kutokuridhika; na mengine mengi zaidi.

Nimesikia visingizio vingi vya kutokuongoza: "Mke wangu ni kiongozi bora." "Amesoma zaidi." "Yeye ni bora na watoto." "Ana uvumilivu zaidi." "Mimi sio kiongozi wa kweli." "Sijui jinsi ya kuongoza" Lakini zaidi ya hapo inawezekana unaongoza jambo fulani kazini kwako, na nina amini wewe ni mzuri sana katika hilo.

Mke anaweza kusema, "Najua Mungu anasema ninahitaji kujitiisha kwa mamlaka ya mume wangu, lakini. . . "Anaweza asipate maumivu ya mwili mara moja, kama matokeo ya kutojitiisha, lakini mwishowe atapata maumivu. Matokeo yake ni machungu vile vile kama ilivyo kwa mwanaume, kama ilivyo elezwa hapo juu.

Wakati tunachagua kutembea katika nuru, tuna amani, furaha, na kuridhika. Tusipofanya hivyo, baraka hizi kutoka kwa Mungu zitaanza kufifia. Msingi, kutoridhika, na kukosa furaha kutafuata punde, pamoja na magonjwa mengi ya mwili.

### **Nje ya Utaratibu**

Nilipoanza kushauri wanandoa fulani, mke alionekana kama alikuwa na pauni mia tano mgongoni. Alikuwa amejiinamia na alionekana kuwa na msongo. Alikaa chini na kuumimina moyo wake: jinsi nyumba yake ilivyokuwa matatizo, yeye na binti yake wa miaka kumi na minane walikuwa hawasemeshani; yeye na mtoto wake wa miaka kumi na mitano walibishana kila wakati; alikuwa na msongo, akitumia dawa, na kumuona daktari wa magonjwa ya akili. Aliendelea zaidi na zaidi. Nilimuuliza mumewe alikuwa wapi katika yote hayo. Alipokubaliana na madai yake, nilimuuliza yeye anafanya nini kuhusiana na hayo.

"Akitaka nimsaidie, huwa ninamsaidia. Anapokuja na kunishika, huwa ninakwenda ndani huko na kupiga kelele Kwa kusema, 'Sawa, inatosh,' "alielezea.

Mama alisema alijua hilo sio jambo sahihi na alielezea ni kwanini alikuwa akiongoza katika eneo la nidhamu badala ya mumewe: "Asili yangu iko katika saikolojia. Nimefundishwa katika eneo hili. Ninaweza kushughulika vizuri na watoto kuliko mume wangu. Ninaweza kuwasiliana nao na kuzungumza mambo. "

Nilitoa mwanga juu ya suala hili: "Kwa hivyo una msongo, unahisi kukata tamaa, na umechoka Kwa namna unavyojihisi, sivyo? Je! Unajua kwanini upo katika hali hii ya mwili? Kwa hakika moja ya sababu kuu ni kwa sababu nyumba yako iko nje ya mpangilio. Unajihisi

hivyo kwa sababu unalazimika kuwa hivyo. Ni matokeo ya kutotii njia ya Mungu. Unaongoza katika eneo la nidhamu, na mumeo anakuunga mkono. Hiyo ni kinyume. Hivyo sivyo inavyopaswa kufanywa. ”

Kuanzia uumbaji na kwendelea muundo wa mamlaka ambayo Mungu ameweka kwa mwanamume ni: Mungu, mwanamume, mwanamke, watoto. Haina uhusiano wowote na udhalili. Ina maana tu kuwa mume ni mkuu wa nyumba, si mke, mbapo ni pamoja na mafunzo ya watoto. Fikiria hivi: Baba ndiye rais. Mama ni makamu wa rais. Je! Inaumiza kufikiria hivyo au kusikia hivyo? Ikiwa ndivyo, unahitaji kumwomba Bwana. Unahitaji kumwomba Mungu akusaidie kumwamini katika eneo hili. Waume wanahitaji kuwalinda wake zao na kuongoza nyumbani.

### **Wakati Wazazi Hawakubaliani**

Akina baba, lazima niongeze msimamo wa uongozi ndani ya nyumba. Unapaswa "kuwalea katika mafunzo na maonyo ya Bwana" (Waefeso 6: 4). Unaweza kujifunza jinsi ya kuweka sheria na nidhamu kuwafundisha watoto wako, lakini lazima uwe na msukumo wa kufanya hivyo kwa umoja na mke wako kudumisha amani, angalau kama inategemea wewe (Warumi 12:18). Lakini vipi ikiwa wewe na mke wako hamkubaliani juu ya swala na watoto?

Enyi wake, watiini waume zenu, kama inavyofaa katika Bwana. (Wakolosai 3:18)

Wanawake, lazima ujitiishe kwa uongozi wa mumeo, isipokuwa ombi lake linapingana moja kwa moja na amri za maandiko. Ikiwa mume wako hajaokoka na anasema, "Usizungumze na watoto wetu juu ya Mungu," hiyo ni kinyume na maagizo ya maandiko ya kuwafundisha watoto wako (Kumbukumbu la Torati 6: 7).

Kwa mfano, una mume ambaye hajaokoka ambaye haendi kanisani, na mtoto wako wa miaka kumi na mitano hataki kwenda kanisani tena. Kwa hivyo Baba anasema sio lazima aende. Je, utajaribu kumwadhibu mwanao au kumkasirikia kwa sababu anachagua upande wa Baba badala yako? Je! Unazuia mapenzi au mjadala na mumeo? Hapana, haya yote hayafai. Mtumaini Bwana, toa mamlaka ya mume wako, na uombe. Ni ngumu kufanya, lakini Neno la Mungu liko wazi. Hakuna tofauti. Kuna matokeo wakati mke anajaribu kudhoofisha mamlaka hiyo. Kama Mkristo, Mungu "hufanya mambo yote kulingana na shauri la mapenzi yake" (Waefeso 1:11).

### **Maswala ya Familia mseto**

Vipi kama wewe ni baba wa kambo katika familia mseto na mke wako hakubaliani na sheria kadhaa za nyumbani kwa watoto wake wa kuwazaa? Wakati ambapo mke anasema, "Sipendi sheria hiyo; Sidhani mwanangu anapaswa kufanya hivyo, ”anachukua vitu mikononi mwa Mungu na kusema anaweza kufanya hivyo yeye mwenyewe, kwa nguvu zake mwenyewe. Ikiwa mke hakubaliani na nidhamu fulani, basi lazima amwamini Bwana kuifanyia kazi. Ni wazi itahitaji uvumilivu na wakati wa kuyashughulikia maswala haya.

Akina mama, wakati mtoto wako ambaye hukumzaa anapohoji mamlaka yako Kama mama wa kambo, uwaambie hiki ndicho baba anachotaka. Wanapokuambia wewe si mama yao, unaweza kujibu: “Ndio hivyo, mimi sio mama yako; tayari una mama. Sijaribu kukuambia

mimi ni mama yako, lakini nilipoolewa na baba yako, nilikumbatia muundo wa mamlaka katika Neno la Mungu. Na Neno la Mungu linasema kwamba lazima aongoze. Kwa hivyo ninamuunga mkono. Ikiwa hupendi sheria na nidhamu, unaweza kuja kumwambia. Kwa sasa, unahitaji kukubali sheria na utaratibu wa nidhamu. ”

Kutokubaliana kuhusu mafunzo ya watoto ni moja ya sababu kuu kwa familia nyingi mseto kuishia kwa talaka. Mtazamo wa "Ninawaadhibu watoto wangu na wewe adhibu wa kwako," unafungua mlango wa mtindo wa usimamizi usio wa kibiblia. Hakuna msingi wa kibiblia kwa hayo mambo kwa namna yoyote. Unapobuni mchakato wako wa mafunzo pamoja, ni kwa watoto wote wanaoishi nyumbani kwako. Watoto wote ni zawadi kwetu kutoka kwa Bwana (Zaburi 127: 3).

## Somo la 4

### Shida Ndani ya Nyumba

Ndoa nyingi zina mwenzi asiyeamini, au asiyetii Neno, na sio rahisi Kwa wanandoa hao. Mungu anaahidi baraka lakini haahidi njia rahisi. Wakati mwingine tunashindwa kukumbatia mafungu ambayo yanazungumza juu ya kujikana mwenyewe, msalaba, na kujikana nafsi ili kumfuata Yesu (Mathayo 16: 24-25).

#### Kumtilia Shaka Mumeo

Jambo lenye nguvu zaidi ambalo mke anaweza kufanya kulingana na Neno la Mungu ni kuruhusu mwenendo wake -sio maneno ya kukosoa au yasiyo ya kuthibitisha -yamshawishi mumewe. Maandiko yanamwambia mke amtegemee Mungu na ajisalimishe kwa njia za Mungu, naye atafanya kazi hiyo.

Kadhalika ninyi wake, watiini waume zenu, kusudi, ikiwa wako wasioliamini Neno, wavutwe Kwa mwenendo wa wake zao, pasioo lile Neno. (1 Petro 3: 1-2)

Mstari huu unazungumza na mke aliye na shida. Mumewe hatii maagizo ya Mungu. Anaweza kuwa mjinga, mwasi, au asiyeamini. Anaweza hata kutangaza kuwa Mkristo lakini hatendi kama mkristo. Hakuna masuala maalum juu ya eneo la kutotii, lakini maagizo kwa mke ni maalum: endelea kunyenyekea.

Waume wanapofanya chaguzi za kipumbavu au maamuzi mabaya kuhusiana na namna wanavyoongea na watoto wao au wanavyo waadhibu, na mke hakubaliani na anajua Mungu pia hakubaliani, ("hata kama wengine hawafanyi hivyo kutii neno "kutoka kwa kifungu cha 1), tabia ya asili ni kulumbana na kubishana hadi ahakikishe ameshinda. Hii ni ya asili kwa sababu mama anapenda na anatamani kulinda watoto wake. Biblia inasema kumshinda mume "bila neno" (mstari wa 1). Ni sawa na kusema, "Mpenzi, hii ni namna nyingine ya kuangalia au kushughulikia hali hii, lakini nitafuata uongozi wako na uamuzi wako," lakini ni tofauti kabisa kulumbana au kuendesha kwa hasira kali, vitisho vya kujihami, na mwenendo usiofaa kama kejeli, kukosoa, kukemea, na migomo. Mke Mkristo anapaswa kumuomba mumewe kuwa kiongozi mcha Mungu, au ikiwa haamini, aokolewe.

#### Kusudi la Mungu

Lengo la mstari huu ni kuweka umuhimu wa kumwongoa mume awe na ushirika na Bwana ("anaweza kuongoka"). Enyi wake, je! Mnatambua hili ni lengo la Mungu? Katika 1 Petro 3: 1-6, Mungu anawaambia wake jinsi alivyounda uhusiano huo ufanye kazi. Sio ahadi lakini njia ambayo Mungu anaweza kufanya kazi kupitia wewe kumleta mume wako kwake. Na hakuna kikomo cha wakati juu ya kufuata mpango Wake. Kwa kudumu kuwa mwaminifu kwa mapenzi ya Mungu kwako, unamhudumia mumeo na kumtukua Mungu kwa utii. Mchakato huu unaweza kukubadilisha wewe na mumeo pia.

Mungu aliumba mwanamke kuwa msaidizi, na mume atajua kwa kutazama, kutafakari, na kuangalia mwenendo wa mkewe kama

anamsaidia. Mke ana ushawishi mkubwa kwa mumewe, wa kumwelekeza Kwa Mungu au kumpeleka mbali. Mwandishi mmoja anasema

mke anaweza kuwa na "mambo katika mwenendo wake na hasira ambayo inaweza kuharibu uzuri wa uchaji wake, na kuzuia ushawishi wake wowote mzuri kwenye akili ya mumewe.

Kwa hivyo mke hutimizaje utii huu? Huanzia moyoni. Petro wa Kwanza 3: 3 inazungumza juu ya masuala ya asili ya mwanamke kuhusiana na nywele zake, vito vya mapambo, na mavazi (leo tunaweza kuongeza mapambo), ambayo ni sawa kwa mtazamo unaofaa. Kwenye kipindi chake cha redio na mahubiri yake, Mchungaji aliyekufa J. Vernon McGee alisema, "Ikiwa ghala linahitaji rangi, paka rangi." Lakini Mungu, katika mstari wa 4, anafafanua uzuri halisi na umbile la kike kama " uzuri wa ndani zaidi, na uzuri usioweza kuharibika wa roho ya umpole na utulivu, ambayo ni wa thamani sana machoni pa Mungu." Mungu anataka tufanye upya akili zetu (Waefeso 4:23) na tuimarisha utu wa ndani (Waefeso 3:16), kwani kutoka mioyoni mwetu hutoka maswala ya maisha (Mithali 4:23) na matendo yetu (Mathayo 15: 18–18). 19).

### Swali la Kujichunguza 1

Enyi wake, unafikiri ni nini "cha thamani sana machoni pa Mungu" katika 1 Petro 3: 4?

---

---

---

---

---

---

Mungu ndiye mwishowe hutazama. Wakati mke anamwamini Mungu na kujibu ipasavyo, ni "wa thamani sana" machoni pa Mungu (1 Petro 3: 4). Mungu anataka mwanamke ajue kwamba ikiwa moyo wake ni mpole (mnyenyekevu, mtaratibu na mvumilivu), ana roho tulivu ( iliyotulia bila wasiwasi), na yuko tayari kunyenyekea, hii ni ya thamani kubwa Kwake. Sababu inaweza kupatikana katika mstari 5: "Kwa maana hivi, ndivyo, katika nyakati za zamani, wanawake watakatifu waliomtumaini Mungu walijipamba, wakitii waume zao."

Mungu alimuumba mwanamke kwa uhusiano maalum na mwanamume, na wakati anachukua jukumu la mke, au msaidizi, utii inamaanisha kujitiisha kwa mfumo wa usimamizi alioandaa. Ili kufanya hivyo, mke lazima ajitiishe kwa mamlaka ya mume (isipokuwa ni dhambi, kama ilivyoielezwa hapo juu).

Katika miaka yangu kama mshauri, nimeona ndoa nyingi kwenye hatihati ya talaka, na karatasi tayari zimewasilishwa, zikighairi kabisa wakati mume na mke wanapofuata mpango wa Mungu. Waume wanaokolewa, wale ambao tayari ni waumini wamevuviwa kujifunza na kukua kiroho, na urejesho unakuja kwa familia nzima kwa sababu mke alimwamini Mungu na alijitolea kwa mpango wake.

Kwa habari zaidi juu ya

ndoa, pitia mfululizo wetu wa somo la Ndoa ni Huduma! <sup>17</sup>

## Shida kuanzia juu Kushuka chini

Akina baba, mnatenda - vp au mnaitikia -vipi mnapotendewa nyumbani? Kwa miaka michache ya kwanza ya maisha ya mtoto wangu Nicholas, alinikasirikia kuliko mwanadamu yeyote hapa duniani. Niliweza kukasirika, nikapiga kelele, nikapiga kwa hasira, na kwa ujumla nikafanya kinyume cha upendo alipofanya makosa. Mke wangu hakufurahi juu ya ujasusi huu. Kama mlezi, alitaka kumlinda mtoto wake mdogo kutoka kwa baba yake mjinga. Kwa sababu sikuwa na udhibiti, alianza kumtetea na kunisahihisha mbele yake. Sikupenda jinsi alivyondhoofisha. Mgogoro huu ulikuwa matokeo ya asili ya utunzaji wetu wa mambo kwa njia isiyo ya kibiblia. Mgogoro ulianza, na uhusiano wetu wa ndoa uliathiriwa. Kwa bahati mbaya, hali hiyo ni ya kawaida sana. Ninashukuru kwamba Bwana alitumia hali ya kushuka kwangu nyumbani kwangu kama mlilo wa kuniamsha.

Eli, kuhani mkuu katika Agano la Kale, alikuwa na wana wawili ambao "walikuwa mafisadi, hawakumjua Bwana" (1 Samweli 2:12), lakini walitumika kama makuhani ndani ya nyumba ya Mungu. Eli akasikia kila kitu ambacho wanawe walikuwa wakifanya, akasikia wanalala na wanawake (1 Samweli 2:22), na mwishowe akawaambia, "Hapana, wanangu! Maana taarifa ninazosikia sio nzuri. Mnawafanya watu wa Bwana wavunje sheria" (1 Samweli 2:24). Lakini basi hakufanya chochote juu yake. Hakuwazuia. Mungu alikuwa amemuonya mara nyingi, na mwishowe akasema kupitia nabii Samweli:

Kwa maana nimemwambia ya kwamba nitaihukumi nyumba yake milele, kwa ajili ya ule Uovu alioujua, Kwa maana wanawe walijiletea laana, wala yeye hakuzuia. (1 Samweli 3:13)

Hii haikutokea mara moja tu. Ilikuwa ni shida kuanzia juu kushuka chini. Katika sura inayofuata, yeye na wanawe walikufa kama sehemu ya hukumu ya Mungu. Eli alionyesha uongozi duni juu ya familia yake, ambayo ilitoa ushuhuda mbaya na kuiweka familia yake kwenye njia ya uharibifu. Akina baba, tunahitaji kuchukua hatua watoto wetu wanapo kosa utii, lakini kwa upole na kwa namna ya upendo.

Mwana mpumbavu ni msiba kwa babaye, na ugomvi wa mke kama kutona tona daima. (Mithali 19:13)

"Mwana mpumbavu" ni yule ambaye hatakubali mamlaka na nidhamu ya baba. Hiyo haikuwa kesi ya mwanangu; ilikuwa ni dhambi yangu kumjibu kwa hasirai alipokosea. Hata hivyo, kanuni ya pili ya mstari huu unabainisha kwamba kuwa mgomvi ni njia mbaya kwa mke kumjibu mumewe. Ikumbukwe kwamba mke anayebishana kila mara na mumewe, juu ya malezi ya watoto au suala lingine lolote, yuko katika kutotii. (Kumbuka: kama kuna vurugu mambo yanabadilika.)

Mwandishi mmoja Mkristo aliyejulikana aliandika juu ya Maandiko haya zaidi ya miaka mia moja iliyopita, akionyesha kwamba mambo haya hayajabadilika.

Ni nyumba isiyo na furaha kama nini ambapo mwana mjinga na mke mgomvi wanapatikana! Wana uwezekano mkubwa wa kupatikana pamoja; kwani pale ambapo mke anapingana na mamlaka ya mumewe, akishikamana na watoto kinyume na nidhamu yake inayofaa, athari nyumbani itakuwa mbaya zaidi. Ni jambo la kawaida kuona wazazi wakibishana na kugombana mbele ya familia yao. Matokeo mabaya ni kwamba wana na binti hujifunza kudharau mamlaka ya baba na kukaidi marekebisha ya mama anapojaribu kuwarekebisha.

Watoto hawa hukua na roho ya kidhalimu, ya kutotii, iliyolenga kufuata njia yao wenyewe na kuendelea katika kukataa kwao kutii nidhamu inayofaa. <sup>18</sup>  
—H. A. Ironside, 1908

Je! Kuna hali kama hiyo nyumbani kwako? \_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana

### **MPANGO KAZI 1**

Ikiwa ni hivyo, orodhesha matatizo na ukiri kwa Mungu, ukimwomba akusamehe. Kisha nenda kwa familia yako na uwaombe wakusamehe. Unapotembea kwa unyenyekevu na utii, Mungu atakubariki na kukupa nguvu ya kufuata njia zake nyumbani kwako.

---

---

---

---

---

---

---

---

### **Kuimarisha utaratibu**

Mungu asiporuhusiwa kuingilia kati na kuimarisha utaratibu Wake nyumbani, Tatizo la kuanzia juu kushuka chini litaendelea, likiondoa msingi wa uhusiano wa ndoa. Baada ya muda, kukosekana Kwa heshima na uaminifu kunaathiri vibaya uhusiano wa karibu katika ndoa. Wanaume wengi watashikilia tu kwa muda mrefu wakati hii itatokea, wakiruhusu katika maeneo mengi kulinda mahusiano ya ndoa. Wakati baba anarudi nyuma, Mama hushika usukani, na kuwa mnidhamishaji mkuu na mwenye mamlaka juu ya watoto, akiamini anaweza kufanya kazi bora kuliko mumewe. Baba huhusishwa tu wakati mambo yanapokuwa magumu au mama anapotaka maoni ya baba. Lakini huu sio mpango wa Mungu.

Mfumo huu unaweza kufanya kazi kwa muda katika nyumba zilizo na watoto wanaoridhika. Lakini, ikiwa una mtoto mtukutu au ujana unapoanza, angalia sana. Mfumo huu hautafanya kazi. Wakati akina mama wanaacha jukumu lao lililowekwa na Mungu la mlezi, mtunzaji, na kiongozi wa nidhamu, na mkufunzi, watoto wao mwishowe watawachukia, waume zao watawakosoa, na watabeba hatia ya kuwa nje ya mapenzi ya Mungu.

Lengo letu kuu maishani linapaswa kuwa kutimiza mapenzi na kusudi la Mungu, na hiyo ni pamoja na kumtukuza ndani ya kuta za nyumba. Pamoja na Mfalme Daudi, mtazamo na kusudi letu linapaswa kuwa uadilifu:

Nitaiangalia njia ya unyofu, utakuja kwangu lini? Nitakwenda kwa uyofu wa moyo ndani ya Nyumba yangu. (Zaburi 101: 2)

Tunapobuni njia duni za kusimamia familia zetu, tunaishi katika kutotii na kumvunjia Mungu heshima ndani ya nyumba zetu. Ingawa unaweza kuwa umeishi miaka na tabia zisizo endana na Biblia katika ndoa yako, mabadiliko lazima yaanze sasa. Mabadiliko huwa magumu mwanzoni, lakini thawabu za utii huzidi sana kazi na Kujitoa kulikofanyika.



Anza na nia ya kukubali mtindo wa Mungu wa usimamizi. Akina baba, lazima usalimishe uvivu wako na hofu yako Kwa Mungu na usonge mbele kama kiongozi. Akina mama, lazima uweke imani yako kwa Mwokozi, uunge mkono maamuzi ya mume wako, na ufuate kwa kurudi nyuma kila siku na kumruhusu aongoze. Watoto wako wanaweza kuwa katika hali ya mshtuko kwa muda, lakini lazima uendelee kumtii Bwana na kumtazama Akifanya kazi.

Jina la Bwana wetu Yesu Kristo kitukuzwe ndani yenu, nanyi ndani yake, kwa neema ya Mungu wetu na ya Bwana Yesu Kristo. (2 Wathesalonike 1:12)

### **Maswali ya Kujichunguza 2**

Tathmini mtindo wako wa usimamizi kama mwanandoa. Kumbuka kwamba kusudi la zoezi hili sio kutafuta kosa kwa mwenzi wako lakini ni kumruhusu Mungu azungumze nawe juu ya udhaifu wako mwenyewe. Jihadhari kwamba ikiwa utajibu kwa kinyongo au kiburi, utazuiliwa kibali Cha usadikisho wa Roho Mtakatifu.

1. Baba, wakati watoto wako wako mbele yako, je! Unawaadabisha (je, huwa unawaachia mke wako)? \_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
2. Mama, je, huwa unamuomba mumeo maoni juu ya nyanja zote za nidhamu ya watoto? \_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
3. Baba, je, huwa unasikiliza maoni ya mke wako juu ya hali ya kimhemko ya watoto wako?  
\_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
4. Mama, je, huwa unamficha mumeo, humwambii kila kitu kuhusu watoto? Kwa mfano: "Hatuwezi kumwambia baba juu ya hili kwa sababu atakasirika sana."  
\_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
5. Baba, wakati mama anasema hapana na watoto wanakuja kwako, je, huwa unashauriana na mke wako kabla ya kujibu? Kwa mfano, je, huwa unawauliza watoto wako, "Mama yako alisema nini?"  
\_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
6. Mama, je, huwa unajikuta ukibishana na watoto wako, unajitetea na unatetea kanuni zako au maamuzi yako ya kinidhamu? \_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
7. Wazazi, je, mmekaa pamoja na kukubaliana juu ya sheria na nidhamu ambazo mtatumia na watoto wenu?  
\_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine
8. Wazazi, je! Hamkubaliani mbele ya watoto wenu juu ya sheria au maswala ya nidhamu?  
\_\_\_ Ndio \_\_\_ Hapana \_\_\_ Wakati mwingine

Majibu ya Kibiblia ni: 1 – Ndio, 2 – Ndio, 3 – Ndio, 4 – Hapana, 5 – Ndio, 6 – Hapana, 7 – Ndio, 8 – Hapana.

Ikiwa majibu yako hayakukubaliana na haya, kuna uwezekano mtindo wako wa usimamizi uko nje ya utaratibu. Wanandoa wengi wana nafasi ya kuboresha mitindo yao ya usimamizi.

**MPANGO KAZI 2**

Ikiwa umeguswa na tathmini hii, tumia muda kuorodhesha maswala kadhaa maalum. Kama umeoa, au umeolewa, jadilini Maswala hayo kama wanandoa, ombaneni msamaha, na wekeaneni ahadi kama viapo vya kufanya Mabadiliko.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Somo la 5

### Majukumu ya Kibiblia

Kwa sababu Mungu huthamini sana familia, na anajua kulea mtoto si kazi rahisi na kwamba mara nyingi ni tishio, kwa upendo ametoa kanuni za malezi katika Neno Lake. Kamwe hatarajii akina baba na akina mama kujaribu kutatua mambo, Kwa kutumia ajili zao, Anatupatia mwelekeo unaoeleweka kwa majukumu yetu.

Somo hili limegawanywa katika jukumu la baba na jukumu la mama. Lakini linapokuja suala la Malezi ya watoto, haya yanaingiliana. Ingawa baba ana jukumu la msingi la kufundisha na kuwaadabisha watoto, Mama atahitaji kufanya hivyo wakati baba hayupo. Na kama vile mama ana jukumu la msingi la kulea watoto wake, Baba atahitaji kuvaa kofia ya mlezi wakati mwingine. Ikiwa mama atakuwa na mawazo ya kinidhamu, atahitaji kukuza kipengele nyeti Cha upendo, kuwalisha na kuwajali watoto wake. Utaona kwamba Paulo alifundisha sifa hizi zote Kwa watu wa Thesalonike, kanisa alilopenda sana.

#### Sehemu ya 1: Jukumu na Wajibu Wa Baba

Pamoja na kujua umeitwa kuongoza, dhana nyingine muhimu za kibiblia kwa baba huenda sambamba na uongozi.

#### Kanuni ya 1: Baba anayewajibika ni *mtumishi-kuhani* wa familia yake.

Enyi waume wapendeni wake zenu, kama Kristo naye alivyolipenda kanisa, akajitoa Kwa ajili yake, ili Makusudi alitakase na kulisafisha Kwa maji katika Neno. (25-26)

Paulo aliweka wazi kabisa kwamba kama Kristo, Kuhani wetu Mkuu, anatupenda na akajitoa mwenyewe kwa ajili ya kanisa, ndivyo mume anavyopaswa kumfanyia mkewe (ambayo inamaanisha pia familia yake). Lengo ni kutakasa, ambayo ni kusafisha, kufanya safi na takatifu, pia inajulikana kama utakaso. Hii hufanyika kupitia uongozi wa mume / baba - anaongoza njia. Lengo ni kusafisha, yaani kusafisha kutoka kwenye uchafuzi wa dhambi na ubinafsi. Mwingongozi wetu wa mafundisho ni Neno la Mungu. Makuhani katika Agano la Kale walikuwa mawakili wa Neno la Mungu, na ndivyo ilivyo kwa mume / baba.

Kwa maana nyingine, sisi akina baba tunapaswa kuchunga familia zetu. Ametuweka kama makuhani juu ya nyumba zetu. Kuhani ana mamlaka ya kutekeleza majukumu matakatifu ya taasisi ya kidini, kama vile familia. Ibada takatifu za familia ni pamoja na ufuasi wa kiroho wa mke na mtoto, kusimamia nidhamu ya watoto, kuweka ushirika katika kanisa kuwa kipaumbele, kutoa mwelekeo wa fedha, na kuwa mfano wa utauwa. Wakati baba wanapofanya kazi yao, sio tu wanamtumikia Mungu bali wake zao na watoto pia.

Katika Agano la Kale tunasoma juu ya Ayubu ambaye, akiwa kama kuhani wa nyumba yake, mara kwa mara aliamka mapema ili kutoa "sadaka za kuteketezwa" (dhabihu za wanyama) kwa ajili ya watoto wake. Ingawa hatutoi tena dhabihu kwa ajili ya dhambi, baba hutimiza ukuhani huu kupitia uongozi wa kiroho katika nyumba zao, kwa kuwafundisha na kuwaadabisha watoto wao na kusali na familia zao.

Nao wanawe huenda na kufanya karamu katika nyumba ya Kila mmoja wao Kwa siku yake, nao hutuma na kuwaita maumbu Yao watatu ili waje kula na kunywa pamoja nao. Basi ilikuwa, hapo hizo siku za karamu zao zilipokuwa zimetimia, Ayubu hutuma kwao akawatakasa, Kisha akaamka asubuhi na mapema, na kusongeza sadaka za kuteketezwa kama hesabu Yao wote ilivyokuwa, kwani Ayubu alisema, Yumkini kwamba hawa wanangu wamefanya dhambi, na kumkufuru Mungu mioyoni mwao. Ndivyo alivyofanya Ayubu siku zote Ayubu 1: 4-5)

Angalia kwamba Ayubu alifanya hivi *kila wakati*, maana yake alifanya aina hii ya uongozi. Wasiwasi wake ulikuwa kwamba watoto wake wanaweza kuwa wamemkosea au wamemlaani Mungu. Alijali uhusiano wao na Mungu. Ni mfano wa utauwa ulioje.

Baba sio tu mnidhamishaji au mfundishaji wa watoto. Bali, anapaswa kuhakikisha kuwa hii inafanyika. Kwa masikitiko, katika nyumba nyingi leo, akina mama ndio viongozi wa kiroho na watendaji wakuu wa nidhamu. Tatalizungumzia hili kwa undani zaidi katika masomo mawili yajayo. Wanaume wengi hawajafundishwa kujiona kama makuhani.

Akina baba, mko tayari kukubali wito huu kutoka kwa Mungu kuwa kuhani? \_\_\_\_  
Ndio \_\_\_\_ Hapana

Kama wazazi Wakristo, lengo letu kuu linapaswa kuwa kulea watoto kuwa watu wazima wanaomcha Mungu, wakomavu. Tunapaswa kuwaombea watoto wetu kwa bidii kama vile mtume Paulo alivyowaombea waumini wachanga wa Thesalonike "watembee katika njia ya Mungu ambaye anakuita katika ufalme na utukufu wake" (1 Wathesalonike 2:12 NASB). Kama kuhani, baba anapaswa kuongoza njia katika hili, kufanya iwe kipaumbele.

### **Maswali ya Kujichunguza 1**

Baada ya kusoma Maandiko hapa chini, Baba, elezeni jinsi mistari hii inavyohusiana na uhusiano wako na Mungu. Pili, kama zinafuatwa zitaathiri vipi uhusiano wako na familia yako?

Iliyobaki, ndugu tunakusihini na kuwaonya kwamba mwenede katika Bwana Yesu, kama mlivyopokea kwetu jinsi iwapsavyo kuenenda na kumpendeza Mungu, kama nanyi mnavyoenenda, vivyo hivyo mpate kuzidi sana. (1Wathesalonike 4: 1)

---

---

---

---

---

---

---

---

Kwa hivyo nawasihi, Mimi niliye mfungwa katika Bwana, mwenende kama inavyostahili wito mlioitiwa. (Waefeso 4: 1)

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Eleza jinsi kanuni ya 1 inavyotumika kwako.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 2: Baba anayewajibika hufanya kazi ili kutunza familia yake.**

Maana, ndugu, mnakumbuka taabu yetu na masumbufu yetu, Kwa kuwa mchana na usiku tulifanya kazi tusije tukamlema mtu awaye yote.. (1 Wathesalonike 2: 9)

Paulo alikuwa akilijulisha kanisa kwamba alifanya kazi kwa bidii kupata pesa, kumtii Mungu, na sio kuwa mzigo wa kifedha kwao. Alijua Mungu alikuwa ameagiza kuhusu mtu kufanya kazi. Katika bustani ya Edeni, Mungu alimwambia Adamu kuitunza (Mwanzo 2:15). Kazi ya Paulo nje ya uchungaji ilikuwa kutengeneza mahema (Matendo 18: 3), na alifanya kazi kwa bidii ili kujikimu. Hangaiko la Paulo halikuwa tu kwa mahitaji yake mwenyewe. Alisema katika Matendo 20:34, "Ndio, ninyi wenyewe mnajua kwamba mikono hii imetimiza mahitaji yangu, na kwa wale ambao walikuwa pamoja nami." Ndio, alitaka kujali mahitaji yake mwenyewe, lakini pia alijali ustawi wa wengine.

Hili ni jambo zito sana linapokuja suala la familia, kwani Paulo pia aliwahimiza wanaume kwamba "ikiwa mtu hawatunzi walio wake mwenyewe, na hasa wale wa nyumbani mwake, ameikana imani na ni mbaya kuliko asiyeamini. (1 Timotheo 5: 8). "Kukana imani"

inamaanisha kuwa haishi kulingana na kile Mungu anatarajia kutoka kwa wale ambao wana uhusiano naye. Kiwalikishi jina, huelekezwa kwa mtu huyo, na haya ni maelezo mazito. Mtoa maoni mmoja anasema:

Kukataa kutoa huduma ya msingi na msaada kwa mwanafamilia ni sawa na kukana imani, kwani hakuna mtu anayeweza kudai upendo na utii kwa Mungu na wakati huo huo anapuuza familia yake (ona Mathayo 5: 46–47). Kufanya hivyo humfanya mtu kuwa mbaya zaidi kuliko asiyeamini, kwani hata waabudu sanamu wasioamini walielewa jukumu la kuhudumia mahitaji ya familia. . . .

Familia zetu zinatoa uwanja ambao tunaweza kuonyesha ubora wa upendo wetu kwa Mungu.<sup>19</sup>

Hii haisemi wanawake hawawezi kufanya kazi, lakini tafadhali angalia mahali uongozi na jukumu lilipo - Kwa mwanamume.

### **CHIMBA ZAIDI**

Orodhesha kanuni za kibiblia kuhusu kazi kutoka katika mistari ifuatayo.

Na Kila mfanyalo, Kwa neno au Kwa tendo, fanyeni yote katika jina la Bwana Yesu, mkimshukuru Mungu kwa Yeye. (Wakolosai 3:17)

---

---

---

---

---

---

Mwajua wenyewe jinsi iwapasavyo kutufuata, Kwa sababu hatukwenda bila utaratibu kwenu Wala hatukula chakula Kwa mtu yeyote bure, bali Kwa taabu na masumbufu, usiku na mchana tulitenda kazi, ili tusimlemee mtu wa kwenu awaye yote. Si kwamba hatuna amri, lakini kwamba tufanye nafsi zetu kuwa kielelezo kwenu, mtufuate. Kwa kuwa hata Wakati ule tulipokuwapo kwenu tuliwaagiza neno hili, kwamba ikiwa mtu hataki kufanya kazi, basi asile chakula. (2 Wathesalonike 3: 7-10)

---

---

---

---

---

---

Basi twawaagiza hao, na kuwaonya katika Bwana Yesu Kristo, watende kazi kwa utulivu na kula chakula Chao wenyewe. (2 Wathesalonike 3:12)

---

---

---

---

---

---

Watu wetu nao wajifunze kudumu katika matendo mema, kwa matumizi yaliyo lazima, ili wasiwe hawana matunda. ( Tito 3:14 )

---

---

---

---

---

---

Neno la Mungu halipendekezi kwamba akina baba wafanye kazi hadi kupuuza familia zao, lakini badala ya kufanya kazi kwa kuwajibika, kwamba familia isilemewe kifedha. Baba anayewajibika ameagizwa kudumisha kazi ili kutunza mahitaji ya familia yake, bila kupuuza vipaumbele vya mume na baba. Maandiko hapa chini pia yanaonyesha umuhimu wa kutunza familia yako.

Kwa maana watoto hawapaswi kuweka akiba kwa ajili ya wazazi wao, bali wazazi kwa ajili ya watoto wao. (2 Wakorintho 12:14)

Eleza jinsi kanuni ya 2 inavyofanya kazi kwako.

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 3: Baba anayewajibika ni *shahidi* wa imani ya Kikristo kwa familia yake.**

Ninyi ni mashahidi, na Mungu pia, jinsi tulivyokaa kwenu ninyi mnaoamini. (1 Wathesalonike 2:10)

Paulo alisema kwa ushuhuda usiokuwa na dosari aliokuwa nao, sio tu mbele ya kanisa la Thesalonike, bali pia mbele za Mungu. Hii sio kujisifu, lakini kuonyesha tu kwamba kanisa linaweza kufuata mfano wake. Vivyo hivyo inapaswa kuwa kweli kuhusu uongozi wetu

kama waume na akina baba. Mungu, familia zetu, na waumini wengine wanapaswa kuona kwamba tabia zetu zinamwakilisha Kristo.

Paulo aligundua kanuni tatu tofauti ambazo zilionyesha tabia yake na kuifanya imani yake kuwa ya kweli. Hii haimaanishi ukamilifu, lakini mwelekeo. Hata Paulo alijitahidi wakati mwingine (Warumi 7:18; 1 Timotheo 1:15). Lakini hizi zilikuwa kanuni ambazo alikuwa akizifuata kila mara:

1. Mwenye kujitolea -, mtakatifu, mtiifu, aliyejitoa kwa Mungu. Hii inaelezea uhusiano wako wa kudumu na Kristo. Unapojitolea, au kujitoa kwa Mungu, uhusiano huo ndio chanzo cha maisha matakatifu, na tabia mbili zifuatazo kawaida hufuata.
2. Mwenye kupenda haki — kwa uadilifu na uaminifu, haki, unyofu wa tabia na mwenendo, kila siku unatamani kuishi maisha kulingana na yale yanayompendeza Mungu. Unapojua Neno la Mungu, unaweza kuhukumu yaliyo sawa na mabaya. Kama mume na baba, je! Ni shauku yako kuwa mtiifu, kuwezesha kufanya kile ambacho usingeweza kufanya hapo awali? Una nguvu yake ya kimungu inayofanya kazi ndani yako (2 Petro 1: 3; Warumi 1: 4; 2 Wakorintho 12: 9).
3. Bila lawama-bila kosa, anayeweza kusimama kwa uchunguzi wa mkosoaji. Unapoendelea mbele kwa kutii mapenzi ya Mungu, unabadilishwa na kuwa na sura ya Kristo na mwenendo wako wa kimungu unadhihirika kwa wengine.

Akina baba wameitwa na Mungu kuwa viongozi wa kiroho nyumbani na vielelezo kwa watoto wao. Baba mwenye uwajibikaji hasuluhishi katika hotuba yake, wala hafurahii vitu ambavyo vinaweza kuwakera watoto wake au kuwafanya wakwaze.

## **Kujichunguza 2**

Tambua jinsi ambavyo kuziishi kweli zifuatazo kunaweza kuathiri uhusiano wako na watoto wako.

Mpate kuishi kwa kumstahili Bwana, mkimpendeza kikamilifu, mkizaa matunda katika kila kazi njema, mkiongezeka katika kumjua Mungu. (Wakolosai 1:10)

---

---

---

---

---

---

Lakini tumekataa mambo ya aibu yaliyofichika, hatutembei kwa ujanja wala kulidanganya neno la Mungu, bali kwa kudhihirisha ukweli tunajisifu kwa dhamiri za kila mtu mbele za Mungu.



(2 Wakorintho 4: 2)

---

---

---

---

---

---

Elezea jinsi ambavyo kanuni ya 3 inatumika kwako.

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 4: Baba anayewajibika hutenga mudai wa *kuwafundisha* watoto wake katika imani kwa *kuwahimiza* na *kuwafariji* .**

Kama mnavyojua jinsi tulivyowasihi na kuwafariji, na kuwaamuru kila mmoja wenu, kama vile baba afanyavyo kwa watoto wake mwenyewe. (1 Wathesalonike 2:11)

Mtindo wa uongozi wa Paulo kanisani unalinganishwa na baba anayefundisha watoto wake. Inadokeza kuwa hii ndio jinsi ambavyo akina baba wanapaswa kuwatendea watoto wao. Kuna kumbukumbu kubwa kwamba utii kwa Mungu ndio lengo. Aligundua sehemu tatu maalum za mafunzo haya:

1. *kuwahimiza* ( *parakleo* katika Kigiriki) -Ili wito kwa upande wa mtu, kwa msaada; kumtia moyo, kumshauri, au kumsihi mtu afanye jambo. Kitenzi hiki ni sehemu inayotumika sasa, ambayo inamaanisha Paulo aliendelea kufanya hivi ili waweze kukua katika uhusiano wao na Mungu. Alikuwa na athari nzuri kwa maisha yao, na hiyo ndio aina ya uongozi ambao lazima tuwe nao kama baba. Tunapaswa kuja pamoja na watoto wetu na kuwasaidia kukua katika mambo ya Bwana. Mtazamo unapaswa kuwa kama Zaburi 34:11, ambayo inasema, "Njoni, enyi watoto, nisikilizeni; Nitakufundisha kumcha Bwana. "
2. *Faraja* -Tia moyo; kuhamasisha, kusaidia; faraja wakati wa shida au wasiwasi; faraja yenye kutuliza iliyoundwa kutia moyo na kuhamasisha tabia sahihi. Aina hii ya ushawishi wa baba haiwezi kushindwa kuhamasisha tabia sahihi kwa watoto wetu. Mara nyingi inamaanisha lazima nafsi zetu na tuvae upendo laini.
3. *Malipo* -Pendekeza; kushiriki, kuzingatia, na kuhakikisha mafunzo yanafanyika. *Kuhimiza* ( *martyromenoi* kwa Kiyunani) kunamaanisha "utoaji wa ukweli na inawezekana *ililenga kufikisha majukumu ya kuelekeza* zaidi ya baba. Baba mzuri

anatia moyo na hutoa mwongozo. Walakini Paulo hakudai mamlaka ya mwisho kupitia alivyokuwa nayo.[kiroho]

watoto. . . , akihitaji kwao atakavyo. Badala yake, jukumu la Paulo kama baba yao Mkristo lilikuwa kufundisha waumini ili waweze 'kuishi maisha yanayokubalika na Mungu.' Haikuwa mapenzi ya Paulo mwenyewe bali ni Baba wa Mbinguni aliyeongoza matendo yake na mwongozo alioutoa kwa kanisa. " <sup>20</sup>

Mfano huu unaanguka sawa na *Mawasiliano ya Upendo* ( toleo la 2). Upendo ndio motisha ya kuendesha kila moja ya maneno haya. Paulo alipoanza na "Kama mnavyojua," alikuwa akiwaita wakumbuke kwamba hakupuza kuwafundisha. Ilikuwa ni ukweli usiopingika kwamba aliwaongoza kwa utauwa kupitia mafunzo sahihi.

Hii ni picha kamili kwetu kama baba kufuata. Tunapaswa kufundisha watoto wetu, kuwalea hadi kukomaa kupitia uanafunzi na nidhamu inayofaa. Baba anayewajibika hapuuzi jukumu alilopewa na Mungu , au kulikabidhi kwa mkewe, lakini anachukua mamlaka kama kiongozi, mchungaji, na mtumishi nyumbani.

Elezea jinsi ambavyo kanuni ya 4 inatumika kwako.

---

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 5: Baba anayewajibika ni *mwalimu* - *msimamizi* nyumbani kwake.**

Nanyi, akina baba, msiwachokoze watoto wenu, bali waleeni katika mafunzo na maonyo ya Bwana. (Waefeso 6: 4)

Tulitumia Maandiko haya awali kuonyesha uhusiano wa moja kwa moja kati ya baba anayesimamia nyumba yake na kuwalea watoto wake kwenye ukomavu wa kimungu. Kifungu hiki kimekusudiwa kumwonyesha baba athari mbili zinazowezekana za ushawishi wake. Kwanza, umuhimu mkubwa wa kutumia ushawishi huo kwa upendo ni kumwelekeza mtoto karibu na Bwana. Ni kutumia ushawishi wake *si* kuwafanya watoto wake wakasirike au wawe na mwenendo wa hisia za dhambi au uharibifu. Hii haimaanishi kuwa akina mama sio sehemu ya mafunzo au kwamba ushawishi wake hauna athari. Wanapaswa kuhusika katika nyanja zote za nidhamu na uanafunzi, lakini sio yule anayehusika. Pili, "kuwalea" inamaanisha wanapaswa kuhakikisha kuwa mafunzo ya watoto yanafanyika.

Jukumu la uongozi wa mwanamume nyumbani ni muhimu sana kwamba Maandiko yanamtaka mtu yeyote anayetaka uongozi kanisani awe wa kwanza kabisa kujitolea kutimiza jukumu lake la uongozi nyumbani. Viongozi wameitwa na Mungu ili kuweka mfano

kwa watu. Hii haimaanishi kuna kiwango kimoja cha viongozi na kiwango kingine kwa watu. Paulo aliwahimiza Wakorintho, "Niigeni mimi, kama vile mimi pia namwiga Kristo" (1 Wakorintho 11: 1). Maisha ya nyumbani ya mchungaji au kiongozi wa huduma ni kama kanisa dogo ambalo huchunga familia yake. Paulo alitoa maagizo dhahiri kwa Timotheo juu ya jinsi ambavyo Mungu anataka kanisa Lake lifanye kazi kwa kuelezea sifa za wachungaji na mashemasi katika

1 Timotheo 3: 1-13. Mchungaji lazima awe:

Anayetawala vizuri nyumba yake mwenyewe, akiwa na watoto wake kwa unyenyekevu na anakidhi sifa hiyo.

Tazama (1 Timotheo 3: 4)

Mungu anasema mchungaji au kiongozi wa huduma lazima kwanza atekeleze jukumu la uongozi wa mume / baba mzuri kwa kusimamia nyumba yake vizuri. Hii ni muhimu sana kwamba Paulo alisema katika mstari wa 5, "Kwa maana ikiwa mtu hajui kutawala nyumba yake mwenyewe, atalisimamiaje kanisa la Mungu?" Ikiwa kiongozi anaweza kuongoza familia yake, ambayo ni ndogo ikilinganishwa na kanisa, basi sio kiongozi wa kiroho nyumbani kwake hafai kuwa kiongozi wa kanisa. Tena, hii haimaanishi ukamilifu, lakini inamaanisha ana ufahamu thabiti juu ya uongozi wa kimungu nyumbani kwake. Kulingana na maagizo ya Mungu, mwandishi mmoja anasema:

**FAILI ZENYE UKWELI**

*Kanuni* - Kusimamia, kuongoza, kuchunga nakuongoza. "Kwa kumaanisha hii inamaanisha kutunza kitu, kuwa na bidii, kufanya mazoezi."

21

Paulo alidai kwamba kiongozi wa kanisa awe mfano katika kudhibiti familia yake mwenyewe.

Alipaswa kulea watoto wanaojulikana kwa utii wao na tabia nzuri ya maadili. Kitenzi cha "kusimamia" hubeba wazo la kutawala, kuongoza, na kutoa mwelekeo kwa familia. Neno hilo hilo la Kiyunani linaonekana katika 1 The. 5:12 ("wako juu yako"), na 1 Tim. 5:17 ("moja kwa moja"), na pia katika mstari wa 5 ("dhibiti"). Neno linataka utekelezaji mzuri wa mamlaka iliyoimarishwa na tabia ya uadilifu na huruma ya dhati. Matumizi yake katika kifungu cha 5 na kitenzi "chungu" hufafanua ubora wa uongozi kama unaohusiana zaidi na kuonyesha rehema kuliko kutoa hukumu za mwisho. <sup>22</sup>

Lakini sio tu mchungaji / wazee wanaohitaji kuwa na nyumba zao katika utaratibu, kadhalika mashemasi. Viongozi wanapaswa kuweka mfano ambao waumini wanaweza kufuata, hasa linapokuja suala la familia.

Mashemasi na wawe waume wa mke mmoja, wakitawala watoto wao na nyumba zao vizuri. (1 Timotheo 3:12)

Ni baraka iliyoje kuwa na familia zenye nguvu, zenye kumcha Mungu. Ni ukweli unaojidhihirisha wazi kwamba hii hufanyika wakati wanaume wanaongozwa na Biblia, nyenzo kamili inayotoa habari zote tunazohitaji kwa mafanikio. Mungu ni mwema sana.

Eleza jinsi kanuni ya 5 inatumika kwako.

---

---

---

---

---

---

### Swali la Kujichunguza 3

Akina baba, mmejifunza nini kutoka kwa kanuni hizi tano?

1 \_\_\_\_\_

2 \_\_\_\_\_

3 \_\_\_\_\_

4 \_\_\_\_\_

5 \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

6 \_\_\_\_\_

7 \_\_\_\_\_

8

9 \_\_\_\_\_

10 \_\_\_\_\_

Akina baba, mmechaguliwa na kuteuliwa na Mungu kuongoza na kutumika kama kuhani juu ya taasisi aliyoiunda - familia yenu . Acha kuangalia mapungufu yako na udhaifu wako na anza kutazama ahadi za Mungu (2 Petro 1: 1-4) na neema Yake (2 Wakorintho 12: 9-10) kukuwezesha na kukupa uwezo wa kutimiza majukumu ambayo amekupa.

### MPANGO KAZI 1

Akina baba, jukumu hili la kibiblia linatofautiana vipi na mtindo wako wa sasa wa Malezi ya Watoto na ni mabadiliko gani yanahitajika kufanywa?

---

---

---

Toa kanuni hizi kwa maombi kila siku, ukimwomba Mungu azifanyie kazi maishani mwako.

## **Sehemu ya 2: Jukumu na wajibu wa Mama**

Akina mama, mbali na kujua jukumu kama msaidizi wa mumeo, kanuni kuu za kibiblia zinaongoza uhusiano na watoto wako. Wewe ni mhusika katika kuwahudumia. Tunapogeukia 1 Wathesalonike 2: 7-8, tunaona jinsi Paulo alivyotumia maneno ya kimama kuelezea tabia yake kwa waumini wa Thesalonike. Ingawa kanuni hizi za kibiblia zinaweza kutumika kwa Wakristo wote, hizi ni kweli thabiti kwa akina mama.

### **Kanuni ya 1: Mama anayejali ni *mpole* kwa watoto wake**

Lakini tulikuwa wapole kati yenu, kama uuguzi mama anawatunza watoto wake mwenyewe.

(1 Wathesalonike 2: 7)

Haya yalikuwa ni maelezo kumhusu mtume Paulo na mitume wenzake kwa kuwa walitumia mamlaka yao mara kwa mara; lakini madhumuni yao hayakuwa ya ubinafsi na badla yake yalikuwa kwa faida yaw engine.

Biblia inasema walikuwa "miongoni mwao", wakitumikia kwa roho ya upole na ya fadhili. Msomi na mwandishi wa Biblia aliyejulikana, John MacArthur anasema:

Neno *mpole* ndiyo kiini cha mstari huu. Linamaanisha kuwa mwenye mwema kwa mtu fulani na inajumuisha sifa zingine nyingi: kukubalika, heshima, huruma, unyenyekevu, uvumilivu, huruma, na uaminifu.<sup>23</sup>

Picha gani ya upole. Paulo alikuwa akizingatia jinsi alivyotenda kwao. Alifanya hivi: "Sio kama kuwapendeza watu, bali Mungu anayejaribu mioyo yetu" (1 Wathesalonike 2: 4). Msukumo wake wote ulikuwa ule wa kumpendeza Mungu. Wanawake wengine ni wapole kwa asili, wakati wengine wana tabia ya ukali. Lakini, kwa kuwa Mungu atajaribu moyo wako ili alone kama wewe ni *mpole* kwa watoto wako, unapaswa kuwa tayari kukiri makosa yoyote yanapotokea, tubu, na ubadilishwe. Hatuwezi kuacha kusema kwamba mama *mpole* si yule anayeshindwa kujidhibiti, hasira, kupiga makelele, kuhukumu, au mwongo mwongo Kwa watoto wake.

Neno *tulikuwa* katika mstari huu, kwani "tulikuwa wapole," lilitokana na neno la Kiebrania linalomaanisha hali ya mabadiliko, hali, au kupita kutoka hali moja kwenda nyingine, yani kuwa.<sup>24</sup> Huu ni mchakato wa kukamilisha, na kwa kuamua kujitolea kila siku kwa Roho Mtakatifu, Mungu atakufanya uwe yote anachokuita uwe.

## **CHIMBA ZAIDI**

Elezea ni nini ambacho mistari hii inasema juu ya upole na jinsi unavyofanya kazi katika Malezi ya watoto

Jibu la upole huondoa ghadhabu,

Lakini neno kali huchochea hasira. (Mithali 15: 1 NASB)

---

---

---

---

---

---

Na mtumishi wa Bwana hapaswi kugombana bali awe mpole kwa wote, anayeweza kufundisha, mvumilivu. (2 Timotheo 2:24)

---

---

---

---

Lakini hekima itokayo juu kwanza ni safi, kisha yenye amani, mpole, tayari kukubali, imejaa rehema na matunda mema, bila ubaguzi wala unafiki. (Yakobo 3:17)

---

---

---

---

Elezea jinsi kanuni ya 1 inavyofanya kazi kwako.

---

---

---

---

---

## **Kanuni ya 2: Mama anayejali *hulea* watoto wake.**

Kama mama anayenyonyesha anavyowatunza watoto wake mwenyewe. (1 Wathesalonike 2: 7)

Paulo alikumbusha matendo yake kwa wale ambao Mungu alikuwa amewaweka chini ya uangalizi wake. Alifunua kwamba moyo wake kwao ulikuwa mwaminifu na mpole kama mama anayenyonyesha. Paulo alitumia mifano mingi ya upendo wa mama. Wagalatia 4:19 inasema, "watoto wangu wadogo, ambao ninatumika kwa ajili yenu tena kwa kuzaliwa mpaka Kristo aumbike ndani yenu." Wakorintho wa Kwanza 4:14 inasema, "Siandiki haya ili kukuabisha, lakini kama watoto wangu wapenzi nawaonya." Pia aliwaelekeza waumini kumuiga, kama ambavyo yeye anamuiga Kristo.

Tangu mimba, na katika maisha yote ya mtoto wake, mama ameitwa kulea. Wakati mbinu hubadilika kutokana na makuzi ya mtoto, moyo wa mama unapaswa kuwa wa kulisha na

kujenga kila wakati. Jukumu la mama ni kuwaonyesha watoto wake upendo na kukubalika kwa vitendo na maneno. Mama anayelea hatumii maneno makali, hawezi kuwapuuza au kuwafukuza watoto wake, au kupunguza upendo kwao. Hajiingizi katika michezo ya akili au ujanja wa dhambi kama nidhamu.

Kumbuka, upendo ni motisha wenye nguvu zaidi, sio tu maonyesho ya hisia na mihemko. Na upendo usio na ubinafsi unawezekana tu kupitia uhusiano na Yesu Kristo, kwa kukaa ndani Yake. Hii inajumuisha kujua Neno la Mungu na kwenda kwake kuomba hekima na nguvu. Anaweza kukuwezesha kutoa bila kukoma, Wala asitarajie malipo yoyote, kama vile mama anavyompenda mtoto wake anayenyonya. Jihadharini na kile mwandishi mmoja anachosema:

Ikiwa mama anayenyonyesha hajilishi mwenyewe, hawezi kumlisha mtoto wake. Ikiwa atakula vyakula fulani, mtoto wake ataumwa. Vivyo hivyo, lishe ya kiroho ya mzazi Mkristo ni muhimu sana kwa afya ya Mkristo mpya. Upole na kutokuwa mbinafsi kwa Paulo kama mzazi wa kiroho hutoa mwangaza katika mfano huu.<sup>25</sup>

#### **Maswali ya Kujichunguza 4**

Unaendeleaje katika uhusiano wako wa kudumu na Kristo?

---

---

---

---

---

---

---

Elezea jinsi kanuni ya 2 inavyotumika kwako.

---

---

---

---

---

---

---

#### **Kanuni ya 3: Mama anayejali huwatunza au Kwa upole huwajali watoto wake**

Anapenda watoto wake mwenyewe. (1  
Wathesalonike 2: 7)

Paulo alitumia neno la Kiyunani *thalop* , lililotafsiriwa kama *cherishes* katika NKJV ya Biblia. Zingatia sana maneno "watoto wake mwenyewe." Mungu alikuwa

amempa Paulo jukumu si tu la kuwaleta waamini katika ufalme wake, kupitia kuhubiri, lakini pia kuwatendea kama watoto wake wa kiroho. Kwa Paulo,

hiyo ilimaanisha uwajibikaji na kujali kiasi kwamba

aliilinganisha na mama. Maneno "huwatunza watoto wake mwenyewe" huibua mawazo ya utunzaji wa kinga na zabuni kwa watoto ambao hawachukuliwi kuwa wa thanani.

**FAILI LENYE UKWELI**

*Cherish* ("utunzaji wa zabuni" katika ) - Kutilia maanani, kutilia maanani, kuhudumia, kulainisha kwa joto, kuwasha moto kama ndege wanaowafunika vifaranga vyao manyoya



yenye thamani na nyingine yoyote. Tafsiri ya NASB ya "huruma hujali" inaonyesha hatua inayoendelea. kamwe wakati wa kupenda na kuwahudumia watoto wake.

Mama Mkristo atafanya moyo wake kuwa laini, ambayo sio rahisi kila wakati. Kwa sababu mapenzi kama kushawishiwa kuwa wagumu au wasio na huruma kutokana na kukatishwa tamaa kwa kutelekezwa. Kuchanganyikiwa, uchovu, na wasiwasi ni shinikizo zingine ambazo zinaweza kuathiri hali ya mama. Ili kuwa mwenye kukubali, akiuliza Roho Mtakatifu alinde moyo wake (Waefeso 4:30; 5:18). Mama mpole huwa wao wakati amekosea (Mathayo 6:12, 14-15).

### **CHIMA ZAIDI**

Elezea jinsi mistari hii inavyoweza kukusaidia kuwa mama bora.

Muwe wenye moyo mwema ninyi kwa ninyi, wenye huruma, na kusameheana, kama vile Mungu kwa sisi (Waefeso 4:32)

Msifanye chochote kufanywa kwa tamaa ya kiburi au majivuno, lakini kwa unyenyekevu wa akili kila wakati kuliko yeye mwenyewe. (Wafilipi 2: 3)

Elezea jinsi kanuni ya 3 inavyotumika kwako.

(Kumbukumbu la Torati 22: 6), kutunza kwa upole upendo, kukuza na utunzaji wa zabuni. <sup>26</sup>

**Kanuni ya 4: Mama anayejali Kwa mapenzi huwafikiria watoto wake muda wote.**

Kwa hiyo, tukiwa na shauku kubwa kwa ajili yenu, tulifurahi kutoa kwenu si injili ya Mungu tu, bali pia maisha yetu wenyewe, kwa sababu mlikuwa wapenzi kwetu. (1 Wathesalonike 2: 8)

"Kutamani kwa kupendana" ni upendo ambao huonyesha kupitia mawasiliano ya mwili na matendo ya fadhili. Haiwezi kuzidiwa kwamba mama mwenye upendo wa kweli lazima athibitisha kwa watoto wake kwa kuwambatia kuwabusu, maneno ya kutia moyo, na maonyesho mengine yanayofaa ya mapenzi. Mama anayependa anajua watoto wake mmoja mmoja na hujifunza jinsi ya kumfanya kila mtoto ahisi ni wa pekee. Kuwafikiria kunaonyesha kuendelea kuwaweka katika mawazo yako, kutamani ushirika wao, na kuwa mbunifu kuwakumbusha upendo wako labda kuoka kuki, kuacha noti katika

**MAELEZO MUHIMU**  
*Kutamani kwa mapenzi* - "Neno la Kiyunani, lililotafsiriwa mapenzi ya kupenda (*homeiromai* ; linalotumiwa hapa tu katika Agano Jipya) linamaanisha *kutamani* mtu kwa shauku na kwa hisia, na, akiunganishwa na mapenzi ya mama, imekusudiwa hapa kuonyesha mapenzi ya kina na cha kulazimisha kama kisichozi. Maandishi ya zamani kwenye makaburi ya watoto waliokufa wakati mwingine yalikuwa na neno hili wakati wazazi walitaka

chakula chao cha mchana, au kutumia wakati kufanya shughuli nakuelezea hamu yao ya kusikitisha ya kila mtoto mmoja mmoja. mtoto aliyekufa mapema sana .” <sup>27</sup>

**MPANGO KAZI 2**

Omba Mungu akuonyeshe viziwi vyovyote ambavyo vinaweza kukuzuia kuwa na mapenzi kwa watoto wako. Orodhesha njia kadhaa ulizonazo na unazoweza kuonyesha upendo.

---



---



---



---



---



---



---



---



---



---

## CHIMBA ZAIDI

Elezea jinsi ambavyo mstari huu unavyochochea mitazamo au matendo mapya kwa watoto wako.

Pendaneni kwa upendo wa kindugu, kwa heshima kwa kupeana upendeleo kati yenu. (Warumi 12:10)

---

---

---

---

---

---

Elezea jinsi kanuni ya 4 inatumika kwako.

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 5: mama anayejali hujitoa kufanya kilicho Bora zaidi kwa watoto wake.**

Tulifurahi kutoa kwenu si injili ya Mungu tu, bali pia maisha yetu wenyewe, kwa sababu mlikuwa wapenzi kwetu. (1 Wathesalonike 2: 8)

Paulo na wenzake hawakuhubiri tu huko Thesalonike, bali pia walitoa maisha yao kwa ajili ya Kristo. Katika kushiriki kitu, ambacho tayari katika muktadha huu kinamaanisha, "walitoa roho zao -viumbe vyao vya kwa sehemu.ndani -kwa ajili ya Wathesalonike. Mwanamke anayetimiza jukumu la kibiblia kwa mama hufanya vivyo hivyo wakati yeye, kwa gharama kubwa kwake, bila kujitolea na kwa ukarimu akiweka kando maisha yake kwa faida ya watoto wake wapendwa." <sup>28</sup> Mama mwenye kumcha Mungu anaelewa kuwa kipaumbele chake ni kuweka upendo na mafunzo ya watoto wake mbele ya masilahi ya kibinafsi. Anawapenda watoto wake kwa upendo wa kawaida wa Mungu, licha ya makosa yao, kufeli kwao, na dhambi zao.

Elezea jinsi kanuni ya 5 inatumika kwako.

---

---

---

---



---

---

**Kujichunguza 5**

Akina mama, mmejifunza nini kutoka kwa kanuni hizi tano?

1. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
2. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
3. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
4. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
5. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
6. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
7. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
8. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
9. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_
10. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

**MPANGO KAZI 3**

Akina mama, jukumu hili la kibiblia linatofautiana vipi na mtindo wako wa sasa wa Malezi ya watotoi, na ni mabadiliko gani yanahitajika kufanywa?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

\_\_\_\_\_ Toa kanuni hizi kwa

maombi kila siku, ukimwomba Mungu azifanyie kazi maishani mwako.

## Somo la 6

### Kufundisha Ukweli wa Biblia

Kwa kuwa tumejifunza kujenga *msingi imara* katika Kristo na jinsi ya kuwapenda watoto wetu vizuri wakati tunafanya kazi kwa mtindo wa Mungu wa usimamizi, tumejiandaa kufundisha watoto wetu. Wengi wanaamini kuwa kulea watoto wazuri kimsingi kunategemea nidhamu, lakini ni muhimu kuelewa kuwa kuna michakato miwili muhimu ya kuwaleta katika *ukomavu*. Ya kwanza ni *kufundisha* (mafundisho ya kiroho), na ya pili ni *kunidhamisha* (kuingiza tabia).

#### Utangulizi wa Uanafunzi

Kutoa mafundisho ya kiroho kwa watoto wetu huitwa kufundisha. Kuongoza mtoto wako kwa Kristo ni baraka kubwa, lakini pia ni jukumu la kuwafundisha ukweli wa kiroho. Sio mapema sana kuanza kumtambulisha mtoto kwa upendo kwa Bwana, kuzungumza juu ya hamu Yake ya kuwa na uhusiano nao. Wazazi wanaweza kuanguka katika makosa, wakiamini mtoto ni mchanga sana kusoma au kwamba mafunzo haya yanapaswa kufanywa katika shule ya Jumapili. Msifu Mungu kwa kanisa lake, na wote ambao wanachangia ukuaji wa kiroho wa watoto wetu, lakini jukumu kuu la uanafunzi ni la wazazi. Ikiwa unahitaji msaada katika eneo hili, fungua *Kiambatisho K: Kumwogoza Mtoto kwa Kristo*.

Wakristo wote lazima waelewe kuwa kufundisha wengine sio jukumu la hiari lakini wito kutoka kwa Mungu. Baada ya kufufuka kwake, Yesu alionekana kwa wafuasi wake kwa muda. Alipojiandaa kwenda kwa Baba mbinguni, alitoa amri tunayoiita Agizo Kuu. Maagizo ya Yesu hayakuwa tu kwa wanafunzi wa siku hiyo, bali kupitishwa kwa waumini wote. Tunajua hii kwa sababu amri yake ilikuwa "kuwafanya wote kuwa wanafunzi." Andiko hili likupe shauku ya kuwafanya wote kuwa wanafunzi, haswa watoto wako:

Basi, enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi, mkiwabatiza kwa jina la Baba, na Mwana, na Roho Mtakatifu, mkiwafundisha kushika yote niliyowaamuru ninyi; na tazama, mimi nipo pamoja nanyi siku zote, hata ukamilifu wa dahari. (Mathayo 28: 19-20)

Lugha asilia ya Maandiko haya ni Kigiriki, na ni mahususi sana. "Kuwafanya Wanafunzi" ni amri kuu, na wengine wa hukumu inasaidia hatua ya kitenzi *kufanya*. *Nenda*, *ubatize*, na *kufundisha vyote* ni sehemu ambazo zinarejelea "kuwafanya wanafunzi." Mkazo wa amri ya Yesu ni "kuwafanya wanafunzi," ambayo ni kitenzi cha maana ambacho kinamaanisha, "kufanya na kuendelea kufanya." Hii inamaanisha lazima tuwe na nia ya uanafunzi. Inapaswa kuwa nidhamu inayoendelea kwa kila muumini, ambayo ni pamoja na kuwafanya wanafunzi watoto wetu. Kubeba maono haya, lazima tuelewe mambo matatu.

#### Kwanza, mwanafunzi ni nini?

Ili kufanya mwanafunzi, tunahitaji kuelewa ufafanuzi wa kibiblia. Katika Kiyunani cha jadi, *mathetes* (mwanafunzi) ndio *tunayeita* "mwanafunzi," ambaye sio tu anajifunza ukweli kutoka kwa mwalimu lakini pia mambo mengine, kama mitazamo na falsafa zake. Kwa njia hii *mathetes* alikuwa ambaye sisi

#### **FAILI LENYE UKWELI**

*Mwanafunzi* (nomino) - *Mathetes* (Kigiriki). Mwanafunzi, mwanafunzi, au<sup>47</sup> mwanafunzi lakini inamaanisha zaidi katika Agano Jipya. Mfuasi ndiye hupokea maagizo aliyopewa na kuyafanya kuwa tabia yake.

tungemwita "mwanafunzi mwenzangu," mtu ambaye sio tu anakaa darasani kusikiliza mihadhara lakini badala yake anamfuata mwalimu kujifunza maisha na ukweli <sup>30</sup> na kuendelea kuchukua tabia ya mwalimu.

Nyumba zetu, na mahali popote tunapokwenda na watoto wetu, zinaweza kuwa darasa kwao kuwa wanafunzi wa Kristo. Ni hapo wanapojifunza mwenendo wa kweli wa Kikristo, mitazamo, na falsafa. Kama vile msemu "vitu vingi vimekamatwa kuliko kufundishwa," watoto wako wanakutazama na wanakamata, au *kuiga*, matendo yako hata zaidi ya yale unayosema.

Tunaposoma Injili, tunaona jinsi Kristo alivyowafundisha watu kumi na wawili waliochaguliwa. Walitumia karibu miaka mitatu kujifunza, kuangalia, kuuliza maswali, kusikiliza mafundisho Yake, na hata kuiga tabia Yake. Wanafunzi ambapo wafuasi wa Kristo, na popote alipokwenda ilikuwa darasa lao. Yesu aliwafundisha walipokuwa wakitoka kwenye somo moja la maisha kwenda lingine. Waliposhindwa kuelewa, Alisimama na kuelezea (Marko 4:34) au kufafanua (Marko 8: 15–21), na walipokosa imani, aliwakemea (Marko 9: 19–29). Wakati wa huduma ya Yesu hadharani, kama Yeye aliwajibu wote waliokuja kwake, aliendelea kusema, "Fuata mfano Wangu, jifunze kutoka kwangu, na uwe mwanafunzi Wangu."

Watoto wako wanaweza kujifunza kuwa mwanafunzi wa Kristo kupitia maneno na matendo yako. Wanaweza pia kujifunza kuwa wanafunzi wa matendo yasiyo ya haki, ya kidunia na tabia. Watafuata mfano wako, iwe mzuri au mbaya.

#### **Maswalia ya Kujichunguza 1**

Je! Ungetazamaje darasa la familia yako kama mume / baba au mke / mama? Je! Kuna tabia mbaya au tabia ambazo zinahitaji kukomeshwa? Ikiwa ndivyo, andika ukiri kwa Bwana, pamoja na kujitolea kwako kubadilika.

---

---

---

---

**Pili, ni jinsi gani sisi 'tuwanafanya kuwa wanafunzi'?**

Sasa kwa kuwa tunaelewa maana ya uanafunzi, je! Tunafuataje na kuwafanya kuwa wanafunzi? Tunahitaji kufuata mfano wa Kristo. Na ametuambia kile kinachotarajiwa. Agizo la Yesu la "kuwafanya kuwa wanafunzi" na "kuwafundisha kwa bidii" (Kumbukumbu la Torati 6: 7) ni mawaidha kwa wote, lakini kwa madhumuni yetu tunazingatia uzazi Malezi ya watoto. Wazazi wana ushawishi zaidi juu ya watoto kuliko mtu yeyote. Kwa bahati nzuri, Mungu ametupatia habari ya kutosha kutusaidia kuongoza watoto wetu katika mwelekeo sahihi.

#### **FAILI LENYE UKWELI**

*Fanya wanafunzi* (kitenzi) - *Matheteuo* (Kigiriki). Kumfanya kuwa mwanafunzi (Mathayo 28:19; Matendo 14:21); kufundisha (Mathayo 13:52) kwa kusudi la kumfanya kuwa mwanafunzi.

"Kuwafanya Kuwa wanafunzi" sio sawa na "kuwafanya waongofu," ingawa inasemekana vinaendana. Neno hili *fanya wanafunzi* huweka mkazo zaidi juu ya ukweli kwamba akili, pamoja na moyo na mapenzi, lazima ziletwe kwa Mungu <sup>31</sup> kwa kuwaelekeza waumini wapya jinsi ya kumfuata Yesu, kujitiisha kwa enzi ya Yesu, na kuchukua utume wake wa huduma ya huruma. <sup>32</sup> Inajumuisha pia kuwaleta watu katika uhusiano na Yesu kama wanafunzi kuwafundisha na kuwafanya wachukue nira yake ya kufundisha kama mamlaka (Mathayo 11:29), kukubali maneno Yake kama ya kweli, na kujitiisha kwa mapenzi Yake kama yaliyo sawa. <sup>33</sup>

Fasili hizi inaelezea kusudi na mchakato ambao Kristo alifuata pamoja na wanafunzi wake. Tafakari juu yake, kisha ujibu swali linalofuata. Watu wengi hawajawahi kufikiria sana mada hii. Kwa hivyo haijawa kipaumbele ndani ya malezi yao. Ukweli kwamba baba au mama wengi hawakufundishwa na wazazi wao huwaacha bila mfano, hata wale ambao walilelewa katika nyumba za Kikristo.

#### **Swali la Kujichunguza 2**

Elezea mambo muhimu kwa ya kufanya Kuwa mwanafunzi.

---

---

---

---

---

---

---

#### **CHIMBA ZAIDI**

Angalia kile Paulo alikuwa akiwahimiza waumini kufanya huko Filipi. Je! Ni kanuni gani muhimu katika mstari huu juu ya jinsi ya kuwafundisha watoto wetu?

Mambo uliyojifunza na kupokea na kusikia na kuona ndani yangu, fanya, na Mungu wa amani atakuwa pamoja nawe. (Wafilipi 4: 9)

---

---



---

---

---

---

### **Tatu, ufundishaji (uanafunzi) ni nini?**

"Kufanya mwanafunzi" ni kumsaidia mwingine kuwa mwigaji wa Kristo. Wakati wa kutii agizo la Kristo la kufanya hivi, kufundisha, ndio mchakato ambao tunaufuata. Ingawa maneno haya maalum hayatumiwi katika Biblia, wazo hilo linaonyeshwa wazi na njia ambayo Yesu aliwafundisha wafuasi Wake na katika Agano Jipya lote. Ingawa hii inahusiana na uanafunzi wote na inafafanua kile Kristo alichofanya na wanafunzi Wake, inaelezea pia jinsi ya kuwafundisha watoto wetu. Utafiti zaidi unabainisha dhana za kibiblia za kutumia pamoja na hizo.

#### **MAELEZO MUHIMU**

*Malezi au uanafunzi* - "Kufundisha ni uhusiano wa makusudi ambao sisi hutembea pamoja na wale wanafunzi wengine ili kuhamasisha, kuandaa na kupeana changamoto na mwingine katika upendo na kukua kwa ukomavu katika Kristo. Hii ni pamoja na kumpa mwanafunzi uwezo wa kufundisha wengine pia." <sup>34</sup>

Kuwafundisha watoto wetu Kwa kweli inamaanisha kuwa na uhusiano wa kimakusudi nao. Hili ni jukumu letu. Yesu aliwaita wanafunzi wake wamfuate, au watembee karibu naye, lakini alikuwa na nia kwa kuchukua hatua ya kwanza. Lazima tugundue kuwa uhusiano wa kukusudia haufanyiki kwa bahati mbaya. Mpango uliopangwa tayari lazima udumishwe na uwe sawa.

Maandiko yanasema tunapaswa "kusema ukweli kwa upendo." (Waefeso 4:15). Kuwa na mtazamo mzuri wakati wa kuwafundisha watoto wetu inahitaji kujitolea kuwasaidia kwa upendo kukua hadi kukomaa katika Kristo. Upendo ni motisha yenye nguvu zaidi. Mazingira ya upendo huandaa moyo wa mtoto wako kupokea maagizo, haswa wakati unawapa changamoto ya kufanya yaliyo sawa. Yesu alitoa changamoto kwa wanafunzi wake kwa njia ya moja kwa moja na isiyoafikiana, lakini kila wakati ilifanywa kwa upendo. Mtoto anapokuwa salama katika upendo wako, anafaa zaidi kusikiliza na kutii kile unachosema.

### **Kuwafundisha Watoto Kuwa Kama Kristo**

Hatupaswi kamwe kupoteza lengo: kuwafundisha watoto wetu juu ya Yesu Kristo ili waweze kupata upendo Wake na kujifunza njia zake. Wazazi wengi sana hujaribu kuwafanya watoto wao wawe kama wao wenyewe, au wawe kama wanavyotaka watoto wawe. Mtume Paulo alifunua mapenzi ya Mungu alipoandika, "Niige mimi, kama ambavyo mimi pia namwiga Kristo" (1 Wakorintho 11: 1). Hili ndilo lengo la kibiblia la uanafunzi; kuwasaidia watoto wetu kujua wao ni nani katika Kristo. Yesu alisema juu ya kanuni hii

katika Mathayo 10:25 aliposema, "Inatosha kwa mwanafunzi kuwa kama mwalimu wake," na katika Luka 6:40, "Kila mtu aliyefundishwa kikamilifu atakuwa kama mwalimu wake." Ukweli wa pekee na wa juu ni kwamba mwanafunzi atamwiga mwalimu.

"Kufundisha kikamilifu" ni neno la Kiyunani *katartizo*, ambalo linamaanisha "kuweka kitu katika hali yake inayofaa, kuanzisha, kuandaa kwa hivyo haina upungufu katika sehemu yoyote." <sup>35</sup> Kama wazazi-walimu, lengo la uwanafunzi ni kushiriki injili na watoto wetu, kuwaongoza kumpokea Yesu kama Mwokozi; waonyeshe jinsi ya kukaa ndani ya Kristo kila siku; na uwafundishe jinsi ya kusoma Biblia, kuelewa dhana ya kubadilishwa kuwa mfano Wake (Warumi 8:29).

Kwa kuwa Mungu ametuamuru kuwafanya kuwa wanafunzi kwa mwendekezo, fursa ya kuwafundisha watoto wetu haiishi kamwe, hata watakapotoka nyumbani. Tunapaswa kupatikana, kila wakati katika maombi, tayari kushiriki hekima ya kimungu, maagizo, na kutiwa moyo wanapotuhitaji. Uanafunzi unakuwa njia ya maisha, ambapo kila wakati tunamfuata Kristo sisi wenyewe, na kuzungumza mara kwa mara na wengine juu ya wema wa Mungu na hitaji letu la kumfuata katika mambo yote.

### **CHIMBA ZAIDI**

Je! Mstari huu unaelezeaje mchakato wa uanafunzi?

Lakini sisi sote. . . wanabadilishwa kuwa sura ile ile kutoka utukufu hadi utukufu, kama vile kwa Roho wa Bwana. (2 Wakorintho 3:18)

---

---

---

---

---

---

---

### **Swali la Kujichunguza 3**

Pumzika kidogo ili ujichunguze. Je! Unapata mabadiliko haya? Kama ndiyo, andika ripoti ya sifa kwa Mungu. Kama sivyoyote, andika maombi kwa msaada wa Mungu, ukimwomba ayafanye haya kuwa ya kweli maishani mwako.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Uanafunzi na Msingi Wako Ulio Imara**

Tuliona umuhimu wa kujenga maisha juu ya msingi wa urafiki na Kristo katika toleo la 2, somo la 6. Kupitia uhusiano huu pekee kunakuja utulivu na nguvu zetu na nguvu ya kutimiza mapenzi na kusudi la Mungu. Tulijifunza pia Kumbukumbu la Torati 6: 1-6, ambapo Mungu aliwaambia wana wa Israeli kwamba wao, na wana wao na wajukuu, walipaswa kuzingatia maagizo yake kwa uangalifu kwa kumpenda. Imani ya baba iliongezeka kwa vizazi vifuatavyo. Mafunzo ya kiroho (uanafunzi) wa watoto yalikuwa ni upendeleo wa Mungu na jukumu la wazazi. Maagizo haya ya kibiblia hayajabadilika. Tunapaswa "kuwafanya kuwa wanafunzi" (Mathayo 28:19) na "kuwalea katika mafunzo na maonyo ya Bwana" (Waefeso 6: 4). Kupuuza au kukataa kuwafundisha watoto wetu kikamilifu ni kutotii moja kwa moja.

Tunawafundisha watoto wetu kwanza kwa mifano yetu na kisha kwa maagizo yetu. Tunapowalea watoto wetu, wanaona kile tunachosema, lakini kile tunachofanya kina nguvu zaidi. Mifano yetu inaweza kuwashawishi wamfuate Mungu — au waasi. Wanapoona unafiki ndani yetu, inaweza kuzaa uasi ndani yao.

**Maswali ya Kujichunguza 4**

Je! Ni kwa njia gani msingi wako imara umeweza kukua tangu kuanza kwa mfululizo huu wa somo? Je! Umetengaje muda wa maombi na Neno? Je! Hii ndiyo kipaumbele chako cha kila siku? Ikiwa sivyo, kwa nini? Ni nini kinachohitaji kubadilika?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Unafiki Huzaa Uasi

Ikiwa tunataka watoto wetu watembe na Bwana, lazima tuwe mifano. Charles Stanley aliandika, "Hakuna kinachofanya ufalme wa Mungu kuwa na maana zaidi kwa wasioamini [au Wakristo] kama Wakristo ambao wanaonyesha maisha ya Roho ndani yao." <sup>36</sup> Na hakuna kinachofanya ufalme wa Mungu usivutie sana na usifae kwa watoto wetu kama kukulia katika nyumba ambayo Ukristo huhubiriwa lakini haufuatwi. Wakati watoto wako wanapooona viwango viwili — unasema jambo moja lakini unafanya jingine — wanajifunza kufanya vivyo hivyo na, kwa mfano wako, wanapoteza heshima kwako na Kwa Mungu unayemtangaza.

"Fanya kama nisemavyo sio kama nifanyavyo," inamaanisha unafiki. Wazazi wengi wa Kikristo wanaishi na falsafa hii. Yesu aliwasilisha maneno makali kwa waandishi na Mafarisayo ambao walisema mambo sahihi lakini walitenda kinyume:

Wanafiki! Isaya alitabiri vizuri juu yako, akisema:  
"Watu hawa hunikaribia mimi kwa vinywa vyao, na wananiheshimu kwa midomo yao.  
Lakini mioyo yao iko mbali nami." (Mathayo 15: 7-8)

Mnafiki ni mtu anayefanya uwongo, au jambo lisilo halisi; mtu anayepanga na kusema, au kutenda, chini ya tabia ya kujifanya. <sup>37</sup> Kama mwigizaji anayeigiza jukumu, sehemu, au tabia ambayo ameandikiwa, Yesu aliwaita watu hawa wanafiki. Walikuwa wakifanya sehemu hiyo, wakisema mambo sahihi, lakini Yeye alijua mioyo yao. Lazima tuwe waangalifu sana kwamba sisi sio mtu mmoja hadharani au kanisani, na mtu tofauti nyumbani. Wengi wetu tunahamasishwa sana kutenda kwa bidii kanisani, kuvaa tabia ya kumcha Mungu na kuonekana kama Mkristo, na kisha kupata shida zaidi kutenda kwa njia hiyo nyumbani.

Wengi wetu tumeona unafiki huu kwa Wakristo wengine, lakini ni wangapi kati yetu wamejiona? Labda umewahi kuhisi kung'atwa na tabia kama hiyo kwa mwingine, ukiwaza "Siamini Mkristo angenifanyia hivyo!"

## Maswali ya Kujichunguza 5

Elezea kile ulichohisi katika hali hiyo.

---

---

---

---

---

---

---

---

Sasa jiweke katika nafasi ya mtoto wako. Je! Unafikiri wanajisikiaje unapoenenda kama mnafiki?

---

---

---

---

---

---

Watoto wanapokulia katika nyumba ambazo upendo wa Mungu na Ukristo wa kweli uafuatwa, hawatavutwa kwa urahisi na ulimwengu ambapo ukweli umeathiriwa na haki inadhihakiwa. Kuweni makini wazazi. Adui atatumia kitu chochote kuwavuta watoto wetu mbali na Ukristo, pamoja na tabia zetu mbaya.

### **Maswali ya Kujichunguza 6**

Je! Unawaambia watoto wako jambo moja na bado haufanyi kile unachokisema? Mungu anatuambia tusihukumu wengine, bali tujihukumu wenyewe. Je! Mungu amefunua unafiki wowote kwako wakati wa kusoma somo hili? Ikiwa ndivyo, andika juu yake sasa. Muombe Mungu na watoto wako wakusamehe, na ujitoe kubadilika. Kumbuka kuomba msamaha kila wakati unaposhindwa (1 Yohana 1: 9).

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

### **CHIMBA ZAIDI**

Elezea kile ambacho Paulo alikuwa akisema juu ya kuwa na ushuhuda mzuri kwa wengine.

Kwa hivyo mimi hujizoeza na kujidhibiti [kuua mwili wangu vibaya, kuua matamaniao yangu ya mwili, hamu ya mwili, na tamaa za ulimwengu, nikijitahidi katika mambo yote] kuwa na dhamiri safi (isiyotikiswa, isiyo na lawama), isiyo na kosa mbele za Mungu na kwa wanadamu. (Matendo 24:16 AMPC)

---

---

---

---

---

---

Thomas Woodrow Wilson, rais wa ishirini na nane wa Merika (1913-1921), aliwahi kuwa rais wa Chuo Kikuu cha Princeton (1902-1910). Alipokuwa rais wa Princeton, alisema maneno haya kwa kikundi cha wazazi:

Ninapata barua nyingi kutoka kwa wazazi kuhusu watoto wenu. Mnataka kujua kwanini sisi tulioko hapa Princeton hatuwezi kuwafanyia zaidi na kuwafanya zaidi kwao. Ngoja niwambie sababu hatuwezi. Inaweza kuwastua kidogo tu, lakini sjaribu kuwa mkorofi. Sababu ni kwamba wao ni watoto wenu, wamelelewa nyumbani kwenu, damu ya damu yenu, mifupa ya mifupa yenu. Wamefyonza maadili ya nyumba zenu. Mmewaunda na kuwatengeneza. Hao ni watoto wenu. Katika miaka hii ya kuwatengeneza ya maisha yao, mmeacha alama zenu juu yao milele.<sup>38</sup>

Ushawishi wa wazazi nyumbani hauwezi kudharauliwa.

## Somo la 7

### Kuwafundisha Watoto Wako

Musa alielezea jinsi wazazi wanavyopaswa kufundisha watoto wao. Alikuwa akizungumza na Waisraeli, akielezea jinsi ambavyo upendo wa Mungu na Neno Lake huanza ndani ya moyo wa mzazi. Halafu wazazi wameamriwa ("utafanya") kufundisha watoto wao kwa bidii.

Mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote, na kwa nguvu zako zote.

Na maneno haya ninayokuamuru leo yatakuwa moyoni mwako. Nawe uwafundishe watoto wako [Neno la Mungu] kwa bidii, na kuyazungumza uketipo ndani ya nyumba yako, na utembeapo njiani, na ulalapo, na uinukayo. Yafunge kama ishara mkononi mwako, nayo yatakuwa kama utepe katikati ya macho yako. Uziandike juu ya miimo ya milango ya nyumba yako na juu ya malango yako. (Kumbukumbu la Torati 6: 5–9)

Vifungu hivi ni muhimu kwetu leo, vikitangaza kwamba tunapaswa kufundisha maagizo na amri za Mungu kwa bidii kwa watoto wetu — kwa njia ya mafundisho na kwa kuiishi injili pasi na kuacha. Kwa uzoefu wangu, chini ya asilimia 10 ya wazazi katika mwili wa Kristo leo wanawafundisha watoto wao. Badala yake, wameacha jukumu hili walilopewa na Mungu shuleni au kanisani.

Mahali pengine kwenye mstari, wazazi wengi wameamua kuwa ni jukumu la mtu mwingine kuwafundisha watoto wetu mambo ya kiroho. Hata hivyo, hakuna kikundi kimoja cha vijana au mfanyakazi wa huduma ya watoto anayetajwa katika Biblia. Nilikuwa mchungaji wa vijana, na ninamsifu Bwana kwa wachungaji wa vijana na kazi wanayofanya kwa watoto wetu. Lakini Mungu anasema na wewe na mimi, kama wazazi, kuwa ni wajibu *wetu* wa kufundisha watoto wetu. Wakristo wengine na mashirika ya Kikristo hayatakuwa na ushawishi mkubwa juu yao kama sisi. Wako hapa kutusaidia - sio kuchukua nafasi yetu.

Je! Umewahi kuzungumza na mwalimu au kiongozi wa vijana juu ya ukuaji wa kiroho wa mtoto wako? Ni muhimu kujua na kufanya kazi na watu wanaowaelekeza watoto wako. Kwa mfano, uliza jinsi unavyoweza kufanyia kazi somo la Jumapili nyumbani wakati wa wiki. Ikiwa haujawahi kumfundisha mtoto wako, hii inaweza kuwa namna ya kuanza.

#### Swali la Kujichunguza 1

Orodhesha watu, mahali, na mazoezi ambayo kwa sasa yanasaidia watoto wako kukua kiroho.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Uanafunzi Huanza ndani ya Moyo wa Mzazi

Tunapata sehemu muhimu ya kufundisha katika Kumbukumbu la Torati 6: 5: "Mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote" (kwa moyo wote), roho, na nguvu (nafsi yako yote na maisha yako). Amri hii ya kumpenda Mungu imetolewa mara nyingi katika Kumbukumbu la Torati (7: 9; 10:12; 11: 1, 13, 22; 13: 3; 19: 9; 30: 6, 16, 20). Tunaweza kuhitimisha kuwa himizo hili ni la msingi na muhimu kwa kufanikiwa kuwafundisha watoto wetu. Wakati 6: 6 inasema maneno ya Mungu "yatakuwa moyoni mwako," au juu ya moyo wako, inamaanisha kuwa na uhusiano wa karibu, wenye upendo na Yeye.

Mwandishi mashuhuri wa Kikristo aliandika:

Ili upendo wa Mungu uwe wa aina sahihi, amri za Mungu lazima ziwekwe moyoni, na kuwa wazo kuu na mada ya mazungumzo kila wakati. "Juu ya moyo wako:" yaani, amri za Mungu zilipaswa kuwa jambo la moyoni, na sio kumbukumbu tu.<sup>39</sup>

Uhusiano wa *kudumu* ni muhimu. Mioyo yetu inahitaji kubadilika na kubadilika kila wakati, ikikua kumwelekea Mungu. Tunapojifunza na kukua, tunaweza kuwasiliana na kile ambacho Mungu anatupatia. Ni upendeleo mkubwa sana. Tunaposhiriki Neno hili na watoto wetu, tutawaona wakimpenda Mungu yule yule tunayempenda na kumtumikia.

## CHIMBA ZAIDI

Elezea jinsi mtunga-zaburi alivyohisi juu ya Neno la Mungu. Je! Hii iliathirije maisha yake?

Nimeficha neno lako moyoni mwangu,  
Ili nisije nikakutenda dhambi. (Zaburi 119: 11)

---

---

---

---

---

---

---



Ee, napenda sheria yako!  
Ni kutafakari kwangu siku nzima. (Zaburi 119: 97)

---

---

---

---

---

---

Ninafurahi kufanya mapenzi yako, Ee Mungu wangu,  
Na sheria yako iko ndani ya moyo wangu. (Zaburi 40: 8)

---

---

---

---

---

---

Mungu anatutaka tufanye nini katika mstari huu? Tunaweza kutarajia nini kutoka kwake?

Niite, nami nitakujibu, na kukuonyesha mambo makuu na yenye nguvu, ambayo hujui. (Yeremia 33: 3)

---

---

---

---

---

---

**Lazima tuwafundishe watoto wetu kwa bidii.**

Kumbukumbu la Torati 6: 7 inazungumza juu ya tabia ya kujitolea ambayo tunapaswa kuwa nayo wakati wa

kuwafundisha watoto wetu. Kuwafundisha kwa bidii kunaonyesha njia inayofaa ya mawasiliano kupitia maneno na matendo yetu.

Kumbukumbu la Torati lina ujumbe ambao watoto wa Mungu wamepewa, Wayahudi, lakini inaelezea sawa mapenzi yake kwetu leo. Mlinganisho

**FAILI LENYE UKWELI**

*Kwa Bidii* —Kwa kuvumilia; Kwa umakini na bidii katika kutenda somo au shughuli; kwa umakini na juhudi; si Kwa kutojali au uzembe.

juu ya mioyo ya watoto wa kila kizazi. <sup>40</sup> Neno la Mungu linatuambia kwamba sheria yake inapaswa kuandikwa / kufichwa mioyoni mwetu (Zaburi 119: 11). Huu ni mchakato wa kujifunza, haufanyiki mara moja tu. Lazima tuwe na bidii katika ujifunzaji wetu wenyewe, kisha kwa bidii tuwafundishe watoto wetu. Neno la Mungu ndilo tunalofundisha, kwa sababu kwa kweli ni hai na lina nguvu, na linaweza kufunua mawazo na makusudi ya moyo, mema na mabaya.

**CHIMBA ZAIDI**

Elezea nguvu ya Neno la Mungu na uitumie katika maisha ya kila siku.

Kwa maana neno la Mungu ni hai, lenye nguvu, na kali kuliko upanga wowote ukatao kuwili, linalobaya hata kugawanya nafsi na roho, na viungo na mafuta yaliyomo ndani yake, na lapambanua mawazo na makusudi ya moyo. (Waebrania 4:12)

---

---

---

---

---

Tunaona kwamba kujitoa kwa bidii kumtafuta Mungu na kufuata Neno Lake ni muhimu na lazima kutangulize juhudi zetu za kuwafundisha wengine. Watoto wetu watajua wakati maneno na matendo yetu yanatofautiana, ambayo hufafanuliwa kama unafiki. Lengo letu kama wazazi ni kuwajulisha watoto wetu upendo wa Mungu na Neno Lake. Ushawishi wetu wenye nguvu zaidi ni upendo na ukweli. Unafiki huzaa uasi, lakini kuona tunda la Roho wa Mungu maishani mwetu kutawaongoza kuweka imani yao kwa Kristo.

Wakati watoto wetu walipokuwa nyumbani, mimi na mke wangu tuligundua kuwa moja ya zana bora ya kushawishi watoto wetu na kuwafundisha juu ya Kristo ilikuwa maisha ambayo tuliishi siku baada ya siku. Sisi tulijitolea kuwa mifano ya Kristo, tukifanya kama vile Mungu anataka. Hakuna mzazi anayeweza kuwa mkamilifu, lakini tunaweza kujitoa katika mchakato wa kubadilishwa na Roho Mtakatifu wa Mungu na, watoto wetu wanapotutazama, hii inakuwa moja ya zana kuu ya uanafunzi.

**CHIMBA ZAIDI**

Orodhesha maonyo na mawaidha kwa wazazi. Je! Vizazi vingapi vimejumuishwa?

Jiangalie tu wewe mwenyewe, na ujitunze kwa bidii, usije ukasahau vitu ambavyo macho yako yameona, na isije ikaondoka moyoni mwako siku zote za maisha yako. Na wafundishe watoto wako na wajukuu zako. (Kumbukumbu la Torati 4: 9)

---

---

---

---

---

---

### **Kufundisha na Kuandaa Silaha**

Kumfundisha mtu binafsi kunahusisha zaidi ya maagizo mema ya kibiblia. Lengo ni kuwasaidia kuwaongoza kwenye ukomavu wa kiroho ili waweze kuendelea na kuwafundisha wengine. "Kila mmoja hufundisha mmoja" ni mchakato wa kuzidisha, na mwishowe inaweza kuufikia ulimwengu wote. Tunamfanya Kristo azaliwe ndani ya watoto wetu kupitia mitazamo na mienendo yetu kama ya Kristo. Kama vile Yesu alivyofanya Kwa wanafunzi Wake, tunawapatia silaha za kupigana vita vya kiroho watakavyokutana navyo ulimwenguni. Biblia inatoa ufahamu juu ya maono haya kwa watoto wetu:

Tazama, watoto ni zawadi ya  
Bwana, Tunda la tumbo ni  
thawabu. Kama mishale mkononi  
mwa shujaa, Ndivyo walivyo  
watoto wa ujana wao.

Heri mtu yule ambaye podo lake limejaa. (Zaburi 127: 3-5 NASB)

Watoto wetu ni zawadi kutoka kwa Mungu, baraka zake, ambazo zinapaswa kuleta raha kubwa nyumbani kwetu. Mungu huwaita watoto "thawabu," na tunahitaji kuwathamini kama zawadi za thamani, sio kuwaona kama mzigo. Tuna jukumu la kuwalea kama Mungu alivyoagiza, tukiwa mawakili wazuri wa wakati huo. Watoto huonyeshwa kama "mishale," sio kwenye podo tu bali pia "katika mkono wa shujaa." Hii inamaanisha hasa baba, kwa kuwa Mungu amempa jukumu la mwisho juu ya nyumba.

Hivi sasa tunaishi katika utamaduni ambao hutumia bunduki, mabomu, makombora, na ndege zisizo na rubani kwa vita, badala ya pinde na mishale. Jionee mwenyewe nyuma kwenye historia, au fikiria filamu ambayo mishale ilitumika kushambulia adui kutoka mbali. Shujaa mwenye ujuzi alilenga mishale yake na kulenga shabaha; kwa hivyo picha ya "mishale mikononi mwa shujaa" inaelezea mtoto, katika mkono wa mzazi, ameelekezwa kwa ustadi mwelekeo sahihi. Hivi ndivyo mwandishi mmoja anasema kuhusu mstari huu:

*Mishale lazima itengenezwe.* Hakuna mshale unaoanza moja kwa moja, tayari kwa vita. Askari ambao walihusika kulenga mishale, ilibidi watumie muda kufua na kutangeneza vyuma kuviweka katika umbo lenye mwonekano mzuri wa mshale. Ndivyo ilivyo katika kulea watoto. Wa kiume na wa kike lazima wafundishwe katika umri mdogo kufuata haki. . . . Hii inajumuisha maagizo ya

Ni muhimu kutambua watoto wetu kama silaha kwa sababu ya haki. Mshale ni kitu unachopiga, mbali na wewe. Ni silaha ya mashambulizi, iliyotengenezwa kushambulia udhalimu wa ulimwengu tunamoishi. Mishale pia huonekana kama silaha ya kujihami: watoto walio tayari kushinda vishawishi vya ulimwengu na ushawishi mbaya wa shinikizo la rika.

Wazazi wanapaswa kuandaa watoto kuushawishi ulimwengu wao kwa Mungu.

Ni mishale iliyopigwa kwa nguvu kubwa, ikienda zaidi ya familia — mahali ambapo BWANA anawaita kutumika. Ushawishi wao unaweza kuwa mkubwa, wakati mwingine zaidi ya jamii, jiji, jimbo na hata taifa. Hili ndilo kusudi sahihi na maombi kwa watoto wetu, badala ya kuwashikilia kwa ubinafsi kwa tamaa zetu na faraja.<sup>42</sup>

Wazazi wengi wanafikiria, *Ikiwa ninaweza tu kuwatoa watoto wangu kupitia shule ya upili bila dawa za kulevya na ngono, nimeshinda.* Lakini huo ni mkao wa kupita. Mungu anataka utambue watoto wako kama silaha za mashambulizi ambazo unaziandaa kwa nguvu kuathiri ulimwengu wao kwa haki. Kama vile msemu unavyosema, "Ikiwa haulengi chochote, utaipiga kila wakati."

Fikiria mfano huu. Mtu anakupa kipande kizuri cha ardhi, kilicho wazi kabisa kwa mimea, magugu, au takataka, na udongo tajiri zaidi kuwahi kupatikana, na kusema, "Hapa, hii ni yako. Fanyia chochote unachotaka." Unaamua kusubiri mwaka au zaidi ili kuiendeleza. Ni upumbavu gani kuamini ardhi itakuwa katika hali ile ile kama ulivyoipokea. Badala yake itakuwa imejaa magugu kutokans na kudondoska kwa mbegu zinazozaliana tena na tena.

Hivyo ndivyo ulimwengu unavyofanya: kudondosha mbegu za udanganyifu na ufiada kwenye udongo usiotibiwa wa mioyo ya watoto wetu. Ikiwa hatupo, tukilima ardhi hiyo na kuingiza Neno la Mungu mioyoni mwao, basi ni nani? Hakuna mtu mwingine aliye na nguvu na ushawishi mkubwa juu ya watoto wetu. Mungu anataka tutumie fursa hiyo kupanda ukweli wake. Ni jukumu letu. Hatuwezi kuwa watazamaji, vinginevyo Adui atavamia. Ikiwa tunapanda mbegu ya Neno la Mungu kwa bidii katika moyo wa mtoto wetu, Mungu anaahidi itazaa matunda mazuri (Mathayo 13:23).

## **Maswali ya Kujichunguza 2**

Je! Umekuwa ukichunga kwa uaminifu ardhi yenye rutuba ya moyo wa mtoto wako? Unawezaje kuboresha?

---

---

---

---

---

---

Je! Unaweza kutambua magugu yoyote au ufisadi katika udongo huo? Orodhesha wavamizi wowote wanaohitaji kuondolewa.

---

---

---

---

---

---

Nilipokuwa mchungaji kijana, wazazi mara nyingi walikuwa wakinipigia simu, wakisema, "Haya, sijui kile ambacho umekuwa ukimfundisha mtoto wangu Jumapili usiku, lakini amekuwa akiongea juu ya Mungu. Nadhani bora ungekutana naye. Nadhani yuko tayari kumpokea Yesu Kristo."

Jibu langu lilikuwa sawa kila wakati. "Kwa nini unaniita, ukiniambia nifanye hivi? Kwanini usizungumze naye? Je! Umewahi kufikiria juu ya kumwongoza mtoto wako mwenyewe kwa Kristo?"

Tayari tulijifunza kwamba wazazi wanapaswa kuanza kuwatambulisha watoto wao kwa Kristo katika umri mdogo. Lakini pia tunapaswa kutambua kwamba wokovu ni kazi ya Mungu. Hatuna jukumu la *kuwafanya* watoto wetu wamkubali Kristo. Yesu alifundisha katika Yohana 6:44, "Hakuna mtu awezaye kuja Kwangu isipokuwa Baba aliyenituma amvute." Mtoto wako hawezi kuokolewa bila kusikia injili. Ni jukumu letu kuendelea kuwafundisha watoto wetu yaliyo sawa na mabaya, yale ambayo Biblia inasema juu ya vitu vyote (Mathayo 28:20). Lazima tuwaeleze Yesu ni nani, jinsi ya kuwa na uhusiano naye, na jinsi ya kukaa ndani yake kila siku.

## Somo la 8

### Kanuni za Ufundishaji

Mpango wa Mungu wa kuwafundisha watoto wetu, unaopatikana katika Kumbukumbu la Torati 6: 7–9, una kanuni tano.

#### Kanuni ya 1: Kufundisha Ndani ya Nyumba

Maagizo ya kwanza kutoka Kumbukumbu la Torati 6: 7 ni "Zungumza juu yao uketi nyumbani kwako." Ili kuzungumza na mtu fulani, ni lazima tutumie muda pamoja naye. Kwanza Mungu anasema kwamba mafundisho yanapaswa kufanyika ndani ya nyumba yako, kwa sababu hapa ndipo tunatumia muda mwingi na watoto wetu. Wazazi wanapaswa kudhibiti kile kinachotokea nyumbani. Akina baba, mnapaswa kuweka mfano na kuhakikisha kuwa hii inatokea. Una jukumu la uongozi nyumbani.

Neno la Kiebrania la *kukaa* , *yasab* , ni kitenzi, neno la kitendo. Ingawa tunafikiria kukaa kama kutofanya kazi, tunaweza kuona kutoka kwa muktadha huu kwamba Mungu anatuambia tushughulike sana na mafundisho ya kibiblia. Hii haimaanishi kwamba unapaswa kuwa na mazungumzo ya Biblia kila wakati unapokaa chini na mtoto wako, lakini inapaswa kutufanya tusimame na kufikiria jinsi tunavyotumia muda wetu nyumbani.

Onyo: Tunaishi wakati ambapo shughuli za elektroniki na media zinachukua nafasi ya mwingiliano wa uhusiano. Watoto wengi huangalia Runinga, hucheza michezo ya video / kompyuta, kutuma ujumbe mfupi, na kuchangamana kwenye mitandao ya kijamii. Wanaweza kufanya hivyo kwa masaa, na wazazi wengi wanaruhusu kwa sababu hawana muda wakifanya mambo yao wenyewe. Kwa hivyo lazima tuangalie kwa bidii jinsi muda unavyotumika katika nyumba zetu.

#### Moja Kwa Moja na Isiyo ya Moja Kwa Moja

Mazoezi ya kufundisha nyumbani yanaweza kufikiwa kwa njia mbili: moja kwa moja na kwa njia isiyo ya moja kwa moja. Ufundishaji wa maagizo ya moja kwa moja ni ule muda unaotengana kwa ibada na watoto wako. Ni shughuli iliyopangwa ambayo inajumuisha familia nzima.

Ikiwa una watoto wadogo na vijana, ni busara kuwatenganisha wakati wa kujifunza. Inaweza kuwa vigumu kuwachanganya mtoto wa miaka mitano na kijana kwa mafunzo ya Biblia yale yale. Katika nyumba zingine baba na mama hufundisha wakati huo huo, baba katika chumba kimoja na watoto wakubwa, na mama katika chumba kingine na watoto wadogo.

Ufundishaji wa maagizo yasiyo ya moja kwa moja hutokea wakati Mungu anapotoa fursa ya majadiliano yasiyo rasmi au yasiyopangwa ya mambo ya kiroho. Hii kawaida inamaanisha mzazi lazima atenge mara moja shughuli zingine za kibinafsi. Ili hili lifanyike, wazazi lazima wajitolee.

Watoto wangu walipokuwa wadogo, siku zote nilikuwa sina muda wa kuwasiliana nao kila wakati. Kama mtu wa kurekebisha, siku zote huwa nina namna fulani ya kufanya nyumbani. Kwa miaka minne ya kwanza ya ndoa yangu, nilipokuwa narudi nyumbani kutoka kazini, ningefikiria, *Je ! Ni mradi gani nitafanya usiku wa leo?*

Ningefika nyumbani na kuanza mara moja juu ya hiyo; wakati huo huo, wavulana wangu wadogo wangenifuata, wakitaka niwasikilize. Ndani ya dakika chache, wangegundua kuwa sihitaji usumbufu, kwa hivyo wangeanza kucheza peke yao, au kumwendea mke wangu, kwa sababu nilikuwa sikamatiki.

Sisi sote tunaingia kwenye safu kama hii hadi siku zigeuke kuwa wiki, wiki hadi miezi, na kadhalika. Halafu siku moja watoto wetu hawataki kuzungumza nasi, kwa hivyo wanageukia wenzao au mahusiano yasiyofaa kwa faraja. Mara nyingi, wanapokuwa vijana, tunavutiwa kuwa nao, lakini ni kwa kuchelewa sana. Nashukuru, sikuruhusu shida yangu ifike mbali. Nilijifunza kwamba nilipofika nyumbani, kazi yangu muhimu zaidi ilikuwa kutunza familia yangu.

### **Kupanga Muda**

Mtoto wangu mkubwa alipokuwa na umri wa miaka mitano, niligundua kuwa huduma yangu muhimu zaidi ilikuwa nyumbani. Kila siku nilikuwa nikisali, "Sawa, Mungu, ninakuja nyumbani. Nisaidie kuwa mtumishi; nisaidie kupatikana kwa mke wangu na watoto." Sikuwa na ajenda nyingine zaidi ya mke wangu na watoto. Nilijifunza kuwa nyumbani ndio kipaumbele changu cha kwanza, sio kazi yangu au burudani. Badala ya kurukia mradi, nilijitolea kuzungumza. Nyumbani kwangu, mahali pazuri palikuwa jikoni. Wavulana wangu wote walinikimbilia na kucheza mchezo wa joksi ili niwaone. Wangekaa hapo kwa dakika thelathini hadi saa, wakiniambia kuhusu siku yao. Walijua Baba alikuwa tayari kusikiliza. Hilo ndiyo hitaji la kwanza la mawasiliano: *upatikanaji*. Muda huu hupangwa - haupatikani.

Baada ya kujitolea, nilijifunza kuwasiliana vizuri. Moja ya masomo muhimu *sio kufundisha* wakati huu. Hii inakwenda kwa mama na baba: usifundishe. Wakati mtoto wangu Nick alipoanzisha hadithi, nilikuwa mwepesi kujibu kwa kumwelekeza juu ya kile ambacho angepaswa kufanya. Mke wangu alinisaidia kuona kwamba walitaka kuzungumza tu wakati mimi nilikuwa nikisikiliza. Hawakuhitaji hubiri lenye pointi nne. Walihitaji baba ambaye angesikiliza.

Wakati mmoja, Nick alikuwa akiniambia juu ya shida aliyokuwa nayo na mwanafunzi mwingine shuleni. Alipomaliza, nilisema tu, "Nicholas, ni jambo gani linalofaa kufanya hapa? Labda tuzungumze na baba wa mtoto huyu."

"Baba, naweza kushughulikia hii peke yangu." Hakuwa wazi kwa maoni yoyote kwa wakati huo.

Siku tatu baadaye, Nick na mwanafunzi huyo waliishia kupigana, na wote wawili walisimamishwa shule kwa siku mbili. Badala ya kusema, "Tazama, nimekuambia hivyo," nilikaa chini kwa utulivu na kusema, "Nick, kama tungekuwa tumeketi na baba wa mvulana huyu, na tukazungumza, je! Unafikiri ungeshiriki kwenye ugomvi?"

"Hapana," alisema.

Niliendelea, "Sawa, una siku mbili za kusimamishwa shule. Katika siku hizo mbili, nina miradi kwa ajili yako ili kuimaliza adhabu Yako."

Watoto hawasilizi maagizo yetu kila wakati. Lakini nyakati hizo ni fursa nzuri za zoezi la mafunzo ya maisha. Hata hivyo, ili kufanikisha hili, lazima upatikane, uwe rahisi kufikiwa, na uwasiliane nao.

Wakati watoto wako wanapokuwa vijana, unatambua kuwa hawakufuati mara nyingi kwa majadiliano. Mara nyingi hawataki kuzungumza wakati unataka kuzungumza. Wanaanza kujiondoa, na lazima ujifunze kuzoea.

Wakati wavulana wangu walipokuwa vijana wakubwa, niliwashauri siku mbili kwa wiki usiku na nilifika nyumbani kwa kuchelewa. Nilijifunza kuwa, ingawa nilikuwa nimechoka, bado nilihitaji kupatikana kwa watoto wangu. Huduma yangu ya kwanza sio watu wanaokuja kuniona au watu ninaozungumza nao- ni familia yangu. Kuwafundisha kunahitaji kujitolea. Kwa vijana wengi, muda wao wa kuzungumza ni karibu na muda wetu wa kulala.

Mawasiliano ya upendo ni msingi wa mawasiliano yenye afya. (Tazama somo 1, au pitia toleo la 2 kwa maelezo zaidi.) Hii inajumuisha kuwa tayari kukatiza shughuli zetu wenyewe, na mtazamo mzuri, na kujua ni nini hufanya nyakati hizi kuwa rahisi na za kufurahisha zaidi kwa watoto. Mahali pazuri inaweza kuwa umekaa kwenye meza ya jikoni, sebuleni, au nje ya nyumba ya nyuma. Kila mtoto ni tofauti, na unahitaji kuchukua muda wa kumjua kila mmoja peke yake.

**Swali la Kujichunguza**

Baada ya kujifunza kanuni ya maagizo yasiyo ya moja kwa moja na umuhimu wa kupatikana, kuna mabadiliko yoyote unayohitaji kufanya? Ikiwa ndivyo, andika shauku kama ombi kwa ajili ya mabadiliko.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 2: Kufundisha Nje ya Nyumba**

Kumbukumbu la Torati 6: 7 inaendelea na jambo lingine la kuwafundisha watoto: "Unapotembea njiani." Kutembea kunaonyesha shughuli. Mungu hutupatia fursa nyingi za



kuwafundisha watoto wetu wakati wa kuendesha gari, kufanya kazi nje ya ua, kambi, kuteleza, au popote tulipo.

Maagizo ya Mungu yanatukumbusha kuwa makini kwa Roho wake wakati wote na mahali pote. Wakati tunamtafuta Mungu, tutaona kwamba Yeye hufungua "madirisha" ya fursa ya kushiriki katika nyakati zisizo za kawaida. Tunapotumia fursa hizi, tunakuwa wenye bidii katika mafunzo yetu.

Nina kumbukumbu nzuri za kutuingia kwenye mtandao pamoja na Nick tulipoongea kwa muda mrefu. Tulikuwa tumesahau kama tuko kwenye mtandao tulipoongea mengi kuhusu uumbaji wa Mungu na jinsi Yeye alivyo mzuri. Nakumbuka nilipiga kambi na mtoto wangu Justin na tukiongea kwa masaa juu ya dhana ya uchumba. Pamoja na binti yangu, Katie, tulijilaza kwenye kirago Cha kuchezea kinachoitwa trampolini, baada ya kuruka kwa muda mrefu magoti yangu yalikuwa yamechoka, tukazungumza. Kuna fursa nyingi kwetu kushiriki ukweli mzuri na ahadi za Mungu na watoto wetu. Baadhi ya mafunzo makubwa ya Biblia na watoto wangu hayakupangwa; zilitokea tu katika mwendo wa maisha ya kila siku. Kwa kweli lazima tukumbuke kila fursa.

### **CHIMBA ZAIDI**

Elezea kile Yesu alikuwa akifanya katika kifungu hiki, jinsi alivyopatikana, na jinsi alivyokaribia kushiriki Neno.

Siku hiyohiyo Yesu alitoka nyumbani akaketi kando ya ziwa. Umati mkubwa wa watu ulikusanyika kwake, hata akapanda mashua, akakaa; na umati wote ukasimama ufukoni. Kisha akawaambia mambo mengi kwa mifano. (Mathayo 13: 1–3)

---

---

---

---

---

---

---

### **MPANGO KAZI 1**

Je! Ni wakati gani wa shughuli za nje unaweza kushiriki kanuni za kibiblia na watoto wako? Muombe Mungu akukumbushe fursa hizi zinapokuja. Muombe akupatie ujasiri na hekima ya kumleta Kristo na mtazamo Wake katika shughuli unayofanya na mtoto wako.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 3: Kufundisha asubuhi na jioni**

Kumbukumbu la Torati 6:7 inasema unapaswa kuzingatia kuwafundisha watoto wako "ulalapo na uamkapo." Fikiria jambo la mwisho akilini mwako unapolala na la kwanza utakapoamka asubuhi. Mara nyingi shinikizo za ulimwengu huu huyasonga mawazo ya Mungu, na Yeye huwa wa mwisho kwenye orodha ya kipaumbele. Wayahudi waliagizwa, angalau, kusoma Maandiko asubuhi na jioni kama ukumbusho wa Mungu daima. Katika muktadha huu, mzazi anaweza kuongoza kwa mfano. Lengo ni kukua katika kujitoa kwetu kwa Mungu na kusaidia watoto wetu kukuza mazoea yale yale.

**MPANGO KAZI 2**

Je! Unasali na watoto wako asubuhi na jioni? Unasali nao mara ngapi? Ikiwa unahisi hauna muda, fikiria kuomba pamoja nao wakati unawapeleka shuleni. Tambua ni lini unaweza kuanza kuomba nao, ukiorodhesha siku au nyakati.

---

---

---

---

---

---

---

---

Nilisali na watoto wangu njiani kuelekea shuleni na kila jioni kabla ya kwenda kulala. Waliingia chumbani kwetu, wakakusanyika karibu na kitanda, na sote tuliomba pamoja. Wavulana wangu walipokuwa vijana, mara nyingi tulikuwa na majadiliano mazuri baada ya muda wetu wa maombi hadi saa 10:30 au 11:00 jioni. Watoto mara nyingi walitaka kuzungumza juu ya marafiki wao, mapambano ambayo walikuwa wakipitia, au uchaguzi mbaya waliokuwa wakifanya. Ni jambo zuri kuwa na vijana wako wanaotaka kuzungumza na wewe. Kwa kumwamini Bwana na kutumia kanuni hizi, nilishuhudia Mungu akifanya kazi kwa watoto wangu ambayo ilikuwa ya utukufu kabisa. Bado ninavuna faida za nyakati hizi zenye baraka, na najua hii ni shauku ya Mungu kwako na kwa familia yako pia.

Maandiko yanasema "uwe tayari kwa majira na nje ya msimu" (2 Timotheo 4: 2). Lazima tutafute fursa wakati wote, tukizingatia amri ya Mungu kwamba tuwafundishe watoto wetu kwa bidii na kwa mfululizo.

### **MPANGO KAZI 3**

Wiki hii, tafakari nyakati ambazo mnaweza kuwa na watoto wako. Kwa mfano, kuwapeleka mahali fulani au kuwa na mtoko, mwombe Mungu nafasi ya kufundisha. Jadilini kama mume na mke jinsi ambavyo mnaweza kuanza kutumia nyakati hizi kwa ufanisi zaidi kwa kuingiza kanuni za kibiblia, na uziandike hapa.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Wakolosai 1:10 inasema, "Ili mpate kuishi kwa kumstahili Bwana, mkimpendeza kikamilifu, mkizaa matunda katika kila kazi njema, na mkiongezeka katika kumjua Mungu." Ili hili lifanyike, lazima turudi kwenye msingi wetu. Kupitia muda wetu wa kujitolea na utii, tunaongeza maarifa yetu juu ya Mungu, tunakua karibu naye, na tunaongozwa na matendo mema.

Ingawa mimi si mzuri sana katika kukumbuka Maandiko, na kwa kawaida siwezi kunukuu fungu moja kwa kulikumbuka, nakumbuka kanuni vizuri. Ninaweza kukumbuka kwa urahisi kwa siku nzima yale niliyosoma kwa muda wangu wa ibada ya asubuhi. Mara nyingi, maswala ya watoto wangu yalikuja ambayo yalikuwa yanahusiana moja kwa moja na yale niliyojifunza asubuhi hiyo. Wakati fursa zilipojitokeza, nilikumbuka kile nilichosoma na kushiriki na watoto wangu. Hatimaye, wanakubali kama mimi ni mwanatheolojia wa ajabu. Ukweli ni kwamba, sivyo. Ni kwamba tu nina msingi sahihi.

### **CHIMBA ZAIDI**

Tambua mtazamo wa mtunga-zaburi asubuhi na jioni. Alikuwa akifanya nini na inawezaje kusaidia muda wako wa kujitolea?

Sauti yangu Utasikia asubuhi, ee Bwana; Asubuhi  
nitakuelekeza kwako,  
Nami nitaangalia juu. (Zaburi 5: 3)

---

---

---

---

---

---

Jioni na asubuhi na mchana  
nitasali, na kulia kwa sauti kuu,  
Naye ataisikia sauti yangu. (Zaburi 55:17)

---

---

---

---

---

Kutangaza fadhili zako asubuhi, na uaminifu  
wako kila usiku. (Zaburi 92: 2)

---

---

---

---

---

Naamka asubuhi na mapema, Na kulia kwa  
msaada;  
Natumaini neno lako. (Zaburi 119: 147)

---

---

---

---

---

#### **Kanuni ya 4: Kufundisha kwa Mfano Binafsi**

Mungu anataka tuwe daima katika akili ya mafundisho yake. Kumbukumbu la Torati 6: 8 inasema, "Yafunge kama ishara mkononi mwako, nayo yatakuwa kama utepe katikati ya macho yako." Waisraeli hawakukariri tu Biblia, neno kwa neno, na walijaribu tena na tena kuiweka ndani, lakini pia walipaswa kuvaa vitu vya kuwakumbusha vinavyoonekana. Mungu anajua tabia yetu ya kibinadamu ya kusahau na kupuuza.

Kwa kuwa tunatumia mikono yetu kwa karibu kila kitu, tukifunga kitu kutakuwa na ukumbusho wa kila siku kwa siku nzima. "Utepe" ni mkoba mdogo wa ngozi unaovaliwa kwenye paji la uso, unaonyesha kutafakari kila wakati juu ya Maandiko. Hakuna uwezekano unaweza kusahau kitu kinachoning'inia mbele ya uso wako. Mawaidha haya ya mara kwa mara ni mfano wa kile Mungu anataka kutoka kwetu kama wazazi: kukumbuka wakati wote wa jukumu letu la kuwafundisha watoto wetu, kwa mfano wa kibinafsi na kwa kutafuta nafasi za kushiriki upendo na Neno la Mungu nao.

### **CHIMBA ZAIDI**

Elezea jinsi maneno ya mtunga-zaburi yanavyotumika kwa yale unayojifunza.

Heri mtu huyo  
Asiyetembea katika shauri la wasio  
haki, Wala hasimami katika njia ya  
wenye dhambi,  
Wala huketi katika kiti cha wenye  
dharau; Lakini furaha yake iko katika  
sheria ya Bwana,  
Na katika sheria yake hutafakari mchana na usiku.

Atakuwa kama mti uliopandwa  
kandokando ya mito ya maji,  
Huyaleta matunda yake kwa majira yake,  
Ambaye jani lake halinyauki;  
Na chochote atakachofanya kitafanikiwa. (Zaburi 1: 1-3)

---

---

---

---

---

Ikiwa unamtanguliza Mungu, atakubariki nyakati za shida na majaribu. Majani yako yatakuwa ya kijani kibichi na utakuwa unazaa matunda, hata wakati wa ukame.

Orodhesha kanuni za kibiblia kutoka kwenye Maandiko yafuatayo ambayo yanaweza kukusaidia kuwa mfano mzuri kwa watoto wako.

Basi shikeni maagizo yote nikuagizayo leo, ili mpate kuwa hodari, na kuingia na kuimiliki nchi mtakayovuka kuimiliki. (Kumbukumbu la Torati 11: 8)

---

---

---

---

---

---

Rehema na kweli zisikuache; Zifunge  
shingoni mwako,  
Ziandike kwenye kibao cha moyo wako. (Mithali 3: 3)

---

---

---

---

---

**Kanuni ya 5: Kufundisha kwa Kuwa na Nyumba Inayomcha Mungu**

Kanuni hii ya tano itafunikwa katika somo linalofuata

## **Somo la 9**

### **Kuwa na Nyumba Inayomcha Mungu**

Kanuni ya tano kutoka kwenye kifungu chetu katika Kumbukumbu la Torati inaeleza juu ya sheria za Mungu,

"Mtaziandika juu ya miimo ya nyumba zenu na kwenye malango yenu" (6: 9). *Miimo*, kutoka kwa neno la Kiebrania *mezuah*, inamaanisha "sura *iliyosimama* ya mlango, au nguzo za *pembeni* za lango au dirisha." *Kamusi ya Biblia ya Tyndale* inabainisha yafuatayo:

Katika Kumbukumbu la Torati 6: 9 na 11:20, Waebrania waliagizwa kuandika amri kwenye milango ya nyumba na kwenye malango ya jiji. Matendo haya bado yanafuatwa na jamii ya Wayahudi. Kila nyumba ya Kiyahudi ina chuma kidogo au chombo cha mbao kilichowekwa juu -urefu wa bega kwenye mlango wa nyumba. Chombo hiki, ambacho chenyewe kilijulikana kama mezuzah, ndani ya kipande kidogo cha ngozi kilichoandikwa upande mmoja na maneno ya Kumbukumbu la Torati 6: 4-9, na 11: 13-21, na upande wa pili na neno Shaddai, jina la Kiebrania la Mungu Mwenyezi. <sup>43</sup>

Vifungu hivi vya Maandiko, pia vinajulikana kama sehemu ya Shema, ni kweli za kimsingi zinazopaswa kutiiwa. Tunaweza kuhitimisha kwamba Mungu alitaka vitu hivi viwekwe kwenye miimo ya milango ili kila mtu anayeingia ndani ya nyumba hiyo akumbushwe kwamba kujitiisha kwa Mungu na Neno Lake ndio kiapo Cha nyumba hiyo. Kila kitu lazima kiendane na mapenzi Yake..

Wote wanaoingia nyumbani kwako, marafiki zako na marafiki wa watoto wako, vitu vyako na vitu vya watoto wako, lazima wamtukuze Bwana. Sehemu ya kuwafundisha watoto wetu ni kufuatilia vitu tunavyoruhusu nyumbani kwetu. Mungu anataka nyumba zetu ziwe mazingira ya haki, yanayomtukuza. Karibu miaka arobaini baada ya Musa kuandika Kumbukumbu la Torati, watu wa Israeli walikuwa wakijiandaa kuingia katika nchi ya ahadi. Kiongozi wao, Joshua, aliweka changamoto kwa njia ya uchaguzi.

Na ikionekana ni mbaya kwenu kumtumikia Bwana, chagua leo mtakayemtumikia, ikiwa ni miungu ambayo baba zenu walikuwa wakiitumikia waliokuwa ng'ambo ya Mto, au miungu ya Waamori, ambao

mnaishi katika nchi yao. kaa. Lakini mimi na nyumba yangu tutamtumikia Bwana. (Yoshua 24:15)

Joshua alijua, kama kiongozi wa nyumba yake mwenyewe, kwamba uchaguzi ungekuwa mbele. Kama vile ulimwengu wa leo, kulikuwa na watu katika nchi ya ahadi ambao hawakumtumikia Bwana, kumjua Yeye, au kuwa na maadili na miiko aliyodai.

### **CHIMBA ZAIDI**

Orodhesha chaguzi zilizowasilishwa kwa watu hapa chini. Kwa nini kufanya uchaguzi sahihi ilikuwa muhimu sana?

Naita mbingu na dunia kama mashahidi leo juu yenu, ya kuwa nimeweka mbele yenu uzima na mauti, baraka na laana; basi chagua maisha, ili wewe na uzao wako mkaishi. (Kumbukumbu la Torati 30:19)

---

---

---

---

---

---

Naye Eliya akawajia watu wote, akasema, "Mtakaa sawa mpaka lini kati ya maoni mawili? Ikiwa Bwana ni Mungu, mfuata; lakini ikiwa Baali, mfuatani yeye." Lakini watu hawakumjibu neno. (1 Wafalme 18:21)

---

---

---

---

---

---

Hakuna mtu awezaye kutumikia mabwana wawili; kwa maana atamchukia huyu na kumpenda huyo mwingine, au sivyo atakuwa mwaminifu kwa huyu na kumdharau yule mwingine. Huwezi kumtumikia Mungu na mali. (Mathayo 6:24)

---

---

---

---

---

---



## Mivuto ya Kidunia

Warumi 1 inajumuisha orodha ndefu ya tabia za dhambi ambazo zilikuwa zikiendelea wakati huo, ambazo zinaendelea leo. Mtume Paulo alifunga sura hiyo kwa onyo kali: "Ambaye, akijua hukumu ya haki ya Mungu, kwamba wale wanaotenda mambo kama hayo wanastahili kifo, sio tu wanafanya vivyo hivyo lakini pia wanakubali wale wanaozitenda" (Warumi 1: 32). Kama wazazi, jukumu ni letu kwa kile kinachotokea nyumbani. Kulingana na Maandiko haya, tunahukumiwa kwa chaguo zetu mbaya na kile tunachokubali kwa familia yetu. Una hatia sio tu ikiwa unafanya dhambi hizi, lakini pia ikiwa unapata raha kuzikubali. Fikiria juu ya burudani unayoruhusu na kufurahia nyumbani: televisheni, sinema, michezo ya video, muziki, majarida, na media zingine.

Wazazi mara nyingi husema, "Unapokuwa na miaka kumi na nane, unaweza kutazama aina hii ya sinema." Lakini tunahitaji kutambua kwamba umri sio sifa ya dhambi. Hii inasikika kama rejeleo la kitu ambacho hakifai katika umri wowote -kweli kwetu na kweli kwa watoto wetu. Uasherati haufai katika umri wowote, na wakati wowote, na unapaswa kukomeshwa.

Baba mmoja alinijia baada ya kufundisha darasa la Malezi ya Watoto, akielezea kuwa yeye na mtoto wake wa kiume walikuwa wamegombana sana juu ya muziki. Mwanawe alisema, "Baba, vipi kuhusu albamu zako za Pink Floyd? Nimesoma mashairi ya nyimbo hizo, na ni mabaya. Hao sio bora kuliko yale ninayosikiliza." Baba huyo aliniambia hizo albamu za Pink Floyd ziliishia kwenye takataka kwa sababu alikuwa amejifunza kuwa unafiki huzaa uasi.

Wakristo wengi leo hulipia zaidi TV kuliko wanavyotoa zaka. Hebu fikiria kile Mungu atakachotwambia tutakaposimama mbele Zake: "Ulilipa \$ 47.50 kila mwezi kwa ajili ya kebo iliyotia sumu akili zako na za watoto wako, na umetoa kiasi gani kwa kanisa Langu?" *Jamani!*

Cha kushangaza, wazazi wengi Wakristo huketi karibu na watoto wao, wakicheka kwenye maonyesho yaliyojaa maneno ya ngono na falsafa za ulimwengu zenye uharibifu. Haishangazi kwamba leo tuna janga la wanawake watoto "wanakaa" na wavulana — janga linalosubiri kutokea. Wakati huo huo, vyombo vyetu vya habari vinaendelea kusukuma falsafa ya aina hii katika akili za watoto wetu, na tunafungua mlango na kuiruhusu iingie. Lazima tuwe na msimamo.

Mke wangu alipokea jarida la wanawake, nami nikalitazama kwa juujuu tu. Nilitokea kwenye nakala juu ya jinsi ya kumpendeza "mwanaume" wako - sio mume wako - bali mwanaume wako. Nakala hiyo ilikuwa ni ponografia iliyochapishwa, katika jarida la kawaida la wanawake.

Wanawake, unaweza kusoma aina hizo za nakala na uangalie katalogi za Siri za Victoria na ufikiri kuwa hazikuathiri, lakini zinawaathiri. Wanawake mara nyingi huangalia wanawake zaidi kuliko wanaume. Unapoangalia mwili wa mwanamke mrembo, haufikiri kama wanaume; hautamani. Unafikiria, *namchukia. Subiri tu hadi apate watoto watatu.* Wakati wanaume waliopevuka, vijana, na hata wavulana wanamwona mwanamke amevaa vibaya kwenye Runinga, au kwenye jarida, majibu yao ni tofauti. Katika ulimwengu wa leo, picha

za ngono au yaliyomo kwenye maandishi ni kila mahali: mabango, simu za mkononi, matangazo ya Runinga, mtandaoni, na kila aina ya jarida.

Kwa kweli mambo yamebadilika. Nilipokuwa mdogo, kitu pekee tulichoangalia ni Disney Jumapili usiku. Je! Unaweza kufikiria, huko nyuma katika miaka ya sabini, ukiangalia Disney na mama yako na baba yako, na mara tangazo la Siri la Victoria linajitokeza? Baba yangu angepiga shimo kupitia Runinga, na mtu huko ABC angemsikia kutoka kwake kwa kweli. Hiyo ndiyo mwisho wa usiku wetu wa kuiangalia Disney. Ukiangalia kwa umakini yaliyomo kwenye sinema, utapata kuwa sinema za PG13 (na makadirio sawia ya mchezo wa video) mara nyingi huwa na kiwango cha ngono, maneno ya ngono, na kubishana kama sinema iliyopimwa na kipimo Cha R. Shetani anajua haswa kile anachofanya kwa watoto wetu. Lazima uwe na ufahamu wa mambo haya, na lazima ujue ni nani unayeweza kumwamini.

Mke wangu na mimi tuna marafiki fulani wa Kikristo ambao tunaweza kuwaamini katika uchaguzi wa sinema. Je! Nimeona sinema iliyokadiriwa? Kabisa. Lakini mimi huzichagua kwa uangalifu, kulingana na yaliyomo. Vivyo hivyo, unahitaji kuamua, kati yako na mwenzi wako na Bwana, nini utaruhusu. Kumbuka, unafiki huzaa uasi.

### **Si Msisitizo wa Hila Sana**

Niliingia kwenye chumba cha mtoto wangu Justin akiwa na umri wa miaka kumi na miwili, na alikuwa akicheza mchezo wa video. Mara kwa mara, maelezo mafupi yalijitokeza, wahusika wa mchezo waliposogeleana. Nilipokuwa nikiangalia bega la Justin, maneno kadhaa ya kuapiza yalijitokeza. Nikasema, "Justin, hiyo ni nini?"

"Ah, baba, usiyasome hayo."

"Hebu subiri kidogo, ni lugha gani hiyo inayojitokeza?"

"Naam, wanaitumia muda wote wa mchezo."

"Hebu zima," nikasema. "Ni mchezo wa nani huu?"

"Rafiki yangu shuleni aliniazima."

"Sitaki kuiona tena katika nyumba hii"

Kipindi fulani Nick akiwa kijana, nilirudi nyumbani na kulikuwa na watoto watano kwenye chumba chake, wakicheka sana. Walikuwa wakicheza mchezo wa video wa rafiki yake. Nick aliniita chumbani kwake ili kuona ni nini walidhani ni cha kuchekesha. Mchezo huo ulikuwa na mwanamke aliyeumbika vizuri akiwa katika mavazi ya suruali akipiga mateke, risasi, na kupiga kila aina ya watu wabaya. Sehemu ya kuchekesha ni kwamba wakati alikuwa anafanya hivyo, matiti yake yalikuwa yakijirusha huko na kule. Wavulana walikuwa wanakufa kwa kucheka. Ingawa ilionekana kuwa ya kuchekesha, nikamwambia haifai.

"Subiri, Baba, subiri." Mara moja aliingia kwenye programu na akabadilisha mpangilio ili matiti ya mwanamke yasiwe vile yalivyokuwa. Kisha akafanya teke lile lile, akinionyesha kuwa matiti yale hayafanyi tena kama mwanzo.

“Lakini, Nick, unafikiri kwanini wana programu hiyo? Kwa sababu ya msisitizo wanaoweka juu yake. Zima hiyo. Hebu tusiwe nayo nyumbani. ”

Ilinibidi kutekeleza sheria mpya, hakuna michezo ya video nyumbani kwetu bila idhini yangu.

Mtandao ni hatari sana, kam si zaidi, kuliko michezo ya video. Hakikisha una programu ya kulinda watoto wako (na baba) kutoka kwa ponografia. Kuanzia 1998 hadi 2003, zaidi ya kurasa za ponografia milioni 240 ziliongezwa kwenye wavuti, zaidi ya laki moja kwa siku. <sup>44</sup> Na kila siku tasnia ya ponografia inatumia watu wenye akili zaidi ulimwenguni kujaribu kutafuta njia za kukufikia kwenye eneo lako la ulinzi.

Ponografia ni janga kwa vijana wetu, na inaweza kuwa sawa kama vile heroin. Tunatakiwa tusijiengue na kushiriki. Tunahitaji kufuatilia mitandao yao ya kijamii, vyumba vya mazungumzo, na programu zingine. Simu za kisasa zimefungua mlango wa vishawishi vingi zaidi kwa watoto wetu. Hata na teknolojia ya hali ya juu ya uhibitwa wa wazazi iliyotolewa na programu na watoa huduma, lazima tuangalie ufanisi wao na mawasiliano yanayopatikana. Tunahitaji kushiriki na kufahamu njia hizi za uovu unaoweza kuharibu watoto wetu.

### **Suala la Faragha**

Wazazi wengi wamesikia, "Ondoka kwenye chumba changu!" au kitu kama hicho. Pamoja na mimi. Wakati Nick alikuwa na umri wa miaka kumi na mitatu, nilikuwa kwenye chumba chake na tulikuwa tukijadili sheria zetu juu ya aina ya muziki tulioruhusu nyumbani kwetu. Mwishowe akasema, "Sawa, sasa utatoka kwenye chumba changu?"

Nilikaa kwenye kiti chake na kusema, "Je! Nani kasema hiki ni chumba chako?" Hakunijibu, kwa hivyo niliendelea, "Nick, hebu niambie uwongo huo umetoka wapi: shimo la kuzimu. Sijakupangisha chumba, na haunilipi kodi. Ninawajibika kwa kila kitu katika nyumba hii. Ninaposimama mbele za Bwana, nitakapokufa, hautasimama karibu yangu, ukisema, 'Mungu, hizo zilikuwa CD zangu na kanda zangu; usimwajibishe baba yangu. ' Mungu atanishikilia kwa asilimia 100 kuwajibika kwa kila kitu katika nyumba hii. Ndio, una masilahi tofauti, lakini ikiwa hayafikii kiwango ambacho nimeweka kama kuhani katika nyumba yangu, vitu hivyo havitaruhusiwa nyumbani kwangu. Na chumba hiki hakitakuwa chako kamwe. Chumba hiki ni changu. Kwa sababu nakupenda, na wewe ni mtoto wangu, ninakuruhusu kuishi hapa. Haijalishi ikiwa una miaka kumi na tatu au thelathini na tano. Ikiwa unaishi katika nyumba yangu, kiwango changu kitabaki. Kwa hivyo tafadhali, Nicholas, usisikilize uwongo huo tena. ”

### **CHIMBA ZAIDI**

Je! Yakobo alifanya nini kama kiongozi wa nyumba yake? Hoja yake ilikuwa nini, na kwa nini unafikiri ilikuwa ni muhimu sana?

Yakobo akawaambia watu wa nyumbani mwake na wote waliokuwa pamoja naye, Ondokeni miungu ya kigeni iliyo kati yenu, jitakaseni, na badilisha mavazi yenu. Ndipo tuinuke, twende Betheli; nami nitamjengea Mungu madhabahu huko, ambaye alinijibu siku ya dhiki yangu, na amekuwa nami katika njia niliyoipitia. " (Mwanzo 35: 2–3)

---

---

---

---

---

---

**MPANGO KAZI**

Tumieni muda kama mume na mke kujadili mabadiliko mnayohitaji kufanya baada ya kusoma somo hili. Fikirini kuhusu vipindi vya Runinga, sinema, michezo, mabango, vitabu, mtandao, mitandao ya kijamii, programu za simu au kitu chochote ambacho Mungu anakuonyesheni ambacho kinahitaji kubadilishwa. Orodhesheni mabadiliko yenu na muandike ahadi zenu za kufanya mambo kuwa sawa. Tazama *Kiambatisho L: Maburudisho yasiyofaa* kwa habari zaidi.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Jitoe kuchunguza na kujifunza zaidi juu ya programu ya kinga kukusaidia kufuatilia mawasiliano yao. Pata habari zaidi kwenye wavuti yetu, [FDM.world](http://FDM.world).

*Ufafanuzi wa Maarifa ya Biblia* hutoa ufahamu mzuri wa kufunga masomo yetu ya kanuni hizi tano za uanafunzi kutoka katika kitabu Cha Kumbukumbu la Torati:

Watu wa Mungu walikuwa na jukumu la kutafakari amri hizi, na kuziweka mioyoni mwao. Hii iliwawezesha kuelewa Sheria na kuitumia kwa usahihi. Halafu wazazi walikuwa katika nafasi ya kuwavutia kwenye mioyo ya watoto wao pia. Mafunzo ya watoto juu ya maadili na elimu ya Biblia yalifanikiwa zaidi sio katika kipindi rasmi cha kufundisha kila siku lakini wakati wazazi, kwa kujali maisha yao wenyewe na watoto wao, walimfanya Mungu na Neno Lake kuwa mada asili ya mazungumzo ambayo yanaweza kutokea mahali popote na wakati wowote wakati wa mchana

(mstari 7).<sup>45</sup>

## **Somo la 10**

### **Kuweni na umoja**

Takwimu za 2000 zilionyesha kuwa kama mama katika familia ambayo haijaokoka ndiye wa kwanza kumpokea Yesu Kristo, kuna nafasi ya asilimia 17 ya wanafamilia wengine kuja kumjua Kristo pia. Kama baba ndiye mtu wa kwanza kumkubali Yesu Kristo kama Bwana na Mwokozi wake, kuna uwezekano wa asilimia 93 ya wanafamilia wengine kuja kumjua Kristo.<sup>46</sup>

Akina baba, mna nguvu za kimaumbile, zilizoamriwa kutoka kwa Mungu. Itumie. Usishawishike kuacha jukumu lako. Tunapojifunza kanuni hizi, usiwaze, *siwezi kufanya hivyo. Mke wangu ni kiongozi bora wa kiroho. Anajua Biblia kuliko mimi, kwa hivyo*

*nitamruhusu afanye hivyo.* Sahau ukosefu wako wa usalama. Hivi ndivyo ambavyo Mungu ameamuru na kuweka wakfu. Atakuwezesha. Yesu *anataka* uwe kama yeye. Alitupa mfano bora wa umuhimu wa uanafunzi na jinsi ya kuwafundisha wengine.

Kama wazazi, lazima tujitathmini kila wakati kibiblia, kuwa mtiifu kwa uaminifu kwa Maandiko ili kuepuka unafiki wakati wa kufundisha watoto wetu. Mungu hatafuti ukamilifu, bali ushirikiano, na anataka mabadiliko. Ikiwa unatumia njia ya kupiga makelele kwa ajili ya nidhamu, haumwakilishi Kristo, na huongozi kwa kuomba msamaha kwa Mungu na familia yako unaposhindwa, hii itaathiri uwezo wako wa kukusikilizwa na watoto wako. Mungu husamehe kushindwa kwetu, lakini bado lazima tutii kanuni zake kila wakati ili kuleta mabadiliko ya sisi wenyewe na wengine.

### **Swali la Kujichunguza**

Wazazi wanapaswa kuwa wamoja katika amawazo na maamuzi, katika umoja. Elezea kile ambacho Maandiko yanasema juu ya kanuni za kibiblia za umoja. Kama wanandoa, tambueni ni wapi mnahitaji kuwa na umoja zaidi.

Basi, ndugu zangu, nawasihi, kwa jina la Bwana wetu Yesu Kristo, kwamba nyinyi nyote semeni sawa, na kwamba kusiwe na mafarakano kati yenu, lakini kwamba muunganishwe kikamilifu katika nia moja na uamuzi mmoja. . (1 Wakorintho 1:10)

Timiza furaha yangu kwa kuwa na nia moja, kuwa na upendo huo huo, kuwa na moyo mmoja, na nia moja. (Wafilipi 2: 2)

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Kanuni hizi zinatumiwa kwa familia zote za wazazi wawili , pamoja na familia mseto. Mama, ikiwa una mume ambaye hajaokoka, unaweza kuwafundisha watoto wako? Bila shaka. Ikiwa wewe ni mama mmoja, je! Unaweza kuwafundisha watoto wako? Bila shaka. Je! Ikiwa wewe ni babu au mzazi mlezi? Bila shaka.

## **Zana ya Maombi Iliyo na Nguvu**

Maombi yanapaswa kuwa sehemu ya msingi ya uanafunzi. Neno la Mungu linatuambia lazima "tuombe bila kukoma" (1 Wathesalonike 5:17). Mungu anatuambia tuje kwake kwa ujasiri (Waebrania 4:16); kuomba, kutafuta, na kubisha (Mathayo 7: 7); na kuleta kila kitu kwake kwa maombi (Wafilipi 4: 6). Kama viongozi wa familia, akina baba wanapaswa kuomba na wake zao na watoto kila siku. Baba anapaswa kuweka akili yake juu ya kuwa mfano wa kimungu katika kila kitu. Mungu ametupa zana yenye nguvu katika maombi, kwa hivyo tunapaswa kuiingiza katika maisha yetu ya kila siku. Kwa familia ambavyo baba hayupo, akina mama wanaweza kuwa mambo haya yote wa watoto wao.

Katika familia yangu, nilikuwa mimi tu niliyemsikia binti yangu mwenye aibu, akiomba. Hangesali mbele ya mke wangu au kaka zake. Kwa miaka yake ya ujana, alikuwa akiomba kwa akili zaidi na dhamira kuliko watu wazima wengi: nguvu za Mungu, msamaha wa dhambi zake, marafiki zake na familia, kwa wokovu wa watu. Maombi yake mara nyingi yalinito machozi. Nimekuwa na bahati ya kumuona akikua na kuwa mwanamke wa maombi kwa sababu tulisali pamoja kila usiku. Baada ya kusali na binti yangu, wavulana wangu waliobalehe walikuwa wakijiunga nami na mke wangu katika chumba chetu, na sote tuliomba pamoja. Ilikuwa na nguvu na yenye baraka kubwa.

## **Kuweka Neno la Mungu**

Kupandikiza Neno la Mungu ndani ya watoto wetu ni moyo wa uanafunzi. Mungu anatuambia "mkijitahidi sana, katika Imani yenu tieni na wema, na katika wema wenu maarifa." (2 Petro 1: 5). Lazima tuwe na bidii ya kujifunza Neno la Mungu, kisha tunaweza kupenyeza Neno kwa watoto wetu. "Kujitahidi sana" inapendekeza muundo thabiti, bila kukatizwa. Ili kufikia lengo hilo, mafunzo ya Biblia ya familia yanapaswa kufanywa Kila mara, sio inapotokea umepata muda. Lazima uweke mpango au utaratibu na uufuate..

Wanandoa wanaweza kugawanya majukumu, kama hiyo inakusaidia. Niliwafundisha wanangu walipokuwa wakikua. Kwa kuwa binti yangu alikuwa amejifunza shuleni, mke wangu alimsimamia. Tulipokuwa na usiku wetu wa masomo ya Biblia ya kila wiki, wote tulishiriki pamoja. Pia nilitumia muda wa binafsi na binti yangu jioni tuliposali pamoja. Nilimwalika ashiriki kwa kumuuliza, "Umejifunza nini leo katika somo lako la Biblia?" Hiyo ilinipa fursa ya kuendeleza yale aliyokuwa akijifunza na kusimamia ukuaji wake wa kiroho.

## **Hatua Saba za Mafundisho ya Biblia ya Wiki**

### **Hatua ya 1: Rahisisha somo**

Kusudi ni kutia Neno la Mungu moyoni mwa mtoto wako, sio kuzalisha mwanazuoni wa Biblia. Kuna vifaa vingi kulingana na umri vya kukusaidia kuwa na ufundishaji mazuri wa Biblia. Tazama orodha fupi katika *Kiambatisho D: Vitabu Vinavyopendekezwa* .

### **Hatua ya 2: Fupisha somo**

Wanafamilia hutofautiana katika uwezo wa usiivu. Kuwa mwangalifu kwa ukweli kwamba ujifunzaji wa Biblia unapaswa kuwa wasaa wa kufurahisha kwa familia, na si hotuba.

Nilipoanza kufanya ujifunzaji wa Biblia na watoto wangu, nilikuwa mchungaji kijana na watoto wangu walikuwa wadogo sana. Kipindi fulani mara chache mwanzoni nilipofanya, Nick alikuwa akiingia na kujipindua chini juu kwenye kochi huku akirusha mito juu. Nilifadhaika.

“Nicholas, kaa juu! Acha! Tunajifunza Biblia sasa! ”

Tulipokwenda kulala, mke wangu alisema, “Mpenzi, unapofundisha shule ya upili, unafurahi nao. Kwa nini, kwa watoto wako mwenyewe inashindikana? ”

Sikuwa na jibu. Kwa hivyo nilijifunza kuufanya muda wa kuwa pamoja uwe wa kufurahisha, sio hotuba. Chocolate, lambalamba na bisi, bila shida. Kwa kuongezea, nilijifunza kuwa Nick anasikiliza vizuri akiwa kichwa chini miguu juu.

### **Hatua ya 3: Fanya somo liwe la kufurahisha.**

Tafakari mwenyewe kuhusu upendo na msisimko wako kwa imani, na kisha uhamishie hali hiyo kwa watoto wako. Je! Unafurahi unpokuwa katika Neno? Je! Unafurahi juu ya kile ambacho Mungu alikuambia leo? Je! Unafurahi kuona kazi ambayo Mungu anafanya ndani na karibu na wewe? Ikiwa haujasisimka mwenyewe, itakuwa hotuba kila wakati.

Wavulana wetu walipokuwa wadogo, walitazama kwa masaa mfuulizo wa video za Kikristo zilizotengenezwa juu ya watu katika Biblia. Mwanangu Nicholas, sasa ni mtu nzima, bado anaweza kukumbuka vitu alivyoona kwenye video hizo alipokuwa mtoto.

Binti yangu na mimi tulikuwa tukicheza michezo ya bodi ya Biblia alipokuwa mdogo. Mara nyingi tulikuwa tukicheza mara tatu mfululizo. Tuliweza kutumia zaidi ya saa moja katika mafunzo ya Biblia kwa njia hiyo. Alivuta kadi ya maswali na majibu . Niliweza kuelezea majibu ya maswali, na aliipenda.

### **Hatua ya 4: Kuwa tayari kubadilika.**

Familia zote hupata hali zisizotarajiwa. Watoto wako wanaweza kuanza mpira wa miguu au baseball au dansi, na haupaswi kusema, "Hapana, huwezi kucheza besiboli kwa sababu Alhamisi usiku ndio mafunzo yetu ya Biblia."

Nadhani familia yetu imekuwa na mafunzo ya Biblia kila siku, usiku kwa juma wakati fulani. Nick alianzisha bendi. Kwa kuwa alikuwa na mazoezi ya bendi, tulihamia Jumapili usiku. Kisha Justin aliingia kwenye mpira wa wavu, na alikuwa akifanya mazoezi. Kwa hivyo tuliihamisha hadi Jumanne usiku.

Lazima uwe mwenye kubadilika, lakini sio hivyo kwamba tukio lolote la hiari ni kisingizio cha kuahirisha masomo

ya Biblia.

### **Hatua ya 5: Usiyumbe**

Ingawa kubadilika wakati mwingine ni muhimu, lazima uwe thabiti katika mafundisho Yako ya Biblia, huku ukidumisha kujitoa kwako. Mungu hubariki utii.

Kwa mfano, wazazi mara kwa mara hukusanya familia kwa mafunzo ya Biblia kwa miezi kadhaa, kisha majira ya joto huja na ratiba hubadilika au familia huenda likizo. Mafunzo ya Biblia yanasimamishwa, na wanasema wataanza wiki ijayo, au wiki inayofuata, au labda ile inayofuata. Halafu ghafla kuna mgogoro unaendelea nyumbani mwao, na wanatambua kwamba imekuwa miezi kadhaa tangu familia ikusanyike pamoja kwa ajili ya kujifunza Biblia.



## **Hatua ya 6: Fundisha Kwa Uhalisia.**

Weka viwango vyako juu lakini matarajio yako yawe katika sababu. Mchakato wa kufundisha mtoto wako kuhusu Mungu unaendelea katika maisha yote. Unapanda mbegu muhimu ambazo zitachukua muda kukua, kukomaa, na kuzaa matunda. Kumbuka kwamba upendo ni motisha wenye nguvu zaidi, kwa hivyo weka usawa kati ya upendo na nidhamu unapofundisha na kumfundisha kila mtoto.

Baba mmoja aliniambia alifanya watoto wake wasome sura kutoka kwenye Biblia kila siku na waandike ukurasa mmoja kamili juu ya kile ambacho walisoma. Alikuwa na hakika kuwa alikuwa akifundisha watoto wake Biblia, lakini niliweza kuona kwa majibu ya mkewe kwamba hakukubaliana na njia yake. Nilimuuliza ni nini kilitokea kama hawakujaza ukurasa wote au ikiwa walichoandika hakikubaliki. Aliniambia kwa kujivuna sana kwamba anawafanya wafanye hivyo.

Tumia vifaa na mtindo wa kufundisha unaofaa kwa umri na uwezo wa wanafunzi wako. Kwa wazazi ambao wanahangaika na nini cha kufanya, au jinsi ya kufanya masomo ya Biblia yawe ya kufurahisha, muulize mwalimu kutoka shule yako ya Jumapili ikiwa unaweza kukaa na kuona jinsi wanavyoshirikiana na watoto.

Angalia kile kinachowafanya watoto wapende somo na umwombe mwalimu msaada kidogo.

## **Hatua ya 7: Anza.**

Labda hatua muhimu zaidi kwa somo lako ni kuanza. Mabadiliko huwa kidogo hayafurahishi, na unaweza kuwa na wasiwasi na hofu mambo hayataenda kulingana na mpango wako. Pitia hoja zilizo hapo juu na uombe kwa Mungu hekima na nguvu ya kufanya mapenzi yake kwa familia yako. Usiruhusu hofu, kiburi, kazi yako, au kutokuwa na usalama juu ya udhaifu wako kukuzuie. Una ushawishi zaidi juu ya watoto wako kuliko mtu yeyote. Utumie Kwa ajili yao. Tayari wanakupenda, na wanatamani na wanahitaji uangelizi na utunzaji wako kama mzazi.

Msimu mmoja wa joto, tulitumia tu ibada inayoitwa *Mkate Wetu wa Kila Siku* kwa sababu mambo yalikuwa mazito sana. Justin alisoma Maandiko, Nick alisoma hadithi, kila mmoja alitoa maoni yake, na tukaomba. Ilikuwa rahisi, lakini yenye ufanisi.

Watoto wangu walipokuwa vijana, na nikawaona wakiwa na Biblia zao zikiwa zimefunguliwa, ilinibariki mno. Walikuwa wamekomaa vya kutosha kutafuta Neno la Mungu wao wenyewe. Nilipokuwa kijana, kitu cha mwisho ambacho niliweza kuchukua ni Biblia. Haikupita kamwe akilini mwangu. Sikuwahi kufanya jambo kama hilo.

Hadi leo, ninawahimiza watoto wangu kuwa katika Neno na katika maombi kila wakati. Niliwafundisha jinsi ya kuwa na maisha ya kujitoa binafsi, ya kila siku, lakini sote tunahitaji kutiwa moyo mara moja kwa wakati.

Usiruhusu ulimwengu uamue nini watoto wako waamini. Tenga muda wa kuwafundisha watoto wako.

## Viambatisho

Viambatisho hivi vimejumuishwa kama rasilimali za ziada. Vinapatikana katika matoleo yote manne, lakini sio viambatisho vyote vimejumuishwa kwa kila toleo. Ikiwa ungependa kupitia kiambatisho maalum, tafuta mahali kilipo kwenye orodha hii hapa chini.

Kiambatisho A: Barua ya Kujitolea kwa Mzazi	toleo la 1
Kiambatisho B: Kuyatoa Maisha Yako kwa Kristo	toleo la 1
Kiambatisho C: Kukuza Urafiki wa Kila Siku na Mungu	toleo la 1
Kiambatisho D: Vitabu Vilivyopendekezwa	toleo la 1 & 3
Kiambatisho E: Imani na Msamaha	toleo la 2
Kiambatisho F: Tathmini Binafsi ya Kusikiliza kwa Ufanisitoleo la 2 & 4	
Kiambatisho G: Kuboresha Mawasiliano Yako ya Upendotoleo la 2 & 4	
Kiambatisho H: Kuonyesha Upendo kwa Mtoto Wako	toleo la 2
Kiambatisho I: Mambo Muhimu kwa Wazazi Wasio na Wenzitoleo la 3	
Kiambatisho J: Kuwa Mlezi wa Familia Mseto	toleo la 3
Kiambatisho K: Kumwongoza Mtoto kwa Kristo	toleo la 3
Kiambatisho L: Maburudisho Yasiyofaa	toleo la 3
Kiambatisho M: Mwenendo wa Kuadhibu/Kuadabisha	toleo la 4
Kiambatisho N: Sheria na Matokeo	toleo la 4
Kiambatisho O: Uimarishaji Chanya	toleo la 4
Kiambatisho P: Orodha ya Kazi za Kila Siku	toleo la 4
Kiambatisho Q: Dodoso kwa Vijana	toleo la 4
Kiambatisho R: Dodoso kwa Watu Wazima Wapya	toleo la 4
Kiambatisho S: Tathmini ya Mzazi	toleo la 4
Kiambatisho T: Faharasa	toleo la 1-4

## Kiambatisho D

### Vitabu Vilivyopendekezwa

Ingawa kuna vitabu vingi bora vya kuimarisha uhusiano wako na Mungu, tunapendekeza vifuatavyo kukuongoza, kukufundisha, na kukupa changamoto.

#### Vitabu vya Uanafunzi

*Kweli za Msingi za Kikristo: Msingi Imara wa Mwanafunzi* na Craig Caster

*Kumjua Mungu: Kujua na Kufanya Mapenzi ya Mungu* na Henry T. Blackaby, Richard Blackaby, na Claude

V. King

*Mtu na Mtu* na Charles R. Swindoll

*Mfululizo wa Somo la Ndoa ni Huduma* na Craig Caster

*Wanaume Majasiri: Wito wa Mungu wa Kusonga Zaidi ya Ukimya wa Adamu* na Dk Larry Crabb

#### Vitabu vya Ibada

*Uzoefu wa kila siku na Mungu* na Andrew Murray

*Kusogea Karibu: Usomaji wa Kila siku kwa Imani Yenye Kina* na John F. MacArthur

*Kila siku na Yesu: Hatua za Mwanzi Pamoja na Waumini Wapya* na Greg Laurie

*Kumjua Mungu: Kujua na Kufanya Mapenzi ya Mungu* na Henry T. Blackaby, Richard Blackaby, na Claude

V. King

*Kutana na Biblia: Panorama ya Neno la Mungu katika Usomaji na Tafakari ya kila siku ya 366* na Brenda Quinn na Philip Yancey

*Wakati wa Pamoja kwa Wanandoa* na Dennis na Barbara Rainey

*Uwezo Wangu Zaidi kwa Aliye Juu Zaidi* na Oswald Chambers

*Upande wa pili wa Bustani: Uanawake wa Kibiblia* na Virginia Ruth Fugate

*Mito huko Jangwani* na Bi Charles E. Cowman

*Kuuthubutu Upendo Siku kwa Siku: Mwaka wa Kujitoa kwa Wanandoa* na Stephen na Alex Kendrick

*Nguvu ya Mke Anayeomba* na Stormie Omartian

*Kitabu cha Mwaka Moja cha Zaburi* na William J. Peterson na Randy Petersen  
*Kuwaelewa Vijana* na Craig Caster

## **Vitabu vya Ibada na Uanafunzi kwa Watoto na Vijana**

*Mbaya kwa Mfupa: Mashujaa Vijana Kumi na tano wa Biblia Walioishi Maisha yenye msimamo kwa Mungu* na Miles McPherson *Hadithi Za Biblia Zinazopendwa* na Carolyn Passig Jensen (enzi tofauti)

*Mungu na Mimi! Kujitoa kwa Wasichana* na waandishi wengi, pamoja na Lynn Marie-Ittner Klammer, Diane Cory, Linda M. Washington, na Jeanette Dall (miaka anuwai)

*Una Mungu: Ibada ya Kufurahisha kwa Wavulana, Umri wa 2-5* na Lynn Marie-Ittner Klammer

*Una Mungu: Ibada Njema kwa Wavulana* na waandishi wengi wakiwemo Wanahabari wa Urithi, Linda M. Washington, na Jeanette Dall (miaka anuwai)

*Wanawake Wadogo wanaokua: Kukamata Nyakati Ambazo Binti Yako Anaweza Kufundishika* na Donna J. Miller, na Linda Holland

*Majadiliano ya David Lynn* (vitabu anuwai vya shule ya upili na sekondari)

*Ibada za Vijana* na Josh McDowell

## **Kimbatishi I**

### **Mambo Muhimu kwa Wazazi Wasio na Wenzi**

Mpango wa asili wa Mungu kwa familia ilikuwa kumleta mwanamume na mwanamke pamoja katika upendo na kujitoa kwa uhusiano wa ndoa. Kisha angebariki upendo wao na kujitoa kwao kwa zawadi ya watoto. Katika mazingira ya ukaribu, upendo, na kujitiisha kwa Muumba wao, wazazi wangewapenda na kuwafundisha watoto wao katika njia za Mungu. Mungu alitamani kwamba tunda la uhusiano wa ndoa liwe watoto watauwa.

Bwana amekuwa shahidi

Kati yako na mke wa ujana

wako, . . . Ni mwenzako

Na mke wako kwa agano. . . .

Je, hakuwafanya kuwa wamoja, . . .

Na kwa nini moja?

Anatafuta watoto wanaomcha Mungu. (Malaki 2: 14-15)

Wakati mwanamume na mwanamke walipogeuka kutoka kwa muumba wao na kutenda dhambi katika bustani ya Edeni, uhusiano wao na Mungu uliharibiwa, walifukuzwa kutoka bustani, na mpango wa asili wa Mungu kwa familia uliathiriwa. Kuanguka kulisababisha mafarakano na mabishano kati ya mwanamume na mwanamke, ambayo yanaendelea kutawala na kuharibu uhusiano wa kiume na wa kike na ndoa leo. Kwa kuongezea, watoto kutoka kwa ndoa walirithi asili ya dhambi ya wazazi wao na wakapata mateso kama hayo. Familia za mzazi mmoja, zilizotokana na kifo, talaka, na watoto waliozaliwa na mama wasioolewa, zilikuwa matokeo ya anguko la mwanadamu.

Musa, kwa sababu ya ugumu wa mioyo yenu, aliwaruhusu kuwachana na wake zenu, lakini tangu mwanzo haikuwa hivyo. (Mathayo 19: 8)

Familia ya kwanza ya mzazi mmoja iliyorekodiwa katika Maandiko ilikuwa ya Hajiri, mjakazi wa Abram na Sarai (Abraham & Sarah), na mtoto wake, Ishmaeli, aliyezaa na Abram. Sarai hakuweza kuzaa watoto, kwa hivyo alimhimiza mumewe kumzaa mtoto na Hajiri. Baadaye Sarai alibadilisha mawazo yake na kumkasirikia Hajiri na mtoto wake. Katika matukio mawili Hajiri aliweza kukutana mwenyewe na Mungu.

Kukutana kwa mara ya kwanza kwa Hajiri na Mungu kulikuwa kabla ya kuzaliwa kwa mtoto wake. Baada ya kutendewa vibaya na Sarai, alikimbilia jangwani. Mungu alikutana naye huko na kumthibitishia kwamba alisikia mateso yake. Alimshauri arudi nyumbani kwake na akamwagiza amwite mtoto wake Ishmaeli, ambayo inamaanisha "Mungu husikia."

Kutembelewa Kwake mara ya pili na Mungu ilikuwa miaka michache baadaye wakati yeye na Ishmaeli, wakifukuzwa kutoka nyumbani kwa Ibrahimu, waliondoka na kutangatanga jangwani. Akiwa na hakika kwamba yeye na mtoto wake watakufa si muda mrefu, alipaza sauti yake na kulia. Mungu alithibitisha kwa mzazi huyu mmoja tena kwamba Yeye ndiye Mungu anayesikia. Mungu alimfariji, akamshauri, na akafumbua macho yake kwa mapenzi yake kwake na kwa familia yake.

Bwana, umesikia hamu ya wanyenyekevu;  
Utaandaa mioyo yao;  
Utasababisha sikio lako lisikie,  
Kuwatendea haki mayatima na wanyonge.  
Ili mtu wa dunia asidhulumu tena. (Zaburi 10: 17-18)

Soma habari ya Hajiri na Ishmaeli katika Mwanzo 16: 1-16 na 21: 9–21. Utamaduni wetu umebadilika sana tangu familia hii iishi miaka elfu kadhaa iliyopita, lakini wazazi wasio na wenzi leo wanashiriki mapambano mengi, mahitaji, hisia, na mihemko. Ingawa maelezo haya ya kibiblia yamejikita kwa mwanamke, baba moja na mama mmoja wanajua machungu ya kukataliwa, upweke, na hofu kwa watoto wao, na pia shida ya kifedha. Fikiria kanuni zifuatazo muhimu tunazojifunza kutoka kwa uzoefu wa Hajiri na Mungu anayesikia.

- Malaika wa Bwana (Agano la Kale kuonekana kwa Yesu Kristo) alimkuta Hajiri nyikani.
- Malaika wa Bwana alimwongoza katikati ya dhiki yake.
- Alimpa ahadi zake.
- Alimpa matumaini ya maisha yake ya baadaye na ya baada ya mtoto wake.
- Hajiri alimjibu kwa imani akimwita Mungu *El Roi*, Mungu anayeona.
- Mungu alisikia kilio cha mwanawe.
- Alizungumza na Hajiri juu ya ustawi wa mtoto wake.
- Mungu alimwamuru Hajiri kumwinua mtoto wake na kumshika mkono.
- Mungu alimfumbua macho Hajiri ili aone utoaji wake.

- Mungu alikuwa pamoja na Ishmaeli.

Somo muhimu tunalojifunza kutoka kwa hadithi hii ni kwamba Mungu huona, husikia, anajali, na anasubiri kuingilia kati kwenye familia ya mzazi mmoja . Anawapenda watoto katika nyumba hizi, watoto ambao wamepata hasara kupitia kifo, talaka, au kutelekezwa na wale walioitwa na Mungu kuwapenda na kuwafunza. Tunajifunza kwamba Mungu siyo tu anasikia, bali Yeye huponya. Mungu anasubiri kuonyesha uaminifu na nguvu zake kwako na kwa watoto wako. Lazima ujibu kama Hajiri, kwa uaminifu na utii.

### **Kanuni za Familia za Mzazi Mmoja**

1. Pokea nguvu zako za kila siku na mwongozo kutoka kwa Bwana.
2. Wazazi wasio na wenzi lazima watumie wakati kila siku na Bwana. Ikiwa mitindo yetu ya maisha yenye shughuli nyingi itapunguza uhusiano wetu na Kristo, hivi karibuni tutajikuta hatuna nguvu na kuzidiwa na hali zetu.
3. Tunahitaji mtazamo wa Mungu, hekima, tumaini, na mwongozo kila siku. Wazazi lazima waonyeshe mfano, wakionyesha watoto wao jinsi inavyoonekana kuishi maisha ya kimungu kati ya hali ngumu.

Wanyonge hujitoa Kwako;

Wewe ndiye msaidizi wa yatima. (Zaburi 10:14)

4. Mhimize mtoto wako kuwa na uhusiano na mzazi mwenzake.
5. Hata ikiwa mzazi mwingine hatekelezi jukumu lake kwa njia thabiti na ya kibiblia, watoto wako wanahitaji kuwa na uhusiano na mzazi huyo. Kamwe usitie ustawi wa mwili na mhemko wa mtoto wako . Wakati mtoto wako anakua na kupevuka, watafanya uchaguzi wao wenyewe juu ya uhusiano wao na mzazi mwingine.
6. Fanya kila juhudi kukuza umoja na mzazi mwenzako.
7. Ikiwezekana, kubaliana juu ya sheria na njia zako za nidhamu. Ili hili lifanyike, wazazi lazima waachilie mbali ubinafsi wote na kutosamehe. Maisha yanaweza kuwa ya kufadhaisha na kuchanganya kwa mtoto ambaye mara kwa mara lazima aende na kurudi kati ya nyumba tofauti. Wakati wazazi wanaweza kufanya kazi pamoja, inasaidia kuondoa machafuko haya. Wakati watoto wanaposhuhudia wazazi wao wakifanya kazi pamoja, ni baraka kwao. Katika hali nyingine, hii haiwezekani. Kamwe usiweke mtoto wako au wewe mwenyewe katika hali ya mhemko au ya hatari au ya kuharibu.

Ikiwezekana, kwa kadiri inategemea wewe, kuwa na amani na watu wote. (Warumi 12:18 NASB)

8. Kubali shauku ya mtoto wako kumwona mzazi mwenzako.
9. Usiruhusu mawazo kuwa watoto wako wanatumia muda na mzazi wao mwingine. Mtazamo wako unaweza kuwa chanzo Cha shida za kitabia. Kipindi hiki Cha mpito ni kigumu sana kwa watoto. Usiruhusu mtazamo mbaya kwako uongeze mkanganyiko. Kuwa mwangalifu kwa mtoto wako anapofika nyumbani baada ya kumtembelea mzazi mwenzako, tayari kusikiliza na kuelezea furaha ikiwa walikuwa na wakati mzuri. Ikiwa ni lazima, wakumbushe kwamba wako nyumbani ambapo sheria zako ni za kawaida.

10. Jiweke imara na watoto wako katika kanisa linalofundisha Biblia .
11. Wakati hakuna kanisa kamili, kuna kanisa kamili kwako na kwa watoto wako. Neno la Mungu linatuhimiza kufanya yafuatayo:

Tusiache kukusanyika pamoja, kama ilivyo desturi ya wengine, bali tuhimizwe. na zaidi kwa kadiri muonavyo siku inakaribia. (Waebrania 10:25 NASB)

Wale waliopandwa katika nyumba ya Bwana watastawi katika nyua za Mungu wetu. (Zaburi 92:13)

12. Kanisa ni familia ya Mungu. Watoto wako wanahitaji upendo, utulivu, ushauri, na malezi ya washiriki wengine wa familia ya Mungu. Watoto kutoka familia za mzazi mmoja wanahitaji kuwa na mifano bora ya kuigwa na kuona jinsi familia za wazazi wawili zinavyofanya kazi. Baba wa yatima, na mtetezi wa wajane, Ni Mungu katika makao yake matakatifu.  
Mungu huweka faragha katika familia. (Zaburi 68: 5-6)

Dini safi na isiyo na uchafu mbele za Mungu Baba ni hii: kuwatembelea mayatima na wajane katika shida zao, na kujiweka bila mawaa na ulimwengu. (Yakobo 1:27)

13. Fuatilia urafiki, ushirika, na kufurahi na familia zingine za Kikristo.
14. Kwa kuwa hawajaoa au kuolewa, wazazi wengi wasio na wenzi wanahisi kuwa hawaendani na marafiki walio katika ndoa. Ingawa kwa sababu ni wazazi, pia hawajisikii kuwa wanalingana na ambao hawana wenzi. Matokeo inaweza kuwa upweke na kujitenga. Ikiwa wazazi wako wapweke na wametengwa, watoto wao watafuata mfano  
wao au watafuata maisha ya kijamii peke yao. Tumia fursa ya familia pana, shughuli za shule za watoto wako, na fursa za kushiriki katika ushirika na shughuli za kijamii kupitia kanisa lako.

Lakini tukitembea katika nuru kama yeye alivyo nuruni, tuna ushirika sisi kwa sisi, na damu ya Yesu Kristo Mwanawe hututakasa na dhambi zote. (1 Yohana 1: 7)

15. Kukitokea hitaji, tafuta ushauri wa kimungu.
16. Ikiwa unahisi kuwa kuna maswala na hali katika maisha yako au maisha ya watoto wako ambayo yanahitaji uangalifu na suluhisho mara moja, unaweza kutaka ushauri wa kibiblia kutoka kwa mchungaji wako au mshauri wa Kikristo mwenye sifa.

Usipokuwa na shauri, watu huanguka;  
Lakini katika wingi wa washauri kuna usalama. (Mithali 11:14)

Njia ya mpumbavu ni sawa machoni pake mwenyewe,  
Bali yeye asikilize shauri ni mwenye busara. (Mithali 12:15)

## Kiambatisho J

### Kuwa Mlezi wa Familia Mseto

Mchakato wa kuchanganya unaweza kuwa changamoto kwa wazazi na watoto. Masuala matano hapa chini ni changamoto za kawaida zinazochanganywa na familia. Kiambatisho hiki kitakusaidia kutambua shida na kutoa hatua za kushughulikia.

#### Suala 1: Kupoteza na Kuumia

Familia za kambo mara nyingi huundwa kutoka kwa upotezaji chungu unaoathiri wazazi na watoto. Talaka hufanyika kwa sababu nyingi, lakini bila kujali sababu ni nini, wazazi na watoto wanaumizwa. Ni muhimu kwamba wazazi wote waelewe kwa nini talaka ilitokea, pamoja na ushiriki wao wenyewe ndani yake. Wakati maumbile yetu yanapaswa kulaumu wengine, katika kesi nyingi - *sio zote* , wote wawili , mume na mke walikuwa na maoni kuhusu kwanini talaka ilitokea.

Ikiwa mtu hajui mapenzi ya Mungu kama mume, mke, au mzazi, wanawezaje kuchunguza kwa uaminifu sehemu yao katika ndoa iliyoshindwa?

Kwa maana kwa hukumu gani unayohukumu, utahukumiwa; na kwa kipimo utakachotumia, ndicho utakachopimiwa wewe pia. Na kwa nini unatazama kibanzi kilicho ndani ya jicho la ndugu yako, lakini usifikirie kibanzi kilicho katika jicho lako mwenyewe? Au unawezaje kumwambia ndugu yako, "Hebu nitoe kibanzi katika jicho lako"; na tazama, ubao uko katika jicho lako mwenyewe? Mnafiki! Kwanza ondoa ubao katika jicho lako mwenyewe, na ndipo utaona wazi kuondoa kibanzi kwenye jicho la ndugu yako. (Mathayo 7:

2-5)



## **Hatua Nne Muhimu katika Mchakato wa Uponyaji**

### **Hatua ya 1: Tumia muda kuchunguza mapenzi ya Mungu ni nini kwa mume na mke.**

Ikiwa haukuwa na mfano mzuri na haujawahi kufundishwa jinsi ya kuwa mume au mke, ikatokea ukakosea na ukahuka katika ugomvi wa ndoa yako ya zamani. Ili upone, na ujifunze kutorudia makosa yale yale, unahitaji kuchunguza mapenzi ya Mungu kwako wewe kama mume au mke unapopitia zana hizi za Malezi ya watoto

"Kwanza ondoa ubao katika jicho lako mwenyewe" (Mathayo 7: 5) inamaanisha kujua makosa yako yalikuwa nini, ukitumia Neno la Mungu kama kifaa chako cha kupima. Pitia somo la ndoa linalotegemea kibiblia kama vile Ndoa yetu ni safu ya Huduma (FDM.world). Utajifunza kusudi la Mungu kwa ndoa na maagizo yake juu ya jinsi ya kutimiza mahitaji ya urafiki wa mwenzi wako.

Kumbuka: Mungu aliumba ndoa, na ikiwa hatutazami kwake (Neno Lake) jinsi ya kuifanya kwa usahihi, na badala yake tutegemee ufahamu wetu na kuifanya vibaya, hii ni dhambi. Hauwezi kumwomba Mungu akusamehe ikiwa haujui ni nini umekosea. Na hautaki kurudia katika ndoa yako ya sasa (au ya baadaye) kile ulichofanya katika ndoa ya zamani.

### **Hatua ya 2: Tafuta uponyaji kupitia msamaha.**

Kristo ndiye pekee anayeweza kuponya machungu yanayosababishwa na talaka au mwenzi aliyekuumba. Ikiwa unataka kuponywa na kusonga mbele, unahitaji kuchukua hatua hizi.

Ikiwa tunakiri dhambi zetu, Yeye ni mwaminifu na wa haki kutusamehe dhambi zetu na kutusafisha na udhalimu wote. (1 Yohana 1: 9)

Tunahitaji kukiri dhambi zetu kwa Bwana — mambo ambayo Neno Lake lilifunua ambayo yalikuwa sehemu yako katika ndoa iliyoshindwa. Kama Wakristo, hatuwezi kamwe kuhalalisha dhambi zetu kwa sababu mtu ametuumiza. Wala hatuwezi kuhalalisha dhambi zetu kwa sababu ya ujinga.

Afunikaye dhambi zake hatafanikiwa,  
Lakini yeyote atakayekiri na kuziacha atapata rehema. (Mithali 28:13)

Tumeagizwa pia kukiri dhambi zetu kwa yule ambaye tumemkosea.

Ungameni dhambi zenu ninyi kwa ninyi, na kuombeana, ili mpate kuponywa.  
Maombi ya bidii, ya bidii ya mwenye haki yanafaa sana. (Yakobo 5:16)

Je! Unataka kuponywa kutoka kwa maumivu ya talaka? Kumbuka Yakobo 5:16. Tukifanya hivi tutapona.

Unaweza kuifanya kwa simu, barua, au barua pepe. Neno la Mungu liko wazi; lazima uwaombe wakusamehe. Ikiwa umeoa tena, ni muhimu kumshirikisha mwenzi wako wa sasa katika mchakato huu. Hautaki kukuza wivu wowote.

### **Hatua ya 3: Lazima uwe tayari kuwasamehe.**

Na kila unaposimama kuomba, ikiwa una kitu dhidi ya mtu yeyote, msamehe, ili Baba yako wa mbinguni akusamehe pia makosa yako. (Marko 11:25)

Unaweza kufanya hivyo kwa barua hiyo hiyo au barua pepe wakati unawaomba wakusamehe. Kuwaambia unawasamehe haimaanishi kile walichofanya kilikuwa sawa. Kusudi la kuwasamehe ni kwa ajili ya Kristo, kufanya mapenzi yake na uponyaji wako mwenyewe. Tazama *Kiambatisho E: Imani na Msamaha* katia toleo la 2.

#### **Hatua ya 4: Kutafuta upatanisho na mwenzi wa zamani mara nyingi haiwezekani.**

Kwa hivyo ukileta zawadi yako madhabahuni, na hapo ukakumbuka kuwa ndugu yako ana kitu juu yako, acha zawadi yako hapo mbele ya madhabahu, uende zako. Kwanza patanisha na ndugu yako, kisha uje kutoa zawadi yako. (Mathayo 5: 23-24)

Upatanisho na mwenzi wa zamani au mzazi mwingine wa mtoto humaanisha mambo kadhaa:

- Kubali kutozungumzana vibaya, haswa mbele ya watoto.
- Usizungumzie maswala fulani mbele ya watoto (maswala ya kifedha, msaada wa watoto, n.k.).
- Jaribu kushirikiana katika sheria na nidhamu ya watoto ili kupunguza kuchanganyikiwa kwa mtoto na kuongeza ufanisi wa kuwalea kuelekea ukomavu.
- Fanyeni kazi pamoja na shirikianeni pale ambapo watoto wanahusika (kutumia wakati na wazazi wengine, likizo, n.k.).

Unyanyasaji, vurugu, madawa ya kulevya, pombe, au kuishi maisha yasiyofaa yote yanaweza kuchangia sababu kwa nini maridhiano hayawezekani. Lakini inapowezekana, kutokujaribu mapatano kutasababisha usipate uponyaji kutoka kwa Bwana. Na katika hali nyingi uchungu utatoka kwa njia ambazo zitaumiza watoto wako: kumtukana mzazi mwingine, kutotaka kufanya kazi na mzazi mwingine, na kadhalika. Hakuna uhakika mzazi mwingine atashirikiana au kuwa mwenye busara. Sehemu yako inapaswa kuwa wazi kulishughulikia lakini bila maridhiano.

Kuangalia kwa makini asije mtu akapungukiwa na neema ya Mungu; isije mizizi yoyote ya uchungu ikachipuka ikasababisha shida, na kwa hii wengi wanachafuliwa. (Waebrania 12:15)

Mizizi hiyo ya uchungu inaweza kuchipuka na kutoa sumu kwa wale walio karibu nawe:

- Unaweza kuzungumza kwa njia isiyo ya heshima kuelekea mzazi mwenzako.
- Huenda usiwe tayari kufanya kazi nao kupanga muda na mzazi mwingine, kuweka sheria, au kukubali kuadhibu.
- Kutokuwa tayari kwako kusamehe pia kunaweza kuifanyia imani yako kuwa kituko. Unafiki ni chombo cha Shetani cha kusukuma watoto wetu mbali na kumwamini Mungu, na huzaa uasi kwa watoto wetu.

Unapokuja kwa Kristo kumsifu, kupokea kutoka kwake, kuomba msaada na baraka Zake, je! Unataka Yeye akusikie na kukujibu? Kumbuka Mathayo 5: 23-24: “Nenda zako. Kwanza

patana na ndugu yako. ” Kumtumaini Bwana kunamaanisha uko tayari kumtii na kufanya kile kwamba.. Uko tayari? Omba na omba neema yake ikusaidie.

### **Kuwasaidia Watoto Wako**

Talaka ni moja ya mambo mabaya sana ambayo mtoto anaweza kupitia. Watoto wengi katika familia mseto wamepata majaribu magumu na majeraha mazito ambayo mara nyingi hayashughulikiwi kabla ya kuulizwa kumkubali mama wa kambo au baba wa kambo na labda dada wa kambo au ndugu wa kambo. Mara nyingi mzazi hutafuta msaada wao wa mhemko kupitia uhusiano kabla watoto hawajapata wakati wa kuzoea na kujiponya.

Ni kawaida kwa watoto kuamini kuwa wanawajibika kwa njia fulani -kwamba wao ndio sababu ya talaka kufanyika. Wanaamini ikiwa wangeweza kutenda vizuri zaidi au kusaidia zaidi kwa njia fulani basi talaka isingetokea. Lazima uwathibitishie mara nyingi kuwa hii sivyo ilivyo.

Unahitaji kuwahakikishia kuwa tabia yao mbaya ya kawaida haikuhusiana na talaka na hawangeweza kufanya chochote kuzuia talaka. Uhakikisho huu unahitaji kutolewa na upole na huruma kubwa kwa mtoto wako. Watoto wengine wanajitahidi zaidi kuliko wengine katika eneo hili. Ikiwa mmoja wa watoto wako anachukua muda mrefu akisumbukiwa na hali hili, kuwa na subira naye na kuwa tayari kuwasikiliza na kuwahakikishia kwa upendo na ukweli.

Ni kawaida pia kwa watoto kuchanganyikiwa juu ya kwanini Mungu aliruhusu hii kutokea. Mtoto hawezi kuelewa ni kwanini Mungu hakuzuia talaka kutokea ikiwa wanapenda na wanahitaji wazazi wao wote sana.

### **Kwanza, msaidie mtoto wako kuona vitu kwa mtazamo wa milele.**

Wanahitaji kuelewa jinsi enzi kuu ya Mungu na ruhusa Yake ya uongozi hufanya kazi kwa kusudi Lake kuu, hata katika hali zenye uchungu. Wazazi wengi wanafikiri watoto wao wanahitaji kuwa angalau umri wa miaka kumi na wawili au zaidi kuelewa ukweli huu, lakini nimeshuhudia watoto wadogo wakiwa na umri wa miaka sita wakifahamu hii na kuikubali. Ukweli ni kwamba watoto wanaweza kufahamu ukweli kwa urahisi zaidi kuliko watu wazima. Lakini njia unayowaelezea ni muhimu. Mzazi anahitaji kuwasilisha ukweli huu katika kiwango cha mtoto *na kuuamini mwenyewe* .

Mwisho wa miaka saba, mimi, Nebukadreza, nilitazama mbinguni. Nilirudishiwa akili yangu na nikambariki Mungu

Mkuu, nikimshukuru na kumtukuza Mungu, ambaye anaishimilele

Maisha hapa duniani hayajiongezee mengi, kamili, mambo yote ya zamani, ya lakini jeshi la Mungu la mbinguni huweka kila kitu Hakuna mtu anayeweza kukatiza kazi yake, hakuna mtu anayeweza kuuliza sheria yake. (Danieli 4:35)

Ee Bwana, umenichunguza na unanijua. Unajua kuketi kwangu na kusimama kwangu; Unaelewa



mawazo yangu mbali. Unafahamu njia yangu na kulala kwangu, Na ninajua njia zangu zote. Kwa maana hakuna neno katika ulimi wangu, Lakini tazama, Ee Bwana, Unaijua kabisa. Umenizingira nyuma na mbele, Na kuweka mkono wako juu yangu. Ujuzi kama huo ni wa ajabu sana kwangu; Ni ya juu, siwezi kuifikia. Ninaweza kwenda wapi kutoka kwa Roho Wako? Au ni wapi ninaweza kukimbilia kutoka mbele zako? Ikiwa nitaenda mbinguni, wewe upo; Nikitandaza kitanda changu kuzimu, tazama upo. Nikichukua mabawa ya asubuhi, Na kaeni katika miisho ya bahari. Hata huko mkono wako utaniongoza, Na mkono wako wa kuume utanishika.

Nikisema, Hakika giza litaniangukia, Hata usiku kutakuwa na mwanga kunizunguka; Hakika giza halitakuficha. Lakini usiku huangaza kama mchana; Giza na nuru ni sawa kwako. Kwa maana umeziumba sehemu zangu za ndani; Ulinifunika ndani ya tumbo la mama yangu. Nitakusifu, kwa kuwa nimeumbwa kwa kutisha na kwa kustaajabisha; Matendo yako ni ya ajabu, Na kwamba roho yangu inajua vizuri sana. Sura yangu haikufichwa kwako, Nilipoumbwa kwa siri, Na kwa ustadi kazi katika sehemu za chini kabisa za dunia. Macho yako yaliniona dutu yangu, ingawa bado haijabadilika. Na katika kitabu chako vyote viliandikwa, Siku zilizoundwa kwa ajili yangu, Wakati bado hakuna hata mmoja wao. Mawazo yako pia ni ya thamani sana kwangu, ee Mungu! Jinsi jumla yao ilivyo kubwa! Ikiwa ningezihesabu, zingekuwa nyingi kuliko mchanga; Ninapoamka, bado niko pamoja nawe. (Zaburi 139: 1-18)

Mistari hii inafundisha kwamba Mungu anamjua kila mmoja wetu kwa ukaribu. Siku zetu zote zilitengenezwa au kuumbwa na Yeye. Kabla ya kumjua Mungu, au kumkubali kama Bwana na Mwokozi, alikujua na kuamua siku zote za maisha yako. Mungu alitupa sisi sote

zawadi ya hiari. Alikuchagua ili upate kumfuata na kukupa uhuru wa kumkubali au kumkataa.

Mungu, chunguza maisha  
yangu; pata ukweli  
wote mwenyewe.  
Mimi ni kitabu wazi kwako; hata kwa  
mbali, unajua ninachofikiria. Unajua  
nitakapoondoka na  
ninaporudi; Siko mbali na  
macho yako.  
Unajua kila kitu nitakachosema kabla  
ya kuanza sentensi ya kwanza.  
Ninatazama nyuma yangu na uko huko,  
kisha mbele na uko hapo, pia—  
uwepo wako wa kutuliza, unakuja na kuondoka. Hii  
ni nyingi sana, ya ajabu sana—  
Siwezi kuchukua yote! (Zaburi 139: 1-6 MSG)

Mungu amewapa wanadamu uhuru wa kutenda mema na uhuru wa kutenda maovu; hiyo ni pamoja na kufanya mambo kwa njia yao wenyewe. Kwa hivyo ukweli ni kwamba watoto wa Mungu wanaishi katika ulimwengu ulioanguka na mara nyingi huguswa na uovu unaowazunguka ambao wengine wamesababisha. Ikiwa Mungu aliwalinda watoto wake kutoka kwa maovu yote, akiruhusu mema tu, wale ambao hawajaokoka wangechochewa tu kumgeukia Yeye kwa dhamana ya maisha rahisi.

Unaweza kumpa mtoto wako mfano ukitumia uhusiano wako mwenyewe na wao. Unaweza kumwambia mtoto wako, "Ikiwa unaniambia tu unanipenda na unafanya kile ninachokuomba ikiwa nitakupa kitu kama mdoli au pipi, basi unafanya tu kwa kile unachoweza kupata. Huo sio upendo."

Sio Mungu aliyefanya haya mabaya kutokea, lakini Mungu anaahidi kukusaidia katika hiyo.

Usiruhusu mtu yeyote anayeshinikizwa kuachana na uovu aseme, "Mungu anajaribu kunikwaza." Mungu haingiliani na uovu, na haweki uovu kwa njia ya mtu yeyote. Jaribu la kujitoa kwa uovu linatoka kwetu na sisi tu. Hatuna mtu wa kulaumiwa lakini leering kwa muda na kuwashangaza flare-up na tamaa zetu wenyewe. Tamaa hupata mimba, na kupata mtoto: dhambi! Dhambi inakua hadi utu uzima, na inakuwa muuaji halisi. (Yakobo 1: 13-14 MSG)

Mungu hafanyi mambo mabaya kutokea, lakini yanapotokea, anataka kutusaidia.

Mungu ndiye pekee anayeweza kuponya mioyo iliyovunjika. Ikiwa mtoto anamuliza Mungu (Kwa nini ulifanya hii kutokea?), Anamkasirikia Mungu kwa jambo hilo, au anamlaumu, basi hawamruhusu Mungu awasaidie na kuponya mioyo yao iliyovunjika.

Kwa maana mioyo ya watu hawa imekuwa gumu.  
Masikio yao ni ngumu kusikia,  
Na macho yao wameyafumba,

Wasije wakaona kwa macho yao na kusikia kwa masikio yao,  
Wasije wakaelewa na mioyo yao na kugeuka,  
Ili niwaponye. (Mathayo 13:15)

Mtoto anahitaji kuombea imani ya kumtumaini Mungu katika mpango wake kamili katika kuwapa watu wote uhuru wa kuchagua. Wanahitaji kuomba kwa Mungu awasaidie katika wakati huu mgumu, kumwomba aponye mioyo yao iliyovunjika, na kuwajibu wale ambao walidhani wana lawama kwa njia fulani, "Hapana, mimi si wa kulaumiwa. Mungu ananipenda na sikusababisha hii kutokea." Wahakikishie watoto wako kwamba Mungu anajua maumivu wanayoyapata, na ni mapenzi yake kuwasaidia kupitia shida hii chungu.

**Pili, ni muhimu kwamba wasiwe na uchungu kwako au kwa mzazi mwingine.**

Kuangalia kwa makini asije mtu akapungukiwa na neema ya Mungu; isije mizizi yoyote ya uchungu ikachipuka ikasababisha shida, na kwa hii wengi wanachafuliwa. (Waebrania 12:15)

Ikiwa tunamkasirikia mtu, hii itasababisha sisi wenyewe tuwe wenye uchungu. Tutahisi huzuni, hasira, na kuchanganyikiwa na vile vile kuwatendea wengine vibaya. Kwa mfano, kichaka cha beri chenye sumu nyuma ya nyumba kilikufanya uhisi kuumwa kila wakati unapokula matunda yake. Kwa hivyo je! Utakula matunda hayo *mwenyewe* ikiwa ungetaka mtu *mwingine* aumwe?

Ni sawa na hasira na uchungu. Ikiwa unamkasirikia mtu, je! Utakula matunda hayo kwa matumaini mtu ambaye umemkasirikia atateseka kwa njia fulani? Hapana, huo utakuwa ujinga. Ndio maana Mungu hutufundisha kutokuwa na uchungu kwa wengine, hata ikiwa wanatumiza. Tunapaswa kuwasamehe kwa sababu moja tu ambao tunaumia ni sisi wenyewe ikiwa hatutafanya hivyo.

Kuwa na uchungu, kumkasirikia mtu, na kutomsamehe ni kama kula matunda yale yenye sumu. Kama vile Mungu hutusamehe kwa dhambi zetu, anatuambia lazima tuwasamehe wale wanaotuumiza.

Na kila unaposimama kuomba, ikiwa una kitu dhidi ya mtu yeyote, msamehe, ili Baba yako wa mbinguni akusamehe pia makosa yako. (Marko 11:25)

Unaweza kuamua kuwasaidia kwa sala hii:

*Bwana, nisaidie nisiwe na uchungu kwa baba / mama yangu. Tafadhali nisaidie kuwasamehe na sio kuwa na hasira. Kwa jina la Yesu ninaomba. Amina.*

Shiriki nao kwamba msamaha ndio njia pekee ya kuvunja mzunguko wa lawama na mateso- na katika hali nyingi tabia mbaya, za dhambi ambazo zinatokana na machungu haya. Msamaha hutoa njia ya kutokea. Haitatui maswali yote ya lawama na haki, na mara nyingi hukwepa maswali hayo kabisa. Inaweza kuruhusu uhusiano kuanza upya, ikiwezekana, na kuponya vidonda vinavyosababishwa na wengine.

Ukweli huu umeonyeshwa katika maisha ya Yusufu (Mwanzo 37-45), ambayo yanaweza kusaidia watoto wako kuona jinsi Mungu anavyofanya kazi katika majaribu haya machungu. Ingawa alinyanyaswa, alisalitiwa, aliachwa na ndugu zake, aliuzwa utumwani,

na kufungwa - sio kwa sababu alifanya jambo lolote baya - mambo haya mabaya ambayo yaligusa maisha ya Yusufu yalitokea kwa sababu ya uchaguzi mbaya ambao baba yake na kaka zake walifanya. Hata hivyo alikataa kuruhusu mzizi wa uchungu ushike maisha yake. Muda mfupi kabla ya kuungana tena na kaka zake, alishuhudia kazi ya uponyaji ambayo Mungu alikuwa ameifanya maishani mwake wakati wa miaka ya kujitenga kama inavyoonyeshwa alipokuwa akitaja majina ya wanawe.

Yusufu akamwita jina la mzaliwa wa kwanza Manase, "Kwa maana Mungu amenisahaulisha taabu yangu yote na nyumba yote ya baba yangu." Akamwita wa pili akamwita Efraimu, "Kwa maana Mungu amenifanya nizae katika nchi ya taabu yangu." ( Mwanzo 41:51-52)

*Kusahau* kwa hapa inamaanisha kusitisha kukumbuka, lakini kuachilia, kwa kusitisha kumbukumbu ya mambo ya kuumiza kudhibiti maisha yako ya sasa. Maisha yenye baraka ya Yusufu na kuzaa matunda yalikuwa yanahusiana moja kwa moja na Mungu wake aliyemwamini na sio kuwa na uchungu au kinyongo. Neno *kinyongo* linamaanisha kujihisi Kuumia tena. Yusufu alichagua kumwamini Mungu pamoja na uzoefu huu mchungu maisha yake ya zamani.

**Tatu, kutosamehe hutufunga Kwa maumivu ya zamani na kuzuia uwezekano wa maisha yenye matunda.** Wakati wa miaka ya Yusufu peke yake huko Misri, alimruhusu Mungu kuponya moyo wake, ambao ulikuwa umevunjwa na ndugu zake mwenyewe. Baadaye, alipopewa fursa, Yusufu aliongezea upendo, msamaha, na neema kwa kaka zake.

Sasa msihuzunike au kujighadhibikia, kwa sababu mliniuza hapa, kwa maana Mungu alinituma kabla yenu kuokoa uhai. . . na kukuweka hai kwa ukombozi mkuu. . . . Akawabusu ndugu zake wote na kuwalia, na baadaye ndugu zake wakazungumza naye. (Mwanzo 45: 5, 7, 15 NASB)

Yusufu aliamini kweli yale aliyosema:

Lakini ninyi mlikusudia mabaya juu yangu; lakini Mungu alikusudia mema, ili kuileta kama ilivyo leo, kuwaokoa watu wengi waishi. (Mwanzo 50:20)

"Alimaanisha mema" inamaanisha Mungu atafanya, kama alivyofanya na Yusufu, kuchukua uzoefu huu mchungu katika maisha yetu na autumie kutuimarisha katika imani yetu. Hakukuwa na lawama, hakuna maelezo yaliyodaiwa, tu sauti ya rehema na msamaha. Njia ilisafishwa kwa Yusufu na kaka zake kuungana tena na kuanza uhusiano mpya.

Na tunajua kwamba vitu vyote hufanya kazi pamoja kwa faida ya wale wampendao Mungu, wale ambao wameitwa kulingana na kusudi lake. (Warumi 8:28)

## **Suala la 2: Ushuhuda Hasi Uliojitokeza**

Wakati mtoto bado anaumia juu ya talaka ya wazazi wao au akitumaini wazazi wao watarudiana, wanajitahidi kukubali ndoa mpya, mzazi wa kambo, mamlaka, na ndugu. Hii ndiyo sababu ni muhimu sana kuwasaidia watoto wajitahidi kutoa msamaha na kuponywa kabla ya kusonga mbele kwenda kwenye uhusiano mwingine wa ndoa.

Katika visa vingine, haswa na watoto wenye umri wa miaka kumi na miwili na kuendelea, ikiwa hawataki msaada wowote au kuchagua kugemea kwenye uchungu, kuna kidogo mzazi au wazazi wanaweza kufanya zaidi ya kuomba, kuwa na subira, na kuendelea kutimiza. jukumu lao kama mzazi.

Walakini mtoto haipaswi kuwashika wazazi wake mateka na kuwazuia wasonge mbele kwenye uhusiano na mtu na kuoia tena. Mzazi anapaswa kuruhusu muda wa kutosha kwa mtoto kufanya kazi kupitia vitu hivi, kwa kawaida kiwango cha chini cha mwaka mmoja.

### **Wasaidie watoto wako kuelewa mtazamo wa Mungu katika kulea watoto.**

Baada ya kuolewa tena, ukiwa uvumilivu bila kuathiri mamlaka. Nidhamu ni muhimu sana. Mungu amekuita uwe mamlaka kwa watoto wako.

Enyi watoto, watiini wazazi wenu katika Bwana, maana hii ni sawa. "Waheshimu baba yako na mama yako," ambayo ndiyo amri ya kwanza iliyo na ahadi. (Waefeso 6: 1-2)

Kama mzazi wa kambo, ulihitaji kukubali jukumu ulilopewa na Mungu katika familia hii uliposema, "Ninakubali." Ulipooa, haukusema tu kwa mwenzi wako, ulimwambia Mungu pia. *Ninamtwaa*, ikimaanisha, "ninamtwaa mwenzi huyu kuwa naye sawasawa na mapenzi yako, Mungu. Ninakubali jukumu kama mume / mke na mzazi katika familia hii. Ninakubali jukumu la mamlaka kwa watoto ambao hukaa ndani ya nyumba yetu — kuwapenda na kuwafundisha kulingana na mapenzi Yako. " Wakati mume na mke wanapoukumbatia utaratibu huu na kwa pamoja wakiudhihirisha mbele ya watoto wao, utajenga ukweli sahihi ndani ya nyumba, na watoto mwishowe wataupoea na kuukumbatia.

Ni muhimu kwako, kama wazazi, kuwaelezea watoto wako kwamba sisi, kama Wakristo, tuko hapa kufanya mapenzi ya Bwana. Mungu ndiye muumbaji wa familia, na tunahitaji atuongoze jinsi ya kuendesha familia yetu. Neno lake linafundisha kwamba wazazi wote wawili wanapaswa kufanya kazi pamoja katika kuwafundisha watoto.

### **Mungu ameelezea mamlaka nyumbani.**

Enyi wake, watiini waume zenu, kama inavyofaa katika Bwana. Enyi waume, wapendeni wake zenu na msiwe wenye uchungu kwao.

Enyi watoto, watiini wazazi wenu katika mambo yote, kwa maana hii inampendeza Bwana. Akina baba, msiwachokoze watoto wenu, wasije wakakata tamaa. (Wakolosai 3: 18-21)

Baba ndiye kichwa juu ya nyumba, lakini mama pia ni sehemu ya muundo huo wa mamlaka juu ya nyumba. Wanapaswa kufanya kazi pamoja katika kuwafundisha watoto wote nyumbani.

Kila mtu na aitii mamlaka inayosimamia. Kwa maana hakuna mamlaka isipokuwa ya Mungu, na mamlaka zilizopo zimeteuliwa na Mungu. Kwa hiyo yeyote anayepinga mamlaka anapinga amri ya Mungu, na wale wanaopinga watajiletea hukumu. (Warumi 13: 1-2)



Mungu ndiye anayeanzisha mamlaka ndani ya nyumba, na tunahitaji kumtumaini. Ikiwa hatutafanya hivyo, mstari wa 2 inasema, "Wale wanaopinga watajiletea hukumu." Haimaanishi kulaaniwa, bali nidhamu zaidi ya Mungu. Mzazi ambaye hakubali mamlaka hii au mtoto ambaye hatakubali atapata shida ya ndani. Hakuna furaha.

Hakuna amani. Hakuna kuridhika. Hisia za kuchanganyikiwa, hasira, na kuchanganyikiwa zitajaza mioyo na akili zao; msongo utafuata.

Vivyo hivyo ninyi vijana, nyenyekeni kwa wazee wenu. Naam, nyinyi nyote nyenyekeni, na kujivika unyenyekevu, kwa maana "Mungu huwapinga wenye kiburi,

Lakini huwapa neema wanyenyeketu. "

Kwa hiyo nyenyekeni chini ya mkono wenye nguvu wa Mungu, ili awakweze kwa wakati wake, mkimtupia yeye mahangaiko yenu yote, kwa maana yeye huwajali ninyi. (1 Petro 5: 5-7)

Maandiko yanasema wazi wazazi ni mamlaka juu ya watoto — lakini pia wazee. Mzazi akioa, wanapaswa kukumbatia na kuanzisha mamlaka ya kimungu na mpango wa usimamizi kulingana na Neno la Mungu. Ikiwa wanataka kupata msaada wa Mungu katika mchanganyiko wa familia, lazima watii maagizo ya Mungu. Hakuna mahali katika Maandiko tunasoma kwamba mtoto au ulimwengu huu ni lazima uamue nini au jinsi tunavyofanya mambo, ambayo ni pamoja na jinsi tunavyoweka mamlaka katika nyumba zetu.

- "Jishushe kwa wazee wako." Hii ni pamoja na mzazi wa kambo.
- "Mungu huwapinga wenye kiburi." Anaruhusu taabu ya ndani na msongo uendele mpaka watakapojitoa Kwake.
- "Lakini huwapa neema wanyenyeketu." Mungu atawabariki wale wanaokubali mapenzi yake na mamlaka yake na kuitii, na atawapa nguvu ya kutembea kulingana na mapenzi yake.
- "Pelekenu matunzo yenu yote kwake." Ikiwa wanamgeukia Mungu, wakiomba nguvu ya kuponywa kutoka kwa maumivu ya talaka na kukubali uamuzi wa wazazi wao, Atawapa amani ya ndani na furaha ambayo hutoka kwake tu.

### **Wazazi wote wawili wanahitaji kuonyesha uvumilivu.**

Na mtumishi wa Bwana hapaswi kugombana lakini awe mpole kwa wote, anayeweza kufundisha, mwenye subira, kwa unyenyekevu kuwasahihisha wale ambao wanapingana, ikiwa labda Mungu atawapa toba, ili wapate kujua ukweli, na kwamba wapate fahamu na epuke mtego wa Ibilisi, akiwa amechukuliwa na yeye ili afanye mapenzi yake. (2 Timotheo 2: 24-26)

Mungu hutoa maelekezo ya wazi juu ya namna ya kuwajibu watoto wale ambao wanapambana na hali hili katika eneo hili:

1. *Si ugomvi* maana yake usibishane. Inahitaji wawili kujadili. Tumia Neno Lake kama utetezi wako.

2. *Mpole* inamaanisha kutokuwa mkali, au mtu wa hasira-lakini kufanya mambo kwa upendo.
3. *Uwezo wa kufundisha* inamaanisha kuleta uwazi kwa hali hiyo. Hii ni pamoja na kuwasaidia kuelewa kwa nini wewe ni mwenye mamlaka nyumbani. Wasaidie kuelewa kwa nini wanapambana. Wafanye iwe wazi kwao jinsi ya kupata uponyaji kutoka kwa majaribu ambayo yamegusa maisha yao. Eleza kwanini tabia zao mbaya na kuvunja sheria kunahitaji adhabu.
4. *Mvumilivu* ni mchakato - sio wakati wako. Unahitaji kuvumilia na kuendelea mbele bila kuyumba.
5. *Katika unyenyekevu* ni kwa moyo mnyenyekevu, sio kutenda kama wewe ni bora kuliko wao, lakini mko sawa mbele za Mungu. Umeitwa na kupakwa mafuta na Mungu kwa nafasi hii. Haukuitafuta.
6. *Kurekebisha* inamaanisha kutorudi nyuma. Unahitaji kukubali mamlaka yako, kufuata, na kutekeleza nidhamu. Usiruhusu tabia mbaya ya mtoto au tishio la kwenda kuishi na mzazi mwenzako aamuru ikiwa utafuata au la. Inamaanisha pia kutokujiondoa, kuwa peke yako, au kukata tamaa.

Kufanya mapenzi ya Mungu kama mume, mke, na mzazi ni moja wapo ya mambo yenye nguvu unayoweza kufanya kusaidia watoto wako kukabiliana na tabia hii mbaya iliyopo kwa mmoja wenu. Kanuni hizi sio kitu unachofunika mara moja tu. Hali za maisha zitakupa fursa nyingi za kupitia tena kanuni hizi za kibiblia na kuzitumia kwa uhusiano wako mzazi na mtoto.

### **Suala la 3: Ugonjwa wa kukosa makazi maalumu ya Nyumbani**

Baada ya talaka watoto wengi wanaona wanaishi katika mazingira mawili tofauti ya nyumbani. Kimsingi wanajikuta wanaishi maisha ya kwenda na kurudi baina ya nyumba za wazazi wao na pale wanapoishi, kwa ratiba ya kila wiki, kila mwezi, au mara mbili kwa mwezi

Hii inaweza kusababisha ugumu kwa mtoto kujisikia ametulia na ni salama katika nyumba moja au zote mbili. Hakikisha huu " ugonjwa " hautokei kwa watoto wako. Ikiwa wazazi wote wameoa au kuolewa tena na wazazi wao wapya wa kambo wana watoto, hii inaongeza ugumu kwao kuzoea na kuhisi kama moja wapo ya nyumba zao ni *nyumbani* .

**Hapa kuna mapendekezo ya kivitendo ya kuwasaidia watoto wako katika hili.**

#### **Pendekezo 1: Umoja katika Uongozi**

Ni muhimu kwamba viongozi (mume na mke) wa familia iliyochanganywa wawe na umoja na wafanye kazi

pamoja kulingana na mtindo wa usimamizi wa Mungu nyumbani. Baiolojia haitoi amri ya Mungu kwa mwanamume kuongoza na mwanamke kuwa msaidizi wake katika kuongoza, kupenda, na kufundisha watoto wanaoishi nyumbani.

Kwa maana sisi ni viungo vya mwili wake, wa mwili wake na wa mifupa yake. "Kwa sababu hii mwanamume atamwacha baba yake na mama yake na ataambatana na mkewe, na hao wawili watakuwa mwili mmoja." Hii ni siri

kubwa, lakini nazungumza juu ya Kristo na kanisa. Lakini kila mmoja wenu ampende sana mkewe kama vile anavyojipenda mwenyewe, na mke na aone kwamba anamheshimu mumewe. (Waefeso 5: 30-33)

### **Pendekezo 2: Malezi shirikishi**

Fanya jaribio la dhati katika kukuza mpango wa Malezi shirikishi ya Watoto kati ya nyumba yako na nyumba ya mzazi mwingine wa kibaolojia. Omba na umwombe Bwana amhimize mzazi mwenza juu ya umuhimu wa mpango wa Malezi shirikishi wa muda mrefu kusaidia katika makazi tofauti ya mtoto ya kila wiki au kila mwezi kati miongoni mwa hizo nyumba.

Usiruhusu Adui ashawishi njia unayowasiliana na mwenzi wako wa zamani katika kukuza na kusimamia mpango wa Malezi shirikishi au jambo lingine ambalo linahudumiwa vizuri na pande zote mbili. Usijaribu kumtawala mwenzi wako wa zamani au kudhibiti maamuzi yote ambayo unafikiri ni muhimu. Toa nafasi ya ushirikiano, bila masharti ya kuridhia.

Wala neno lo lote lisilotoka litoke vinywani mwenu, bali lililo jema kwa ajili ya kujengwa kwa lazima, ili kuwapa neema wasikiaji. (Waefeso 4:29)

Kujitiisha kwa kila mmoja kwa hofu ya Mungu. (Waefeso 5:21)

### **Pendekezo la 3: Kurudi nyumbani**

Hasa watoto wadogo ni muhimu kuzingatia mtoto anayerudi kutoka nyumba nyingine. Wanaweza kutaka kurleza kuhusu vituko vyao, changamoto, na kukatishwa tamaa. Ni muhimu upigane na kishawishi cha kuwa na wivu juu ya ujio wowote mzuri walionao au kudharau kukatishwa tamaa kwao. Kuwa msikilizaji mzuri. Furahi pamoja nao wakati wanafurahi juu ya fursa maalum walizozipata, hata ikiwa kuna mzozo ambao haujasuluhishwa kati yako na mzazi mwingine. Usiruhusu maswala ambayo hayajasuluhishwa kati ya wenzi wa zamani waathiri uhusiano wako na watoto wako. Kuwa mwangalifu kuzungumza tu kile kitakachomjenga mtoto wako na kumpa neema juu ya mzazi mwingine, tabia zao, kumuharibu mtoto, au makosa yao na mtoto.

Ikiwa mtoto wako atakufunulia kuwa anaishi kwa viwango vya chini vya utaua akiwa nyumbani kwa mzazi mwenzi, usimwadhibu kwa jambo ambalo mzazi mwingine aliruhusu. Badala yake kuwa na busara juu ya lini na jinsi ya kumfundisha mtoto wako juu ya mambo haya kama sehemu ya muda wako wa kufundisha wa kawaida kwa mtoto wako. Jambo jingine linalosaidia ni kuzingatia neema kidogo ya ziada kwa kipindi kifupi sana wakati mtoto anarudi nyumbani kwako. Ikiwa hakuna utaratibu au upo mdogo sana katika nyumba nyingine, unaweza kutarajia mtoto atahitaji muda wa kuzoea. Kwa siku ya kwanza tumia mawaidha au onyo moja laini (sio mawili au matatu) kabla ya kumwadhibu.

Kwa kila kitu kuna msimu,  
Wakati wa kila kusudi chini ya mbingu:  
Wakati wa kuzaliwa,  
Wakati wa kufa;  
Wakati wa kupanda,  
Na wakati wa kung'oa kile kilichopandwa;

Wakati wa kuua,  
Na wakati wa kuponya;  
Wakati wa kuvunja,  
Na wakati wa kujenga;  
Wakati wa kulia,  
Na wakati wa kucheka;  
Wakati wa kuomboleza,  
Na wakati wa kucheza;  
Wakati wa kutupa mawe,  
Na wakati wa kukusanya mawe;  
Wakati wa kukumbatia,  
Na wakati wa kuacha kukumbatiana;  
Wakati wa kupata,  
Na wakati wa kupoteza;  
Wakati wa kuweka,  
Na wakati wa kutupa;  
Wakati wa kubomoa,  
Na wakati wa kushona;  
Wakati wa kunyamaza,  
Na wakati wa kusema;  
Wakati wa kupenda,  
Na wakati wa kuchukia;  
Wakati wa vita,  
Na wakati wa amani. (Mhubiri 3: 1-8)

Misimu tofauti katika maisha ya mtoto inahitaji njia tofauti za kudhibiti kuungana tena Kwa uhusiano wako na mtoto wako baada ya kurudi akitokea Kwa mzazi wao mwingine. Unajifunza ufahamu muhimu juu ya jinsi ya kuwasiliana kila wakati kwa njia ya upendo na watoto wako.

#### **Pendekezo 4: Sio Silaha**

Mtoto wako sio silaha ya kupigana vita kati yako na mwenzi wako wa zamani. Isipokuwa kwa hali mbaya sana ya hatari kubwa kwa afya ya mtoto wako, usimtumie mtoto wako kama silaha dhidi ya mwenzi wako wa zamani kukidhi malengo yako mwenyewe.

Mmesikia kwamba ilisemwa, "Mpende jirani yako na umchukie adui yako." Lakini mimi nakwambia, wapendeni adui zenu, wabariki wale wanaokulaani, fanyeni mema kwa wale wanaowachukia, na muombe wale wanaowatumia vibaya na kuwatesa, ili mpate kuwa wana wa Baba yenu aliye mbinguni; kwani Yeye huwaangazia jua lake waovu na wema, na huwanyeshea mvua wanyofu na wasio haki. Kwa maana ikiwa mnawapenda wale wanaowapenda ninyi, mna thawabu gani? Je! Hata watoza ushuru hawafanyi.

sawa? Na ikiwa unawasalimu ndugu zako tu, unafanya nini zaidi ya wengine? Je! Hata watoza ushuru hawafanyi hivyo? Kwa hiyo mtakuwa wakamilifu, kama vile Baba yenu wa mbinguni alivyo mkamilifu. (Mathayo 5: 43-48)

Mwenzi wako wa zamani sio adui. Shetani ndiye adui. Jinsi unavyoshirikiana na mwenzi wako wa zamani inapaswa kuonyesha mapenzi ya Mungu, sio mapenzi yako mwenyewe.

Usishindwe na ubaya, bali shinda ubaya kwa wema. (Warumi 12:21)

Kwa maana sisi hatushindani na damu na nyama, bali na falme, na mamlaka, na wakuu wa giza hili, na majeshi ya pepo wabaya katika ulimwengu wa roho. (Waefeso 6:12)

Unaweza kujaribiwa kumnenea vibaya mwenzi wako wa zamani au kutumia mtoto wako kama nyenzo dhidi yake au kwa kupata kitu kutoka huyo mwenzi wako wa zamani, lakini ni muhimu kwamba huna sababu ya kufanya hivyo. Sio tu ni dhambi, bali inaumumiza mtoto wako na inakuza hisia hizi za kujiona kama si sehemu ya familia.

### **Pendekezo 5: Malezi ya Haki**

Nyumba nyingi za familia mseto zina ndugu wa kambo. Kwa mambo kama haya ni muhimu kuhakikisha kuwa hakuna wanaopendwa zaidi. Umejitoa kwa Mungu kuwapenda na kuwafundisha watoto wote anaokupa, iwe kwa njia ya biolojia au baada ya kuoia tena, *bila upendeleo*.

Ninakuamuru mbele za Mungu na Bwana Yesu Kristo na malaika wateule kwamba uzingatie mambo haya bila upendeleo, usifanye chochote kwa upendeleo. (1 Timotheo 5:21)

Ndugu na dada zangu, waumini wa Bwana wetu mtukufu Yesu Kristo hawapaswi kuonyesha upendeleo. (Yakobo 2: 1 NIV)

### **Suala la 4: Athari za Kifedha**

Athari za kifedha za talaka zinaweza kuwa kubwa. Talaka inaweza kuathiri rasilimali za mzazi mmoja tofauti na mzazi mwingine. Haijalishi ni sababu gani za hali yako ya kifedha, unapaswa kutumia mkakati wa kifedha ambao unamlinda mtoto asifanye jukumu lolote katika kutatua tofauti za kifedha kati yako na mwenzi wako wa zamani.

Usiruhusu shinikizo kutoka kwa mwenzi wako wa zamani au mtoto kukushawishi kufanya maamuzi ya kifedha yasiyofaa na kukuzuia kufuata bajeti ambayo wewe na mwenzi wako mmekubaliana. Hakikisha unatumia mipango sahihi ya kifedha na kudumisha mipaka yako ya kifedha kwa afya ya kifedha ya familia yako ya muda mrefu.

Kwa hiyo nyenyekeeni chini ya mkono wenye nguvu wa Mungu, ili awakweze kwa wakati wake, mkimtupia yeye mahangaiko yenu yote, kwa maana yeye huwajali ninyi.

Kuwa na kiasi, kuwa macho; kwa sababu adui yako Ibilisi hutembea huku na huku kama simba anayeunguruma, akitafuta mtu ammeze. Mpingeni, mkiwa thabiti katika imani, mkijua ya kuwa mateso hayo hayo hupatikana na udugu wenu ulimwenguni. (1 Petro 5: 6-9)

Wakati mazingira yanapoibuka ambayo yanaathiri bajeti yako kama vile michezo, safari, hafla maalum, upangaji wa elimu, magari, na mambo mengine mengi yanayowezekana, ni mazoea mazuri kuzingatia kwa maombi kukaribisha mwenzi wako wa zamani kushiriki kwa njia inayofaa. Kumbuka, huu ni *mwaliko*, sio *matarajio*.

Kabla ya kutoa mwaliko, unapaswa kuwa tayari umeweka mpango wa kufanya maamuzi ya mwisho juu ya maswala ya kifedha kulingana na sababu kama hali ya kifedha ya familia yako, mazoea ya kifedha na watoto wengine nyumbani kwako, mpango ambao wewe na mwenzi wako wa sasa mmekubaliana, na vigezo vingine vinavyowezekana.

Katika masuala mengine mwenzi wako wa zamani hatashiriki kwa sababu za kifedha, za kibinafsi, au za ubinafsi. Huu sio wakati wa kumjulisha mtoto wako kwamba atakosa fursa hiyo kwa sababu ya kutofaulu kwa mzazi mwingine. Mawasiliano yako na mtoto wako hayapaswi kumaanisha kitu chochote hasi juu ya mzazi mwingine au kosa la mradi kwa mwenzi wako wa zamani kwa kutofaulu matarajio yako ya ushiriki wa kifedha. Wasilisha tu na uamuzi wa familia yako kuhusu jambo hilo bila kulaumu wengine.

Ikiwa hali ya kifedha inatokea na ni zaidi ya uwezo wako kulipa kabisa, ni sawa kumruhusu mtoto wako kujua nini unaweza kufanya kusaidia. Kisha mwache mtoto wako azungumze na mzazi wake mwingine wa kumzaa ili kuona ikiwa anaweza kulipa iliyobaki. Uwazi, uaminifu, na haki ni ufunguo wa kumsaidia mtoto wako katika hali hizi.

Onyo: Ikiwa baba wa kambo ndiye mtoa mahitaji mkuu katika familia na watoto wake wanaishi nyumbani, ni muhimu kuhakikisha kuwa watoto wote wanatendewa haki wakati wa maamuzi haya ya kifedha. Hafla hizi za kifedha na urithi na amana kwa watoto wako wa kuwazaa hushughulikiwa tofauti. Tafuta ushauri mzuri wa upangaji wa kifedha katika eneo hili.

#### **Suala la 5: Mahitaji ya uthibitisho**

Misimu tofauti ya ukuaji wa kimhemko katika maisha ya mtoto inaweza kuleta shauku asilia ya kutumia muda mwingi na mzazi wa jinsia moja. Hii ni kawaida sana kati ya miaka kumi na miwili hadi kumi na saba. Usikasirike au kuruhusu Adui akusababisha uwe na uchungu na kumtendea mtoto wako au mwenzi wa zamani kwa njia ya dhambi.

Ni kawaida kwa kijana wa kiume kutamani kutumika muda zaidi na baba yake na msichana mdogo kutamani muda zaidi na mama yake. Hii haipaswi kukatishwa tamaa. Hata kama mipangilio ya kuishi inaamuru muda maalum katika kila nyumba, badilika ili ukidhi mahitaji ya mtoto wako kutumia wakati wa ziada na mzazi mwenzako wakati mtoto anakua katika ujana. Pinga jaribu la kutumia mabadiliko haya kama zana ya kujadiliana dhidi ya mwenzi wako wa zamani na kuwa na wivu au kuibadilisha kuwa swala la kifedha. Hata hivyo *usifanye* hivi ikiwa ni mazingirasumu au hatarishi kwa mtoto wako.

Jihadharini na hisia za mtoto wako kuhusu jinsi ya kuonyesha mapenzi wanapokua na kuwa wanaume na wanawake. Mabadiliko yaliyopangwa na Mungu, yatakayojitokeza wakati wa ujana, yanaweza kumwathiri kijana katika azma yake ya kutumia muda zaidi na mzazi maalum. Mawasiliano mazuri na majibu ya upendo kwa maombi ya mtoto yanapaswa kuwa kiwango hapa. Usikasirike. Huu ni msimu wa asili wa mabadiliko kutokea. Badala yake tafuta njia za kuimarisha upendo wako kwa mtoto na kuwa tayari kubadilisha utaratibu wa ziara yake hiyo ikiwa ni lazima.

Msifanye chochote kufanywa kwa tamaa ya kiburi au majivuno, lakini kwa unyenyekevu wa akili kila mtu awaone wengine kuwa bora kuliko yeye mwenyewe. (Wafilipi 2: 3)

Kumbuka Mhubiri 3: 1-8. Kwa kila kitu kuna msimu.

Mlee mtoto katika njia impasayo,  
Na akiwa mzee hataiacha. (Mithali 22: 6)

Hii sio dhamana lakini nahau ambayo inamaanisha tunapaswa kuzoea mahitaji ya watoto wetu kuwapenda na kuwalea bila kuathiri ukweli.

## Kiambatisho K

### Kumwongoza Mtoto kwa Kristo

Sharti pekee la kuwa mtoto wa Mungu ni kuamini na kumpokea Bwana Yesu Kristo. Biblia haionyeshi umri maalum ambao mtoto anapaswa kufikia ili kupata wokovu. Yesu aliwahimiza wazazi kuleta watoto wao wadogo kwake na aliwakemea wale ambao walijaribu kuwazuia watoto waende mbali.

Lakini wote waliompokea, aliwapa haki ya kuwa watoto wa Mungu, kwa wale wanaoamini jina lake. (Yohana 1:12)

Lakini Yesu aliwaita kwake na akasema, "Acha watoto wadogo waje kwangu, wala msiwazuie; kwa maana ufalme wa Mungu ni wa walio kama hawa. Amin, amin, nawaambia, Yeyote asiyeupokea ufalme wa Mungu kama mtoto mchanga hatauingia kamwe." (Luka 18: 16-17)

Watoto wengi wadogo wataitikia mwaliko wa kumwuliza Yesu aingie mioyoni mwao. Ukosefu wao, hisia zao za ajabu, na mioyo inayoamini hutoa roho yenye rutuba kwa injili. Mtoto lazima aelewe ukweli ufuatao, ambao unapaswa kuelezewa kwa lugha rahisi, inayoendana na umri. Wanapoendelea kukomaa, wataelewa maana ya kina ya ukweli huu.

1. Mungu alituumba na kila kitu kinachotuzunguka. Anatupenda na anatuangalia kutoka mbinguni.
2. Mungu ni mwema. Hajawahi kufanya au kufikiria chochote kibaya.
3. Watu wote ni wenye dhambi. Hii inamaanisha *kila mtu* amefanya mambo mabaya. Toa mifano ya dhambi: kusema uwongo, kuiba, kupiga wengine, n.k.
4. Mtambue mtoto kuwa umefanya mambo mabaya na kwamba wewe pia ni mwenye dhambi.
5. Muulize mtoto ikiwa amewahi kuwa mbaya. Unaweza kuhitaji kuwakumbusha kitu kibaya ambacho walifanya hivi karibuni.

Kwa maana wote wamefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu. (Warumi 3:23)

6. Mungu anatupenda ingawa sisi ni wenye dhambi. Anataka kutusamehe. Eleza kwamba *kusamehe* kunamaanisha kutokuwa na hasira na kutokumbuka kuwa tumetenda dhambi. Kwa maana Mungu aliupenda ulimwengu hata akamtoa Mwanawe wa pekee, ili kila mtu amwaminiye asipotee bali awe na uzima wa milele. (Yohana 3:16)
7. Yesu ni Mwana wa Mungu. Aliishi mbinguni na Baba yake. Zamani sana Yesu alikuja duniani. Alikuwa kumwambia kila mtu jinsi Mungu anavyotupenda.



8. Eleza kwamba kwa sababu watu wote ni wenye dhambi, Yesu alikufa msalabani. Yesu hakukaa kaburi akiwa amekufa. Siku tatu baadaye Alifufuka!
9. Kwa sababu Yesu alikufa na akafufuka kutoka kwa wafu, Mungu atatusamehe dhambi zetu zote ikiwa tunamwamini Yesu.

Yeyote atakayeliitia jina la Bwana ataokolewa. (Warumi 10:13)

10. Yesu sasa anaishi mbinguni na Baba yake. Anataka pia kuishi ndani ya mioyo yetu.
11. Eleza kwamba ikiwa watamwalika Yesu, atakuja kuishi ndani ya mioyo yao. Watakuwa watoto wa Mungu.

Lakini wote waliompokea, aliwapa haki ya kuwa watoto wa Mungu, kwa wale wanaoamini jina lake. (Yohana 1:12)

12. Waulize watoto kama wanataka Yesu awasamehe kwa ajili ya dhambi zao na kuishi ndani ya mioyo yao. Eleza kwamba ingawa Mungu yuko mbinguni, hutusikia tunapozungumza naye.
13. Ikiwa mtoto yuko tayari, muulize kurudia, sentensi kwa sentensi, sala ifuatayo.

*Mpendwa Bwana Yesu, najua kwamba mimi ni mwenye dhambi. Asante kwa kufa msalabani kwa dhambi zangu. Tafadhali ingia moyoni mwangu na uwe Bwana na Mwokozi wangu. Asante kwa kunisamehe. Nisaidie kuishi kwako kila siku. Kwa jina la Yesu ninaomba. Amina.*

## Kiambatisho L

### Maburudisho Yasiyofaa

Fikiria burudani nyumbani kwako ili kuamua ni nini, ikiwa ipo, inahitaji kubadilika. Pitia na mjadili kama wenzi ikiwa mmeolewa au mmeoa.

1. Andika orodha ya muziki, video, michezo ya kompyuta / video, majarida, mabango, vipindi vya runinga, sinema, vitabu, blogi , programu za simu, mitandao ya kijamii, na aina zingine za burudani ambazo wewe au watoto wako kwa sasa mnazifurahia ambazo zinahitaji kuondolewa. Swali rahisi kukusaidia kutatua zoezi hili ni hili: Ikiwa Yesu angetembelea nyumba yako leo, angekubali vitu hivi?

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

2. Je! Unahitaji kufanya mabadiliko nyumbani kwako katika eneo hili? \_\_\_ Ndio \_\_\_  
Hapana
3. Andika kujitoa kwako kufanya mabadiliko pale inapohitajika na kwa bidii kuwafundisha watoto wako kuhusu aina na maudhui yanayofaa ya burudani.

---

---

---

---

---

---

---

### Kufanya Mabadiliko

Wazazi wanapaswa kuwa waangalifu wasifanye bila utaratibu au kama madhalimu katika juhudi za kufanya mabadiliko haya. Wazazi hawapaswi kupitia chumba cha kulala cha vijana wao wakiwa na kisasi, wakibomoa mabango kwenye kuta au kuharibu muziki. Watoto wako wanapaswa kufikiwa kwa upendo na unyenyekevu, bila hasira au ubabe.

Ikiwa hapo awali umeruhusu burudani isiyofaa nyumbani kwako, chukua hatua zifuatazo:

1. Omba na utafute mwongozo na hekima ya Bwana.
2. Jadili na kubalianeni kama wanandoa juu ya vitu gani vinapaswa kutupwa.

3. Ikiwa mtoto wako amenunua vitu hivi kwa pesa zake, kwa idhini yako dhahiri au iliyowekwa, unaweza, ikiwa inafaa, ukafidia kubadilisha burudani isiyofaa kwa burudani inayofaa, ya chaguo la mtoto wako.

Jadilini pamoja mpango wenu wa utekelezaji kuhusu namna mtakavyofanya mabadiliko haya. Andika mipango yenu.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

## Kiambatisho T

### Faharasa

Ufafanuzi huu umechukuliwa kutoka *Kamusi mpya ya Kimataifa ya Webster ya Lugha ya Kiingereza*, Kampuni ya G & C Merriam, na *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno*, Spiros Zodhiates, Wachapishaji wa AMG. **kaa** : Kukaa, kubaki, kuendelea mahali, kuvumilia bila kujitoa. **uwajibikaji** : Kwa kuzingatia kutoa akaunti, kujibu, taarifa inayoelezea mwenendo wa mtu.

**onyo** : *Nouthesia* (Kigiriki). Onyo, mawaidha, neno lo lote la kutia moyo au kukemea, ambalo husababisha tabia sahihi (Waefeso 6: 4). Ni wazo la kuwa na ushawishi wa kurekebisha kwa kumpa mtu uelewa.

**shauku ya kupenda** au **kupenda sana** : *Homeiromai* (Kigiriki). Kutamani mtu kwa shauku na bidii, na, akiunganishwa na upendo wa mama, imekusudiwa hapa kuonyesha mapenzi ya kina sana na ya kulazimisha yasiyoweza kuzidi (1 Wathesalonike 2: 8). Maandishi ya zamani juu ya makaburi ya watoto waliokufa wakati mwingine yalikuwa na neno hili wakati wazazi walitaka kuelezea hamu yao ya kusikitisha ya mtoto aliyekufa mapema sana .

**idhinisha** : Ili kuendelea kujaribu, chunguza kabla ya idhini ya hatua yako.

**wenye kiburi** au **wenye kiburi** : Kuwa na majivuno; kuhisi au kuonyesha kujiona, kujali wengine. Kiburi; kujipa cheo cha juu, au umuhimu usiofaa.

**mtazamo** : mkao au msimamo; hisia, maoni au mhemko.

**hubeba vitu vyote** : huzaa, *stego* (Kigiriki). Kuficha, kuficha. Upendo huficha makosa ya wengine, hufunika. Huzuia chuki kama meli inazuia maji au paa mvua.

**tabia** : Kitendo au njia ya tabia.

**kuamini** : *Pisteuo* (Mgiriki). Kuwa na imani na, au kushawishika kabisa na jambo fulani. Inaonyesha mtazamo wa matumaini yanayotarajiwa.

**bila lawama** : Kosa, anayeweza kusimama uchunguzi wa wakosoaji. Unapoendelea mbele kwa kutii mapenzi ya Mungu, unabadilishwa kuwa sura ya Kristo, na tabia yako ya kimungu inadhihirika kwa wengine. **kujisifu** : Kuzungumza juu yako mwenyewe, au vitu vinavyohusu wewe mwenyewe, kwa njia ya kujisifu; kujivunia.

**Kuwalea** : *Ektrepho* (Kigiriki). Kulisha, kukuza, kulisha (Waefeso 6: 4). Kulea, kulea, kukuza hadi kukomaa kama watoto, kwa maana ya kufundisha au kuelimisha.

**kushtakiwa, kusihi, kusisitiza** : *Martyromenoi* (Kigiriki). Inamaanisha "utoaji wa ukweli" na inawezekana ililenga kufikisha majukumu ya kuelekeza zaidi ya baba. Baba mzuri huhimiza na kutoa mwongozo, ambayo mama hufanya pia.

**kuadabisha** au **nidhamu** : *Paideia* (Kigiriki). Marekebisho au mafunzo. Kuna matokeo kwa kila kosa; aina fulani ya mafunzo / marekebisho yatafuata. Imetumika katika Waefeso 6: 4.

**kudanganya** : Kupora au kuiba kama wakati uporaji unachukuliwa vitani. Ilitafsiriwa kama "kuchukua mateka" katika Kolosai 2: 8 NASB. Kwa hali hii ni kuwaibia waamini utajiri kamili walionao katika Kristo kama umefunuliwa katika Neno, pamoja na nguvu na uingiliaji wake.

**tunza** : Kuangalia, kuzingatia, kuhudumia, kulainisha kwa joto, kuwaka moto kama ndege wanaowafunika watoto wao kwa manyoya (Kumbukumbu la Torati 22: 6), kutunza kwa upendo nyororo, kukuza kwa uangalifu. Ilitafsiriwa kama "utunzaji wa zabuni" katika 1 Wathesalonike 2: 7 NASB.

**mawasiliano** : Kitendo cha kuwasiliana ni kubadilishana mawazo, ujumbe, au habari.

**kukiri** : Kukubaliana na Mungu kwamba kile ulichofanya bila kujua au kwa makusudi ilikuwa dhambi.

**matokeo** : Hiyo ifuatavyo kutokana na kuvunja sheria. Unapokuwa na sheria, lazima kuwe na matokeo ya kurekebisha kwa kuvunja sheria hiyo.

**kudhibiti** : Kutumia nguvu juu ya, kutawala au kutawala, kuzuia, nguvu ya kuzuia.

**uso** : *Paniym* (Kiebrania). Ina maana halisi ya *uso* (Mwanzo 43:31; 1 Wafalme 19:13) lakini pia inamaanisha mwonekano wa mhemko wa mtu au mtazamo kama kudharau (Yeremia 5: 3), mkatili (Kumbukumbu la Torati 28:50), mwenye furaha ( Ayubu 29:24), amedhalilishwa (2 Samweli 19: 5), anaogopa (Isaya 13: 8). Maandiko yanaonyesha sura mbaya (Mathayo 6:16) na nzuri (Zaburi 4: 6).

**ukaidi** : Wakati mtoto anaasi dhidi ya mamlaka na nidhamu inayofuata tendo lao la kijinga

la kutokukomaa. **najisi**: Kuchafua, kutoa uchafu; au fisadi.

**kwa kujitolea**: Mtakatifu, mcha Mungu, mtakatifu, aliyejitolea kwa Mungu. Hii inaelezea uhusiano wako wa kudumu na Kristo. Unapojitolea, au kujitolea kwa Mungu, uhusiano huo ndio chanzo cha maisha matakatifu.

**kwa bidii** : Usikivu wa kudumu; uthabiti na bidii katika kuomba somo au shughuli; kushtakiwa kwa umakini na juhudi; sio mzembe au mzembe.

**Fundisha** (kitenzi): Kuingiza Neno la Mungu ndani ya mioyo ya watoto wetu kupitia mfano na mafundisho, kuwafundisha kusali na jinsi ya kuwa na uhusiano na Mungu (mafunzo ya kiroho ya maadili na maadili).

**mwanafunzi** (nomino): *Mathetes* (Kigiriki). Mwanafunzi, mwanafunzi, au mwanafunzi. Lakini inamaanisha zaidi katika Agano Jipya. Ni mfuasi anayekubali mafundisho aliyopewa na kuifanya kanuni yake.

mwenendo. Katika Kigiriki cha Kijadi, "mwanafunzi," ambaye hajifunza tu ukweli kutoka kwa mwalimu lakini mambo mengine kama mitazamo na falsafa. *Mathetes* inaweza kuitwa "student- rafiki," Ni yule hana tu kukaa katika darasa kusikiliza mihadhara bali mwenye kufuata mwalimu kujifunza maisha pamoja na ukweli na kuendelea huchukua tabia ya mwalimu.

**uanafunzi / ufundishaji** : Urafiki wa makusudi ambao tunatembea pamoja na wanafunzi wengine ili kutiana moyo, kuandaa, na kupeana changamoto kwa upendo kukua hadi kukomaa katika Kristo. Hii ni pamoja na kumwezesha mwanafunzi kufundisha wengine pia.

**Uanafunzi** (moja kwa moja): Maagizo-uanafunzi ni wakati unaoweka kando kuwa na ibada (mafunzo ya Biblia) na watoto wako. Ni shughuli iliyopangwa ambayo inahusisha familia.

**uanafunzi** (isiyo ya moja kwa moja): Ufundishaji-uanafunzi hutokea wakati Mungu anapotoa fursa ya majadiliano yasiyo rasmi au yasiyopangwa ya mambo ya kiroho. Hii inamaanisha mzazi yuko makini, akiona fursa hizo.

**nidhamu** (ya watoto): Kuweka tabia za mtu mzima aliyekomaa (Waefeso 6: 4), ambazo ni maadili, maadili, uwajibikaji wa kibinafsi, na kujidhibiti; tabia ya mafunzo.

**kukata tamaa** : *Athumeo* (Kigiriki). Neno kuu ni *thumos* , ambayo inamaanisha "mwendo mkali au shauku ya akili, kama hasira, ghadhabu, au ghadhabu." Kuongeza *a* (alpha) kabla inafanya hasi, maana yake "bila" shauku; kukata tamaa, kufadhaika katika akili, na inaonyesha kupoteza ujasiri (Wakolosai 3:21).

**ujenzi** : *Oikodome* (Kigiriki). Kujijengea faida ya kiroho au maendeleo ya mtu mwingine, iliyotumiwa kuonyesha ujenzi wa nyumba au muundo.

**kutia moyo au kufariji** : Kutia msukumo, msaada; fariji wakati wa shida au wasiwasi, faraja inayotuliza iliyoundwa kuchangamsha na kuhamasisha tabia sahihi.

**vumilia vitu vyote** : kuvumilia, *hupomeno* (Kigiriki) , *Kukaa* chini, kuvumilia chini, kuteseka, kama mzigo wa taabu. Uvumilivu wa subira, ukishikilia ardhi yake wakati hauwezi tena kuamini wala kutumaini.

**wivu** : Kutoridhika au kutokuwa na wasiwasi mbele ya ubora wa mtu mwingine au bahati nzuri, ikifuatana na kiwango fulani cha chuki na hamu ya kumiliki faida sawa; malalamiko mabaya.

**himiza** : *Parakleo* (Kigiriki). Kuita upande wa mtu, kusaidia; kumtia moyo, kumshauri, au kumsihi mtu afanye jambo. Tunapaswa kuja pamoja na watoto wetu na kuwasaidia kukua katika mambo ya Bwana.

**imani** : *Pisteuo* (Kigiriki). Kuwa na imani, tumaini; haswa kushawishiwa kama kitu. Hii ni zaidi ya kutoa idhini ya akili; inamaanisha kutenda juu ya kile kinachoaminika.

**upumbavu** : Ukosefu wa tabia, upungufu wa ufahamu, wasio na hekima, wasio na akili, wasio na akili, wenye ujinga, ukosefu wa uamuzi.

**acha** : Kukana. Kila siku linganisha vipaumbele vyetu na Neno la Mungu, ambalo linaweka mapenzi yake juu yetu.

**mpole** : Inaonekana, inafaa; usawa, haki, wastani, uvumilivu, sio kusesitiza barua ya sheria. Inadhihirisha ujali huo ambao unaonekana kibinadamu na kwa busara katika ukweli wa kesi.

**ukweli** : *Dokimion* (Kigiriki). Kitu ambacho kimejaribiwa na kupitishwa. Kutumika kwa metali ambazo zilikuwa zimepitia mchakato wa utakaso ili kuondoa uchafu wote.

**kutukuza** : Kutafakari, kuheshimu, kusifu; kumpa heshima au heshima kwa kumweka katika nafasi ya heshima.

**kichwa** : Mkuu au mtu anayeongoza ambaye wengine wako chini yake. Mfano wa watu, mfano, mume kwa uhusiano na mkewe (1 Wakorintho 11: 3; Waefeso 5:23) kwa kuwa wao ni mwili mmoja (Mathayo 19: 6; Marko 10: 8), na mwili mmoja unaweza kuwa na mwili mmoja tu kichwa kuelekeza; wa Kristo kwa uhusiano na Kanisa Lake, ambalo ni mwili Wake, na viungo vyake ni viungo vyake (1 Wakorintho 12:27; Waefeso 1:22; 4:15; 5:23; Wakolosai 1:18; 2:10, 19) ; ya Mungu katika uhusiano na Kristo (1 Wakorintho 11: 3). Mungu Baba ameteuliwa kama kichwa cha Kristo (Wakolosai 2:10; Waefeso 1:22).

**moyo** : *Kardia* (Kigiriki). Kiti cha tamaa, hisia, mapenzi, tamaa, msukumo; akili.

**moyo** : *Lebab* (Kiebrania). Akili, mtu wa ndani (mapenzi, mhemko). Neno hasa linaelezea tabia nzima ya mtu wa ndani.

**huumiza** : Inaweza kusababisha mtu kuwa na uchungu kuelekea wengine. Inaweza pia kuathiri uhusiano wetu na Mungu na mchakato Wake wa utakaso katika maisha yetu. Ikiwa tutaruhusu uchungu ugeuke kuwa uchungu, hii itaathiri neema ya Mungu inayohitajika kutembea na kukua kiroho, na inaweza kuathiri vibaya wale walio karibu nasi. Waebrania 12:15 inasema, "Tukiangalia kwa makini asije mtu akapungukiwa na neema ya Mungu; isije mizizi yoyote ya uchungu ikachipuka ikasababisha shida, na kwa hii wengi wanachafuliwa."

**mnafiki** : Mtu anayefanya uwongo, au ni bandia; mtu anayedhani na kusema, au kutenda, chini ya tabia ya kujifanya.

**kutoa** : kitenzi hii ina wazo la kugawana kitu, ambayo mtu tayari anakuwa katika sehemu.

**uadilifu** : Inaonyesha useja wa moyo, sio nia mbili; yule anayetembea kulingana na mapenzi ya Mungu na anaonyesha mfano wa haki yake.

**kwa haki** : Kwa uadilifu na uaminifu, haki, unyofu wa tabia na tabia, kila siku unatamani kuishi maisha kulingana na yale yanayompendeza Mungu. Unapojua Neno la Mungu, unaweza kuhukumu yaliyo sawa na mabaya.

**Wema** : *Chrestos* (Kigiriki). Kufanya mema; Inaashiria kuwa mpole, mwenye huruma, mwenye huruma, mwenye neema, na tabia nzuri tofauti na mkali, mgumu, mkali, mwenye uchungu, au mkatili. Wazo la ubora wa maadili.

**ujuzi** : *Epignosis* (Kigiriki). Ushiriki kamili katika kupata maarifa, na kuyatumia.

**uvumilivu** au **uvumilivu** : Kuwa na hasira-ndefu, kinyume cha hasira ya haraka; inajumuisha kutumia ufahamu na uvumilivu kuelekea watu. Inahitaji sisi kuvumilia hali, bila kupoteza imani au kukata tamaa.

**upendo** : *Agape* (Kigiriki). Jibu la moyo wa Mungu kwa wenye dhambi wasiostahili. Upendo wa Mungu ulionyeshwa kwa kujitolea kwa faida ya vitu vya upendo Wake, Mwanawe akileta msamaha kwa mwanadamu. Sifa muhimu ya Mungu hutafuta masilahi ya wengine bila kujali matendo ya wengine; inajumuisha Mungu kufanya kile Anachojua ni bora kwa mwanadamu na sio lazima kile mtu anachotamani. *Agape* anachagua kupenda bila masharti.

**upendo** : *Phileo* (Mgiriki). Jibu la roho ya mwanadamu kwa kile kinachovutia kama ya kupendeza. Tofauti na *agape* na huzungumza juu ya heshima, heshima kubwa, na mapenzi ya zabuni na ni ya kihemko zaidi. Upendo wa urafiki; imedhamiriwa na raha ambayo mtu hupokea kutoka kwa kitu cha upendo huo. *Phileo* ni upendo wa masharti.

**fanya kuwa wanafunzi** (kitenzi): *Matheteuo* (Kigiriki). Kufanya mwanafunzi (Mathayo 28:19; Matendo 14:21); kufundisha (Mathayo 13:52) kwa kusudi la kufanya mwanafunzi. Sio sawa kabisa na "kufanya waongofu," ingawa inaelezewa kwa hakika. Neno hili *hufanya wanafunzi* waweke mkazo zaidi juu ya ukweli kwamba akili, pamoja na moyo na mapenzi, lazima yashindwe kwa Mungu kwa kuwaelekeza waumini wapya juu ya jinsi ya kumfuata Yesu, kujitiisha kwa enzi ya Yesu, na kuchukua utume wa huduma ya huruma. Inajumuisha pia kuwaleta watu katika uhusiano na Yesu kama wanafunzi kuwafundisha na kuwafanya wachukue nira yake ya kufundisha kama mamlaka (Mathayo 11:29), kukubali maneno Yake kama ya kweli, na kujitiisha kwa mapenzi Yake kama yaliyo sawa.

**kudanganywa** : Kudhibiti au kucheza kwa njia za ujanja, zisizo za haki, na za ujanja, haswa kwa faida ya mtu mwenyewe.

**tafakari** : Kuomboleza, kutamka, au sauti za kunung'unika, kama kusoma nusu kwa sauti au kuzungumza na wewe mwenyewe, kuingiliana na maandishi ili iweze kuingia ndani ya akili yako. Kama begi la chai linaloingia ndani ya maji linapenya ndani ya kioevu, kwa



hivyo kutafakari juu ya Maandiko kunajaza akili zetu. Katika ulimwengu wa kibiblia, kutafakari haikuwa mazoezi ya kimya.

**Mchungaji/ mtumishi** (nomino): Mtumishi au mhudumu, yule anayesimamia, anayetawala, na anayetimiza.

**Hudumu** (kitenzi): Kurekebisha, kudhibiti, na kuweka utaratibu; kutumikia, kutoa huduma kwa mwingine; kufanya kazi kwa Bwana kama mtumishi.

**maadili** : Imefafanuliwa na nini ni sawa na sawa kwa maoni ya Mungu.

**kutofurahia uovu** : Unapooa mtu akianguka dhambini au akifanya kosa, haufurahi au kulipiza kisasi kwao.

**Nyonyesha** : Kitendo cha kunyonyesha, kunyonya, kulisha, kufundisha; kitu ambacho kinalisha, kusambaza na lishe; kuelimisha au kukuza, kuendeleza maendeleo ya mtu au kitu (1 Wathesalonike 2: 7).

**kamili** au **pevu Teleios** (Kigiriki). Lengo au kusudi; kumaliza, ambayo imefikia mwisho wake, muda, kikomo; kwa hivyo, kamili, kamili, bila kutaka chochote (Waefeso 4:13).

**fundishwa kwa ukamilifu**: *Katartizo* (Kigiriki). Kuweka kitu katika hali yake inayofaa, kuanzisha, kuandaa kwa hivyo haina upungufu katika sehemu yoyote.

**kutesa** : Kufuata kwa njia ya kuumiza, kuhuzunisha, au kutesa; kukandamiza; kuweka juu na ukatili; kusababisha kuteseka.

**uwajibikaji binafsi** : Uwezo wa kujitunza mwenyewe; kufuata mambo ambayo umejitolea kufanya, au vitu vinavyohitajika, bila mtu mwingine yeyote kukulazimisha; kuchukua umiliki, kuwajibika na kukubali uwajibikaji kwa matendo yako.

**Uweza** : *Dunamis* (Kigiriki). Nguvu ya nguvu au uwezo wa kufanya kile ambacho ni Mungu tu anayeweza kufanya.

**adhabu** : Kiasi kilichopimwa cha maumivu ya kuhamasisha, au kuadhibiwa kwa adhabu. Adhabu ni sehemu ya mpango wa jumla wa nidhamu, lakini ni tofauti na matokeo ya kurekebisha. Adhabu humchochea mtoto kujitoka kwa mamlaka ya wazazi na kukubali matokeo ya kurekebisha.

**kusudi** : Matokeo au lengo linalotarajiwa au linalotarajiwa.

**kuguswa** : Kutenda kwa kujibu kichocheo au kichocheo, kutenda kinyume.

**kuguswa katika mwili** : Mkristo akijibu hali kwa njia ya dhambi, katika tabia ya tabia yao ya zamani iliyoanguka, au akijibu kwa nguvu na uelewa wao badala ya nguvu na hekima ya Roho Mtakatifu.

**kukemea** : Kumhukumu, kumthibitisha mtu katika makosa.

**kufurahi katika ukweli** : Kuwa na furaha kubwa; kufurahi kwa kile kilicho kweli kulingana na ahadi za Mungu.

**tubu** : Kutatua; kurekebisha maisha ya mtu kama matokeo ya majuto ya dhambi zake; kujuta kwa yale ambayo mtu amefanya au ameacha kufanya mbele za Mungu. Kugeuka na kwenda mwelekeo mwingine; kubadili mawazo, mapenzi, na maisha yanayosababisha mabadiliko ya tabia; kufanya mambo kwa njia nyingine.

**jibu** : Tenda vyema au vyema.

**kujibu kwa upendo** : Kujibu mwongozo wa ndani, upendo, hekima, na nguvu ya Roho Mtakatifu. **kulipiza kisasi** : Kuumiza kwa **kulipiza** tusi.

**thawabu** : Thamani kubwa ya thamani.

**kugawanya sawa** : Kukata kitu sawa sawa na vile unavyofanya katika useremala, uashi, au kwa kukata kipande cha kitambaa ili kushonwa pamoja.

**mkorofi** : Sifa ya ukali; mkali, mkali, mbaya, asiye na adabu, au mwenye kukera kwa namna au vitendo.

**Tawala**: Kutawala, kusimamia, kuongoza, kuchunga, na kuongoza. Kwa kumaanisha hii inamaanisha kutunza kitu, kuwa na bidii, kufanya mazoezi.

**mijeleli** : Inatia ndani mateso yote ambayo Mungu huwapangia watoto Wake, ambayo kila wakati imeundwa kwa faida yao. Inajumuisha anuwai ya majaribu na dhiki, ambayo Yeye huamuru kwa ushauri na ambayo hufanya kazi ya kuua dhambi na kukuza imani.

**tafuta na uweke akili yako** : Vitenzi visivyo na maana, vinavyoonyesha hatua ni mchakato wa kuendelea. *Kutafuta* kunamaanisha "kutafuta na kujitahidi kupata." *Weka akili yako* inahusu mapenzi, mapenzi, na dhamiri (Wakolosai 3: 1-2).

**tafuta kwanza** : Amri ya kufanya na usiache kamwe (Mathayo 6:33).

**tafuta njia yako mwenyewe** : Kufuatilia kile kinachofaa zaidi maslahi yako mwenyewe bila kujali jinsi matendo yako au njia zako zinawaathiri wengine. Kutotaka kupokea maoni, ambayo ni pamoja na maagizo kutoka kwa mtazamo wa Mungu.

**kujidhibiti** : Uwezo wa kujitawala kihisia, kimwili, na kiroho; uwezo wa kutoleta kila wakati njia ya upinzani mdogo.

**kujitafutia mwenyewe njia** : Kufanya vitu kwa njia yetu wenyewe, tukitumia yetu au hekima ya ulimwengu huu katika kufanya uchaguzi.

**Kuzuia**: Kizuizi cha chumba bila marafiki, simu, redio, kompyuta, michezo, au iPod.

**dhambi ya utume** : Tunatenda dhambi tukitenda kwa mamlaka yetu wenyewe. Mungu anasema usifanye hivyo, na tunafanya hivyo hata hivyo. Kwa mfano, Mungu anasema usiibe (Waefeso 4:28), lakini tunaiba.

**dhambi ya kukosa: Tunatenda** dhambi kwa kutotenda yaliyo sawa na Mungu. Anatuamuru kufanya kitu, na tunaamua kutokufanya au, kwa ujinga, tunawatendea watoto wetu kulingana na kile tunachohisi ni bora, *sio* kufanya mapenzi ya Mungu. Kwa mfano, Mungu anasema tusamehe, lakini tunakataa.

**Wakili** : Mwangalizi; Meneja; mtu ambaye hufanya kama mlinzi, msimamizi, au msimamizi.

**Jifunze** : Kitenzi kisichojulikana; amri ya kufanya na kuendelea kufanya. Inaashiria kuendelea kwa bidii, kuwa na bidii, kufanya kila juhudi kufanya bora, kuwa na hamu na bidii katika kutimiza lengo.

**mtiifu** : *Hopotasso* (Kigiriki). Mtazamo wa hiari wa kujitoa, kushirikiana, kuchukua jukumu, na kubeba mzigo.

**hafikirii ubaya** : *Logizomai* (Kigiriki). Inatumiwa kama neno la uhasibu, linalomaanisha kuweka vitu pamoja katika akili ya mtu, kuhesabu au kujumlisha, kujishughulisha na mahesabu.

**Imeandaliwa kwa kila kazi njema** : Mungu anatarajia tuelewe mapenzi yake na tupewe nguvu ya kufuata kwa utii.

**Kulea**: *Chanak* (Kiebrania). Kujitolea au kuweka kando kwa huduma ya kimungu (Mithali 22: 6).

**mafunzo** : *Paideia* (Kigiriki). Kuadhibu, kwa sababu mafundisho yote yanayofaa kwa watoto wenye dhambi wa wanadamu yanajumuisha na inamaanisha nidhamu, marekebisho, kama vile Bwana anavyokubali (Waefeso 6: 4). Nidhamu ambayo inasimamia tabia. Pia kusababisha kukua kama unavyotaka; kutengeneza au kuwa tayari au ujuzi.

**kubadilishwa** : *Metamorphoó* (Kigiriki). Kutoka kwa ambayo tunapata neno *metamorphosis* . Kubadilika kuwa kitu tofauti kabisa, kama kiwavi na kipepeo.

**Amali**: Kanuni au vitendo unavyoishi. Tabia yako inaonyesha kile unathamini zaidi.

**Yaliyoachwa wazi/tupu**: Kitu ambacho kimeachwa. Mungu ameweka ndani yetu mahitaji ya kimhemko ambayo ni muhimu kama yetu ya mwili. Ikiwa hatuna hewa ya kupumua, maji ya kunywa, na chakula cha kulisha miili yetu, mwishowe tutakufa. Mungu ameweka mahitaji ya ukuaji wa kihemko ndani ya kila mtoto. Ikiwa haijafikiwa, zinaweza kusababisha shida kubwa za kimhemko na kisaikolojia kama mtu mzima.

Kwa mfano, mtoto ana mahitaji fulani ya ukuaji wa kimhemko ambayo lazima yastahiliwe kupitia mamlaka ya upendo, na nidhamu inayofaa thabiti. Ikiwa mahitaji haya yameathiriwa au hayatolewi, tupu huundwa ndani ya mtoto. Hii mara nyingi hufanyika kwa sababu wazazi hawaelewi majukumu yao waliyopewa na Mungu au kiwango cha ushawishi wao kwa mema au mabaya. Watoto wengi hawawezi

kutambua kinachokosekana — utupu ni nini — lakini watajaribu kukijaza kwa kitu fulani. Ukosefu wa upendo wa kweli na nidhamu inayofaa inaweza kumfanya mtoto awe katika hatari ya ulevi au shida za kihemko na kisaikolojia ambazo husababisha tabia mbaya. Ikifuatwa, maagizo ya kibiblia yanaweza kutoa uhusiano mzuri na mtoto wako na mtu mwenye afya ya kihemko kwa mtoto wako.

**hila** : *Methodia* (Kigiriki). Ambayo sisi hupata neno *Mbinu* . Inaonyesha ujanja, ujanja, na udanganyifu. Neno hilo mara nyingi lilikuwa likitumika kwa mnyama mwitu ambaye anajificha kwa ujanja na kisha kumtia mawindo yake bila kutarajia. Mbinu mbaya za Shetani zimejengwa karibu na wizi na udanganyifu.

### Maelezo ya mwisho

1. Mariel Alper PhD, Matthew R. Durose, na Joshua Markman, "Sasisho la 2018 juu ya Urekebishaji wa Wafungwa: Kipindi cha Ufuatiliaji wa Miaka 9 ," Ofisi ya Takwimu za Haki, Mei 23, 2018, <https://www.bjs.gov/index.cfm?ty=pbdetail&&iid=6266>.
2. Spiros Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utafutaji wa Neno: Agano Jipya* (Chattanooga, TN: Wachapishaji wa AMG, 2000), 557.
3. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utafutaji wa Neno* , 1088.
4. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utafutaji wa Neno* , 1017.
5. William MacDonald na Arthur Farstad, *Ufafanuzi wa Biblia Waaminio: Toleo la Pili* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 2016), 35.
6. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Mafunzo ya Neno* , 860.
7. Candace Cameron Bure na Darlene Schacht, *Kuibadilisha Yote* (Nashville, TN: B & H Publishing Group, 2011) 108-09, Kindle.
8. WE WE Vine na FF Bruce, *Kamusi ya Vine's Expository Dictionary of Old and New Testament Words* , juz. 2 (Old Tappan, NJ: Revell, 1981), 144-45.

9. *Kamusi Mpya ya Kimataifa ya Webster ya Lugha ya Kiingereza* , Toleo la Pili Lisilofupishwa (Springfield, MA: Kampuni ya G & C Merriam, Wachapishaji, 1939).
10. Patrick McCawley, *Kamusi mpya ya Kamusi ya Riverside ya Webster II, Toleo la Ofisi*, (Wilmington, MA: Kampuni ya Houghton Mifflin, 1996).
11. *Kamusi ya Webster ya Lugha ya Kiingereza* , (Springfield, MA: Merriam-Webster, Incorporated, 2012).
12. *Kamusi mpya ya Kimataifa ya Webster ya Lugha ya Kiingereza* .
13. Biblia ya Barua ya Bluu, iliyopatikana 2013, <https://www.biblestudytools.com/lexicons/greek/nas/hupotasso.html>.
14. John F. MacArthur, Jr., *Maoni ya Agano Jipya la MacArthur: 1 Peter* (Chicago, IL: Moody Publishers, 2004), 177-78.
15. Albert Barnes, *Vidokezo juu ya Agano Jipya: Maelezo na Vitendo* , ed. Robert Frew, juz. 10 (London: Blackie & Son, 1884), 157.
16. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno* , 646.
17. Craig Caster, Ndoa ni safu ya Huduma, Wizara za Wanafunzi wa Familia. Mfululizo huu unaoweza kupakuliwa unapatikana bila malipo kwenye wavuti yetu, FDM.world.
18. HA Ironside, *Maelezo juu ya Kitabu cha Mithali* (Neptune, NJ: Loizeaux Bros, 1908), 246-47.
19. Bruce B. Barton, David Veerman, na Neil S. Wilson, *Ufafanuzi wa Maombi ya Maisha ya Biblia: 1 & 2 Timotheo, Tito* (Wheaton, IL: Wachapishaji wa Nyumba ya Tyndale, 1994), 101.
20. D. Michael Martin, *The New American Commentary: 1, 2 Wathesalonike* , juz. 33 (Nashville, TN: Broadman & Holman Wachapishaji, 1995), 84.
21. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno* , 1220.
22. Thomas D. Lea na Hayne P. Griffin Jr., *The New American Commentary: 1, 2 Timotheo, Titus* , juzuu. 34 (Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 1992), 112.
23. John MacArthur, *Maoni ya Agano Jipya la MacArthur: 1 & 2 Wathesalonike* (Chicago, IL: Wachapishaji wa Moody, 2002), 45.
24. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Kamusi ya Kujifunza* , 367-68.
25. John F. Walvoord na Roy B. Zuck, *Ufafanuzi wa The Bible Knowledge: Agano la Kale* , Seminari ya Kiteolojia ya Dallas (Wheaton, IL: Vitabu vya Victor, 1985), 1 Thes. 2: 7.
26. Mzabibu na Bruce, *Kamusi ya Ufafanuzi wa Mzabibu*.
27. MacArthur, *Maoni ya Agano Jipya la MacArthur* , 46.
28. MacArthur, *Maoni ya Agano Jipya la MacArthur* , 47.
29. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Mafunzo ya Neno* , 936.
30. JD Watson, *Neno la Siku: Maneno Muhimu kutoka Agano Jipya* (Chattanooga, TN: AMG Publishers, 2006), 321.

31. William Hendriksen na Simon J. Kistemaker, *Ufafanuzi wa Agano Jipya: Mathayo* , juz. 9 (Grand Rapids, MI: Nyumba ya Kitabu ya Baker, 2002), 999.
32. Bruce B. Barton, *Maoni ya Maombi ya Maisha ya Maisha: Mathayo* (Wheaton, IL: Wachapishaji wa Nyumba ya Tyndale, 1996), 577-78.
33. Thomas L. Constable, *Maelezo ya Ufafanuzi juu ya Biblia* (Galaxie Software, 2003), Matt. 28:19.
34. Greg Ogden, Umuhimu wa *Uanafunzi: Mwongozo wa Kujenga Maisha Yako Katika Kristo* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1998), 17.
35. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Kamusi ya Kujifunza* , 842-43.
36. Huduma za InTouch, zilizopatikana mnamo Agosti 23, 2012, [http://www.intouch.org/you/article -archive / content? Topic = fruitful\\_living\\_article](http://www.intouch.org/you/article -archive / content? Topic = fruitful_living_article).
37. Zodhiates, *Kamusi Kamili ya Mafunzo ya Neno* , 5274.
38. Steven J. Lawson na Max Anders, *Holman Ufafanuzi wa Agano la Kale: Zaburi 76-150* (Nashville, TN: Wachapishaji wa Holman, 2006), 289.
39. Carl Friedrich Keil na Franz Delitzsch, *Maoni juu ya Agano la Kale* (Peabody, MA: Hendrickson Publishers, 1996), Kum. 6: 6.
40. Warren Baker na Gene Carpenter, *Kamusi Kamili ya Utaftaji wa Neno: Agano la Kale* (Chattanooga, TN: Wachapishaji wa AMG, 2003), 1179.
41. Lawson na Anders, *Holman Ufafanuzi wa Agano la Kale* , 289.
42. Ivan Raskino, *Maoni ya Mchungaji juu ya Zaburi* (New Delhi, India: Mountain Peak, 2015), 772.
43. Walter A. Elwell, PhD na Philip W. Comfort, PhD, *Kamusi ya Biblia ya Tyndale* (Wheaton, IL: Tyndale House Publishers, 2001), 889.
44. Zingatia Familia, iliyofikiwa 2006, <http://www.family.org/socialissues /A000001155.cfm>.
45. Walvoord na Zuck, *Ufafanuzi wa Biblia Maarifa* , Kum. 6: 6-9.
46. NavPress, ilifikia 2006, <http://www.navpress.com/EPubs/DisplayArticle/3/3.11.32 .html>.

## **Kuhusu Mwandishi**

Aliyetazamwa kama Mpumbavu. Mwanafunzi aliyekuwa hawezi kusoma. Mhitimu wa shule ya upili akiwa na kiwango cha kusoma cha darasa la tatu. Mume aliyekuwa mjinga na baba mnyanyasaji. Zote ni sifa zinazomwelezea Mchungaji Craig Caster kipindi fulani katika maisha yake, lakini Mungu alikuwa na mpango tofauti kwake. Licha ya hofu ya Craig ya kuongea mbele za watu, Mungu alimwita kwenye huduma ya wakati wote mnamo mwaka 1994. Alijitoa kwa imani bila elimu rasmi au shahada ya seminari. Aliwekwa wakfu mwaka 1995 na tangu hapo ameandika vitabu vinne; amefundisha wanaume wengi; ametoa ushauri kwa mamia; ameongoza wengi sana Wasio na idadi kwa Kristo; na kufundisha maelfu kupitia semina za ndoa na Malezi ya Watoto, mikutano ya wanaume, na mikutano ya wachungaji kote Amerika na kimataifa. Yote kwa neema na uwezo wa Mungu.

Ingawa Craig alimpa Yesu maisha yake mnamo mwaka 1979, mabadiliko yake yalianza alipoanza kukaa ndani ya Yesu na Neno Lake kila siku. Anaamini kwa kweli Yesu anatamani uhusiano wa karibu na kila mmoja wetu. Maisha yake yamebadilishwa milele kwa sababu anafuata uhusiano huu na anamtegemea kikamikifu Kristo.

### **Kuwa na Moyo**

Ikiwa unaoambana kuamini kwamba Mungu anaweza kufanya kazi nadni yako na kupitia maisha yako, hebu kisa Cha Mchungaji Craig kikutie Moyo. Usiruhusu dhambi zako za zamani, ulemavu wa kujifunza, hofu ya kufundisha au kusema, au ukosefu wa elimu visikufanye ukaacha kuwa mtiifu kwa wito wa Mungu maishani mwako. Mungu anatamani kukufanya uwe mwanafunzi wake, na ikiwa umeoa/umeolewa au una watoto, anataka kukufanya uwe mwenzi na mzazi anayemheshimu. Neema yake ni ya kushangaza na haina kikomo. Anakupenda na anatamani kutukuzwa kupitia wewe.

### **Ahadi za Mungu Kwako**

Asante Mungu kwa ahadi zake nyingi na utoaji. Tafakari ahadi zake kutoka kwa maneno ya "Simoni Petro, mtumwa na mtume wa Yesu Kristo."

Kwa wale ambao wamepata imani sawa na sisi kwa haki ya Mungu wetu na  
Mwokozi Yesu

Kristo:

Neema na amani ziongezwe kwenu katika kumjua Mungu na Yesu Bwana wetu, kama uweza wake wa kimungu umetupa sisi vitu vyote vinavyohusu uzima na utauwa, kwa kumjua yeye aliyetuita kwa utukufu na fadhila, ambayo kwayo. tumepewa ahadi kubwa na za thamani sana, ili kwa hizo mpate kushiriki katika tabia ya Kiungu, mkiepuka uharibifu ulioko duniani kwa tamaa.

Lakini pia kwa sababu hii, mkijitahidi sana, onzeni imani yenu wema, kwa wema maarifa, kwa maarifa kujizuia, kwa kujizuia uvumilivu, kwa uvumilivu utauwa, kwa utauwa wema wa kindugu, na kwa upendo wa kindugu upendo. Kwa maana ikiwa mambo haya ni yako na yamejaa, hautakuwa tasa wala kuzaa matunda katika kumjua Bwana wetu Yesu Kristo. (2 Petro 1: 1-8)

## **Kuhusu Huduma za Uanafunzi katika Familia**

Huduma za uanafunzi wa Familia (HUF), huduma isiyo na maslahi iliyoanzishwa mnamo 1994 na mwanzilishi na mkurugenzi Mchungaji Craig Caster, inajitahidi kusaidia, kuelimisha, na kufundisha mwili wa Kristo kuhudumia familia. Ili kutimiza lengo hili, HUF hutoa vitabu vya kazi, video zinazounga mkono, na vifaa vya mkondoni kwa masomo ya binafsi, vikundi vidogo, utafiti wa kikundi cha nyumbani, na uanafunzi wa mtu mmoja mmoja. Wanafanya semina juu ya ndoa, uzazi, uelewa wa vijana, na upangaji wa uanafunzi wa kanisa.

Lengo la huduma ya HUF ni kuwahimiza, kuwafundisha, na kuwaandaa viongozi wa makanisa ya Kikristo kukuza maono ya uanafunzi na kutoa vitabu vya kazi vya kibiblia kuwasaidia kuhudumia familia zao za kanisa. Tangu 1995, maelfu ya watu wamekamilisha masomo ya ndoa na uzazi, na mamia ya makanisa ndani ya Amerika na nje ya nchi wamehudumia mikutano yao kwa kutumia vifaa vya HUF. Huduma yao pia husaidia familia nyingi kupitia rasilimali za mkondoni za bure zinazopatikana katika FDM. world.

HUF wanahudumu kimataifa katika nchi kama Urusi, Ukraine, Cuba, Mexico, Afrika, Singapore, Japan, na China. Pata maelezo zaidi katika FDM.world.